www.plebi.hu

Krisztus fénye

2019. Karácsony – XX. évf. 4. szám (77)
A dunaharaszti és taksonyi katolikus egyházközségek lapja

JÖJJ EL, URAM JÉZUS!

Jelenések könyve 22,20

Itt a vigasznak soha-soha vége!
Glória, glória az égben az Úrnak,
A földön béke, béke.

Várjuk-várjuk ezt az örök éjet,
Csillagos éjet, szentséges éjet,
Illatos lehellete mindig...
Minden fehér és minden aranyos,
És vágyó szívünket az angyaldalolások
Csöndes emmanueli örömmel
Lassan tele-telehintik.

Ez az öröm a szívünk örök éke...
Glória, glória az égben az Úrnak,
A földön béke, béke.

KALENDÁRIUM

November 1. Mindenszentek ünnepe
2. Halottak napja
3. Évközi 31. vasárnap
5. Szent Imre
10. Évközi 32. vasárnap
17. Évközi 33. vasárnap
19. Árpád-házi Szent Erzsébet
24. Krisztus Király ünnepe
30. Szent András apostol

December 1. Advent 1. vasárnapja
6. Szent Miklós püspök
8. Advent 2. vasárnapja
9. Szeplőtelen Fogantatás ünnepe
15. Advent 3. vasárnapja
22. Advent 4. vasárnapja
24. Szenteste, Ádám, Éva
25. Karácsony, Jézus születése
26. Karácsony 2. napja, Szent István vértanú
27. Szent János apostol
28. Aprószentek ünnepe
29. Szent Család ünnepe
31. Szent Szilveszter pápa

Január 1. Újév, Szűz Mária, Isten Anyja
5. Karácsony utáni 2. vasárnap
6. Vízkereszt
12. Urunk megkeresztelkedése
18. Árpád-házi Szent Margit
19. Évközi 2. vasárnap
26. Évközi 3. vasárnap

Boldog IX. Piusz pápa

Grófi családból származott, 1819-ben szentelték pappá, később Spoledó és Imola püspöke. 1840-ben bíborossá és nem sokkal ezután pápává választották.
Ő hirdette ki a Szűzanya Szeplőtelen Fogantatásáról szóló dogmát. Mindent megtett, hogy az Egyház tekintélye növekedjen. II. János Pál pápa iktatta 2000-ben XXIII. János pápával együtt a boldogok sorába.
Kérjük közbenjárását Egyházunkért!

Czifra Lászlóné

Tóth Árpád: Duruzsoló tűznél

Mint messzi Chína földjén vasúti bús karambol,
Ujságban furcsa hír csak s nem tépi idegem,
Mert tán nem is való, oly messzi s idegen,
Ugy rémlik most az élet, amely röpűl és rombol.

Emlékek látogatnak szelíd gyerekkoromból,
Tünődöm tűnt szobákon, szavakon, sziveken,
Emlék! sok drága szénrajz avatag iveken,
Szénnel a múlt üszkéből, finom, porló koromból.

Duzzadva kél a hold künn a halvány, alvó dombról
S ragyogva leng túl minden vak földi sokadalmon:
Zűrös vásár fölött szép, elszabadult ballon!

Nézem s tünődő, álmos mosolyom kérdi: vajjon
A tűz durúzsol-e, vagy bánatomat hallom,
Mely karmait bevonta szivemben és dorombol.

Szentek krónikája

Szent Imre herceg

Emléknapja: november 5.

Szent István királyunknak és feleségének, Boldog Gizellának a hagyomány szerint több gyermeke is született. A Képes Krónika szerint Imre mellett több fiútestvér is volt. Nevét kettőnek ismerjük, az egyik Ottó, aki korán elhunyt, a másik pedig Henrik. Imre herceg életéről nem sokat tudunk, a legendák és a krónikák homályos támpontként szolgálnak. Nevét valószínűleg anyai nagybátyja, a később szentté avatott II. Henrik német-római császár után kapta. Abban nincs kétség, hogy István fiát uralkodónak, hadvezérnek és diplomatának nevelte, amire nagy gondot fordítottak Gizellával. A fiú előtt legfőbb példakép a két szentéletű szülő. Mint a korabeli íróknál olvassuk, István szenvedélyesen szerette fiát, nevét mindig belefoglalta imáiba, és fiát Krisztus kegyes pártfogásába és a Szent Szűz anyai oltalmába ajánlotta.

Imre másodlagos nevelője Gellért püspök volt, aki 1015-ben jelent meg a herceg életében. Gellért bencés püspök volt, aki Velencéből jövet érkezett Pannónia földjére, eltérve eredeti szándékától, hogy a Szentföldre utazzék. István király azonnal fölismerte benne a kiváltságos, nagy tudományú, szent életű szerzetest, aki elmondhatta magáról: „Nincs könyv, amelyet ne olvastam volna”. Imre a nevelő mellett töltött hét év alatt elvégezte az akkori kor iskolafokozatait, a triviumot és quadriviumot, megtanult latinul és édesanyjától valószínűleg a német nyelvet is ismerte. A legenda szerint Imre a „grammatikai mesterségnek minden tudományával betelt”. Egy velencei krónika pedig tudósként és szentként emlékezik meg róla. A világi tudományok mellett Gellért apát a hitet is átadta, mellette Imre mélyen vallásos ifjúvá vált.

A legendában az alábbi történetet olvashatjuk róla: „Megtörtént, hogy mikor egyik éjjel titokban, csupán egyetlen szolgát magához véve, imádkozni ment abba az igen ősi és ódon templomba, amit Veszprém városában Krisztus drága vértanújának, Györgynek a tiszteletére építettek, hogy ott imádságba merülve magában azt fontolgassa, milyen még kedvesebb dolgot ajánlhat fel Istennek, hirtelen nagy ragyogással világosság árasztotta el az egész templomot. Isteni hang fent a magasban így szólt: A legkiválóbb dolog a szüzesség! Lelked és tested szüzességét kívánom tőled. Ezt ajánld fel, ebben a szándékodban tarts ki!” Imre válasza erre ez volt: „Úr Isten, Te ki vagy mind az egész világnak gondviselője és az emberi erőtlenségnek segítője, ki elragadod a fejedelmek lelkét, aki rettenetes vagy a földnek királyai előtt, végezd el kedvedet bennem.”

Valószínűleg ekkor még élt valamelyik bátyja, így könnyű szívvel lépett erre a maga választott útra. Édesapja és Gellért mélyen vallásos életének példája biztosan nagy segítség volt ebben. Tizenöt éves korában apja vette át a herceg nevelését nyolc évre. Imre ekkor elsajátította az államirányítás tudományát, a hadvezérséget és a diplomáciát. Az 1020-as évek végén pedig elfoglalta a trónörökös hercegeket megillető dukátust (valószínűleg a bihari dukátust), majd apja őrá bízta a királyi sereg parancsnokságát is.

Mint jövendő uralkodótól, elvárták, hogy rangjának megfelelő házasságot kössön, ezzel biztosítva a dinasztia fennmaradását. Három uralkodóház leányaiból választhatott, a lengyelből, a horvátból és a görögből. A lysagorai Szent Kereszt monostor évkönyveinek följegyzése szerint Imre egyszer Lengyelországban járt, mint vőlegény. Bogyai Tamás Stephanus Rex című művében viszont a görög uralkodóházról olvashatunk. Így nem tudjuk pontosan, hogy kivel házasodott össze, csak arról tudunk, hogy szűzi házasságban élt. A legenda így írja: ez a csodálatos ifjú „keblében hordta a lángot, de el nem perzseltetett annak égésétől”. Nehezen elképzelhető azonban, hogy a dinasztia további sorsával kapcsolatban Imre ne látta volna fogadalmának következményeit, ezzel a tettével valami csodás cél elérését tűzhette ki családjának.

Két másik történetet ismerhetünk még életéből. Az egyik szerint „boldog Imre megelégedvén kevés alvással, minden éjszakákon, mikor is már mindenek ágyra vetették magukat és előtte, miképpen királyi magzathoz illik, két gyertyatartó világított, ő Istennek zsoltárokat énekelve virrasztott, és mindegyik zsoltár végezetén szívének töredelmével Istennek bocsánatát kérte. Mit is, mikoron atyja eszébe vette, őt vigyázatost és titkon a falnak nyílásán át gyakorta szemlélte.”

A másik történetet Boldog Mór életrajzában olvashatjuk. Eszerint István király gondoskodott róla, „hogy a nehéz kormány terhének viselésére igazhitű férfiak tanítása által minél alkalmatosabb legyen, s azok tanításait vele naponként figyelmesen hallgattatá. Atyja szerelmének buzgóságától indíttatva maga is ír a számára egy könyvet az erkölcsök neveléséről, melyben híven és nyájasan intőleg szól hozzá, oktatván, hogy tartsa tiszteletben a püspökök méltóságát, szeresse az országnagyokat és vitézeket, szolgáltasson igazságot, ügyeljen minden tettében a türelemre, tanács nélkül semmit se tegyen, őseit szüntelenül szeme előtt tartsa és példa gyanánt vegye, az imádkozás kötelességét teljesítse, a kegyességet és irgalmat a többi erényekkel együtt gyakorolja.” István király Intelmek című műve később a magyar törvénytár élére kerül.

Részlet az Intelmekből: „… szerelmetes fiam, szívem édessége, sarjam, jövő reménysége, kérlek, megparancsolom, hogy mindenütt és mindenekben a szeretetre támaszkodva ne csak atyafiságodhoz és a rokonságodhoz, vagy a főemberekhez, avagy a gazdagokhoz, a szomszédhoz és az itt lakóhoz légy kegyes, hanem még a külföldiekhez is, sőt mindenkihez, aki hozzád járul. Mert a szeretet gyakorlása vezet el a legfőbb boldogsághoz. Légy irgalmas minden erőszakot szenvedőhöz, őrizd szívedben mindig az isteni intést: Irgalmasságot akarok és nem áldozatot.”

Életéből ismert adat még, hogy amikor II. Konrád német császár hadjáratot indított országunk ellen, számos történetíró szerint a Győrben megvívott csatát Imre herceg vezette. István, a győzelemnek köszönhetően, meghódíthatta volna Bajorországot, ám ő inkább békét kínált a császárnak, aki a szégyen miatt nem vett részt a tárgyalásokon. Maga helyett tizenhárom éves fiát küldte. Henrik herceg, a későbbi III. Henrik császár 1031-ben érkezett Esztergomba. A békekötésben való részvételre a hildesheimi évkönyvek engednek következtetni, amelyek őt Dux Ruisiorum néven említik.

István ebben az évben készült fia megkoronázására Székesfehérvárott. Valószínűleg erre az alkalomra készült Gizella királyné keze munkájával és irányítása alatt az a miseruha, amelyet később átalakítva koronázási palástnak használtak. Sajnos azonban Imre herceg sorsa másképpen alakult. A hagyomány szerint vadászat közben egy földühödött vadkan halálra sebezte, melynek következtében belehalt sérüléseibe. A baleset helyszíne valószínűleg a bihari Igfon-erdő volt, ahol később a Szent Imre-apátság épült a herceg szentté avatásakor. A gyászt a krónika így írja le: „Siratta őt Szent István és egész Magyarország vigasztalhatatlanul, nagy sírással..."

Halálakor és halála után sok csodás esemény történt a legenda szerint, az egyik ilyen Szent Euszébioszhoz kötődik. „…ugyanabban az órában, amelyikben Szent Imre meghalt, Szent Euszébiosz, a palesztinai Caesarea érseke, amikor a papsággal és a néppel együtt körmenetben vonult, angyalok kellemes hangját hallotta a magasban. Szívét egészen kitárva, Pannónia első királyának, Szent István fiának, Szent Imrének a lelkét látta felfelé vitetni. De ott volt az ördögök sokasága is, mintha valamit még felfedezhetnének benne, hogy ennek a nagy hitvallónak még valami akadályt állíthassanak. És amikor Szent Euszébiosz ezen a látomáson elcsodálkozott, ugyanebben az órában hallotta felülről, hogy Szent Imre lelke ujjongással vitetett a mennybe. Ugyanez a látomás és a kellemes dallam is Szent Euszébiosz imádságára egy esperesnek is megmutatkozott."

Imre herceget VII. Gergely pápa Szent László király uralkodása idején, 1083. november 4-én István királlyal és Gellért püspökkel együtt avatta szentté, ünnepe november 5-ére került.

Ráthi Marianna

Az idei Szent Imre búcsúi szentmisét Bógár Zsolt káplán atya mutatta be 2019. november 10-én, a ligeti új templomban. A szentmise keretében megáldotta az új templom adományként kapott orgonáját, melyen Nagy István kántor muzsikált. A zenei szolgálatot a Szent Cecília kórus adta, amely mindig közreműködik a búcsúi szentmiséken. A misét követően a hívek átvonultak a régi kápolna épületébe, amely közösségi házként fog a jövőben funkcionálni. Zsolt atya ezt is megáldotta, szolgáljon e helyiség közösségeink javára. Az eső ellenére elkészült a hagyományos bográcsos birkapörkölt is.

Az ADMIRABILE SIGNUM című apostoli levelében

Ferenc pápa betlehem állítására bátorít a családokban és a tereken (részletek)

1. A betlehem csodálatos jele, mely annyira kedves a keresztény népnek, mindig ámulatba ejt és csodálkozással tölt el bennünket. Amikor megjelenítjük Jézus születésének eseményét, akkor voltaképpen egyszerűen és örömmel Isten Fia megtestesülésének titkát hirdetjük. A betlehem ugyanis mintegy élő evangéliumként a Szentírás oldalainak túlcsordulása. Amikor szemléljük a karácsonyi születés jelenetét, lélekben útra kell indulnunk, mert vonz bennünket Annak alázata, aki emberré lett, hogy minden emberrel találkozzon. És ekkor felfedezzük, hogy ő annyira szeret bennünket, hogy eggyé válik velünk, hogy mi is egyesülhessünk vele. (…)

2. A betlehemállítás eredete elsősorban Jézus betlehemi születésének egyes részleteiben található, ahogyan azokat az evangélium leírja. Lukács evangélista egyszerűen azt mondja, hogy Mária „megszülte elsőszülött fiát, bepólyálta, és jászolba fektette, mivel a szálláson nem volt hely számukra” (Lk 2,7). Jézust egy állatetetőbe helyezik, amelyet latinul praesepiumnak, olaszul presepenek hívnak.

E világba lépve Isten Fia ott talál helyet, ahová az állatok enni mennek. A széna lesz az első fekhelye annak, aki az „égből alászállt kenyérként” nyilatkoztatja majd ki magát (Jn 6,41). Olyan szimbolizmus ez, amelyre – más atyákkal együtt – már Szent Ágoston rátapintott, amikor azt írta: „Etetőbe fektetve lett a mi ételünk” (Serm. 189.4). A jászol valóban kapcsolatban áll Jézus életének különféle titkaival, és közel hozza azokat mindennapi életünkhöz.

De nézzük csak a betlehem eredetét, ahogyan mi ismerjük. Gondolatban menjünk vissza Greccióba, a Riéti-völgybe, ahol Szent Ferenc valószínűleg Rómából érkezve megállt, ott hagyta ugyanis jóvá reguláját 1223. november 29-én III. Honorius pápa. A Szentföldön tett látogatása után azok a barlangok különleges módon emlékeztették a betlehemi tájra. És elképzelhető, hogy Isten Szegénykéjére mély benyomást tettek a Jézus születését ábrázoló mozaikok Rómában, a Santa Maria Maggiore-bazilikában, épp azon a helyen, ahol ősi hagyomány szerint a jászol deszkáit őrizték.

A Ferences források [Fonti Francescane] részletesen elmondják, mi történt Greccióban. Tizenöt nappal karácsony előtt Ferenc hívott egy János nevű helybeli embert, és kérte, hogy segítsen neki teljesíteni vágyát: „Szeretném megjeleníteni a Betlehemben született kisdedet, és valamiképpen testi szemeimmel látni, hogyan nélkülözte az újszülötteknek szükséges dolgokat, hogyan helyeztetett jászolba, és hogyan feküdt a szénán az ökör és a szamár között.” [1] A hű barát, amint ezt meghallotta, azonnal elindult, hogy mindent előkészítsen, amit kellett, a kijelölt helyen, a Szent vágya szerint. December 25-én sokfelől sok testvér érkezett Greccióba, ugyanígy férfiak és nők is a környékbeli parasztházakból, virágokat hoztak, és fáklyákat, hogy bevilágítsák azt a szent éjszakát. Amikor Ferenc megérkezett, ott találta a szénajászlat, az ökröt és a szamarat. Az odaérkező emberek korábban nem tapasztalt, kimondhatatlan örömöt éreztek a karácsonyi születés jelenete előtt. Aztán a pap ünnepélyes misét mutatott be a jászlon, rámutatva az Isten Fiának megtestesülése és az eucharisztia közötti kapcsolatra. Akkor ott, Greccióban nem voltak szobrocskák: a betlehemet a jelenlévők alkották és élték át. [2]

Így születik meg hagyományunk: mindenki a barlang körül, tele örömmel, és már nincs távolság a lezajló esemény és a titok részesei között.

Szent Ferenc első életrajzírója, Celanói Tamás emlékeztet arra, hogy azon az éjszakán az egyszerű és megható jelenethez egy csodálatos látomás ajándéka is társult: az egyik jelenlévő magát a kisded Jézust látta a jászolban feküdni. Abból az 1223-as karácsonyi betlehemből „mindenki kimondhatatlan örömmel telve tért vissza otthonába”. [3]

3. (…) Amikor otthonainkban betlehemet állítunk, az segít, hogy újra átélhessük a Betlehemben történeteket. Természetesen továbbra is az evangéliumok jelentik azt a forrást, amely lehetővé teszi, hogy megismerjük azt az eseményt, és hogy elmélkedjünk rajta; ugyanakkor a betlehemben való megjelenítése segít elképzelnünk a jeleneteket, felébreszti érzelmeinket, felhív arra, hogy érezzük bevonva magunkat az üdvösség történetébe, érezzük egykorúnak magunkat azzal az eseménnyel, amely ma is eleven és valóságos a legkülönfélébb történelmi és kulturális közegekben. (…)

4. (…) A betlehem részét képező vidékről szintén érdemes pár szót ejtenünk: gyakran ősi házak és épületek romjait ábrázolja, amelyek bizonyos esetekben a betlehemi barlangot helyettesítik és a Szent Család otthonává válnak. Úgy tűnik, ezeket a romokat a 13. századi domonkos Jacobus de Voragine Arany legendája ihlette, melyben olvashatunk arról a pogány hiedelemről, mely szerint a római Béke-templom összeomlott, amikor egy Szűz szült. Ezek a romok mindenekelőtt a bukott emberiség látható jelei, mindannak jelei, ami romlásnak indult, megromlott és elpusztult. Ez a látvány azt üzeni, hogy Jézus a régi világban megjelenő újdonság, és azért jött, hogy gyógyítson, újjáépítsen, életünknek és a világnak visszaadja eredeti ragyogását.

5. Mily sok érzelem jár át bennünket, amikor a hegyeket, a patakokat, a bárányokat és a pásztorokat a betlehembe helyezzük! Ily módon emlékezetünkbe idézzük, amit a próféták megjövendöltek, hogy tudniillik az egész teremtés részt vesz a Messiás eljövetelének ünneplésében. Az angyalok és az üstökös azt jelzik, hogy nekünk is útra kell kelnünk, hogy a barlanghoz érjünk és imádjuk az Urat.

„Menjünk el Betlehembe, és nézzük meg, hogyan is történt mindaz, amiről hírt adott nekünk az Úr!” (Lk 2,15): ezt mondják a pásztorok az angyalok híradása után. Ez egy nagyon szép tanítás, amely a leírás egyszerűségében érkezik hozzánk. Ellentétben sok emberrel, akik ezer más dolgot akarnak csinálni, a pásztorok a leglényegesebbnek, vagyis a megváltásnak az első tanúivá válnak. A leglenézettebbek és a legszegényebbek azok, akik be tudják fogadni a megtestesülés eseményét.

Istennek, aki a kisded Jézusban jön felénk, a pásztorok úgy válaszolnak, hogy elindulnak feléje, hogy részesei legyenek egy szeretettel és hálás csodálattal átjárt találkozásnak.

Éppen ez az Isten és gyermekei között, Jézusnak köszönhetően létrejött találkozás hozza létre vallásunkat, ez adja annak egyedi szépségét, mely különleges módon sugárzik a betlehemből.

6. Általában sok szimbolikus szobrocskát helyezünk betlehemeinkbe. Főleg koldusokat és olyan embereket, akik a szív bőségén kívül más gazdagságot nem ismernek. Ők is teljes joggal állnak a kisded Jézus közelében, anélkül, hogy bárki kilakoltathatná vagy eltávolíthatná őket egy olyannyira rögtönzött bölcsőtől, amely körül a szegények egyáltalán nem zavarnak senkit. Sőt, a szegények a kiváltságos részesei ennek a titoknak, és gyakran ők azok, akik leginkább fel tudják ismerni Isten jelenlétét közöttünk.

A betlehemben lévő szegények és egyszerűek arra emlékeztetnek, hogy Isten azokért válik emberré, akik leginkább érzik szeretetének szükségét, és kérik közelségét. Jézus, a „szelíd és alázatos szívű" (Mt 11,29), szegényen született, egyszerű életet élt, hogy megtanítsa nekünk megragadni a leglényegesebbet és belőle élni. A betlehemből azt az egyértelmű üzenetet kapjuk, hogy nem engedhetjük, hogy megtévesszen bennünket a gazdagság és a sokféle, tiszavirág-életű boldogságjavaslat. Heródes palotája a háttérben áll, bezárva, süket az öröm meghirdetése előtt. Jászolban születve maga Isten indítja el az egyetlen valódi forradalmat, amely reményt és méltóságot ad a nincsteleneknek, a kirekesztetteknek: a szeretet forradalma, a gyengédség forradalma. A jászolból Jézus szelíd hatalommal hív az utolsókkal való osztozásra mint egy olyan, emberségesebb és testvériesebb világhoz vezető útra, amelyben senki sincs kizárva vagy kirekesztve. (…)

7. A betlehem lassanként elvezet bennünket a barlanghoz, ahol Mária és József szobrát találjuk. Mária egy édesanya, aki szemléli gyermekét, és bemutatja őt azoknak, akik meglátogatják. Szobra arra a nagy titokra irányítja figyelmünket, amely megérintette ezt a lányt, amikor Isten az ő szeplőtelen szívének ajtaján kopogtatott. Az angyal híradására, aki arra kérte, hogy legyen Isten anyja, Mária teljes engedelmességgel válaszolt. Szavai – „Íme, az Úr szolgálója vagyok: történjék velem szavad szerint!" (Lk 1,38) – mindannyiunk számára bizonyságot tesznek arról, miként kell Isten akaratára hagyatkoznunk a hitben. Ezzel az igennel Mária Isten Fiának anyává vált, anélkül, hogy szüzességét elvesztette volna, sőt Fiának köszönhetően megszentelte azt. Isten anyját látjuk benne, aki nem tartja meg magának Fiát, hanem mindenkit arra kér, hogy engedelmeskedjen az ő szavának, és váltsa valóra azt (vö. Jn 2,5). Mária mellett, a gyermeket és anyját védelmező testtartásban, ott találjuk Szent Józsefet. Általában kezében botot vagy ritkábban lámpát tartva ábrázolják. Szent József nagyon fontos szerepet játszik Jézus és Mária életében. Ő az őr, aki sosem fárad bele védelmezni családját. Amikor Isten figyelmezteti Heródes fenyegetésére, habozás nélkül útnak indul, és kivándorol Egyiptomba (vö. Mt 2,13–15). A veszély elmúltával pedig visszaviszi a családot Názáretbe, ahol ő lesz a gyermek és serdülő Jézus első nevelője. József a szívében hordozta a nagy titkot, mely Jézust és feleségét, Máriát övezte, és igaz emberként mindig Isten akaratára bízta magát, és meg is valósította azt.

8. A betlehem szíve akkor kezd dobogni, amikor karácsonykor elhelyezzük benne a kisded Jézus szobrát. Isten így mutatja meg magát, egy kisgyermekben, hogy karunkba vegyük. Gyengeségébe és kiszolgáltatottságába rejti mindent teremtő és átalakító hatalmát. Lehetetlennek tűnik, mégis így van: Jézusban Isten gyermek volt, és ebben az állapotban akarta feltárni szeretetének nagyságát, amely egy mosolyban és kezének bárki felé történő kinyújtásában mutatkozik meg.

Egy gyermek születése örömet ébreszt és ámulatot vált ki, mert az élet nagy titka elé állít bennünket.

Látva az újszülött fiuk előtt álló fiatal házasok szemének ragyogását megértjük Mária és József érzéseit, akik a kisded Jézust nézve Isten jelenlétét érzékelték életükben.

„Az élet ugyanis megjelent" (1Jn 1,2): János apostol így foglalja össze a megtestesülés titkát. A jászol megláttatja, megérinteti velünk ezt az egyedülálló és rendkívüli eseményt, amely megváltoztatta a történelem menetét, és amelytől az évek számozása is kezdődik, Krisztus születése előtt és után.

Isten cselekvésmódja szinte teljesen ledöbbent, mert lehetetlennek tűnik, hogy lemondjon dicsőségéről, hogy olyan emberré váljon, mint mi. Milyen meglepő látni Istent, aki magára veszi a mi magatartásformáinkat: alszik, anyukájától tejet szopik, sír, és játszik, mint minden kisgyermek! Mint mindig, Isten zavarba ejt, kiszámíthatatlan, folytonosan meghaladja sémáinkat. A betlehem tehát, miközben megmutatja nekünk Istent, ahogyan belépett a világba, arra késztet bennünket, hogy gondoljunk Isten életébe illesztett életünkre; meghív bennünket, hogy tanítvánnyá váljunk, ha el akarjuk érni az élet végső értelmét.

9. Amikor közeledik vízkereszt ünnepe, elhelyezzük a betlehembe a három bölcs szobrát. A csillagot figyelve azok a keleti bölcs és gazdag urak útnak indultak Betlehem felé, hogy megismerjék Jézust, s aranyat, tömjént és mirhát adjanak neki ajándékul. Ezeknek az ajándékoknak is allegorikus jelentése is van: az arany Jézus királyi volta előtt tiszteleg; a tömjén istensége előtt; a mirha pedig szent emberisége előtt, mely megismeri majd a halált és az eltemetést. (…)

A mágusok azt tanítják, hogy nagyon messziről is el lehet indulni, hogy elérjük Krisztust. Ők gazdag emberek, bölcs idegenek, a végtelen szomjazói, akik hosszú és veszélyes útra indulnak, mely Betlehembe vezeti őket (vö. Mt 2,1–12). A kisded Király előtt nagy öröm járja át őket. Nem botránkoznak meg a környezet szegénységén; nem tétováznak térdre ereszkedni és imádni őt. Színe előtt megértik, hogy Isten, amint kiváló bölcsességgel megszabja a csillagok mozgását, úgy vezeti a történelem folyását, letaszítva a hatalmasokat és felmagasztalva az alázatosokat. És hazatérve hazájukba minden bizonnyal elmondják majd ezt a meglepő találkozást a Messiással, elindítva az evangélium útját a népek között. (…)

Grecciában, a jászol kegyhelyén,
2019. december 1-jén, pápaságom hetedik évében.

Ferenc

A KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA AZ EUCHARISZTIA SZENTSÉGE I.

A szent Eucharisztia befejezi a keresztény beavatást. Akik a keresztség által fölemeltettek a királyi papság méltóságára és a bérmálás által mélyebben hasonulóvá váltak Krisztushoz, az Eucharisztia által az egész közösséggel együtt részesednek az Úr áldozatában.
„Üdvözítőnk az utolsó vacsora alkalmával, azon az éjszakán, melyen elárultatott, megalapította testének és vérének eucharisztikus áldozatát, hogy így a kereszt áldozatát, a századokon át, eljöveteléig megörökítse, és így szeretett jegyesére, az Egyházra bízza halálának és föltámadásának emlékezetét: az irgalom szentségét, az egység jelét, a szeretet kötelékét mint húsvéti lakomát, melyen Krisztust vesszük magunkhoz, lelkünket kegyelem tölti el, s a jövendő dicsőség záloga nekünk adatik.” (II. Vatikáni Zsinat Sacrosanctum Concilium, 47)

I. Az Eucharisztia – az egyházi élet forrása és csúcsa

Az Eucharisztia „az egész keresztény élet forrása és csúcsa”. (II. Vatikáni Zsinat Lumen gentium, 11) „Az összes szentség, mint minden más egyházi szolgálat és az apostoli tevékenység is, a szent Eucharisztiához tartozik és reá irányul. Az Eucharisztiában ugyanis benne van az Egyház minden lelki java, tudniillik maga Krisztus, a mi Húsvétunk.” (II. Vatikáni Zsinat Presbyterorum ordinis, 5)
„Az isteni élet közösségét és Isten népének egységét, melyekben az Egyház létezik, az Eucharisztia jól jelzi és csodálatosan megvalósítja. Benne éri el csúcspontját a tevékenység, mellyel Isten Krisztusban megszenteli a világot, és a kultuszt, melyet az emberek Krisztusnak és általa az Atyának a Szentlélekben nyújtanak.” (Istentiszteleti kongregáció Eucharisticum mysterium, 6)
Végül az Eucharisztia ünneplése által már most részt veszünk az égi liturgiában és elővételezzük az örök életet, amelyben „Isten lesz minden mindenben” (1Kor 15,28).
Az Eucharisztia hitünk összefoglalása és összegezése: „Tanításunk egyöntetű az Eucharisztiáról, és az Eucharisztia megerősíti a tanításunkat.” (Szent Ireneusz Adversus haereses 4,18,5)

II. Hogyan nevezik ezt a szentséget?

E szentség kimeríthetetlen gazdagságát fejezik ki különböző elnevezései, melyek mindegyike más szempontra utal.
Nevei: *Eucharisztia*, mert hálaadás Istennek. Az *eucharisztein* (Lk 22,19; 1Kor 11,24) és az *eulogein* (Mt 26,26; Mk 14,22) szavak azon zsidó áldásokra emlékeztetnek, amelyekkel – különösen étkezések alatt – magasztalták Isten műveit: a teremtést, a megváltást és a megszentelést. *Úrvacsora* (vö. 1Kor 11,20), mert arról a vacsoráról van szó, amelyet az Úr szenvedése előestéjén tanítványaival költött el, valamint a Bárány mennyei Jeruzsálem-béli menyegzős lakomájának elővételezéséről. (vö. Jel 19,9) *Kenyértörés*, mert a zsidó étkezés sajátos szertartását használta föl Jézus, amikor családfőként megáldotta és szétosztotta (vö. Mt 14,19; 15,36; Mk 8,6.19) a kenyeret, különösen az utolsó vacsorán (vö. Mt 26,26; 1Kor 11,24). E cselekedetről ismerik fel Őt föltámadása után a tanítványok (vö. Lk 24,13-35). Az első keresztények eucharisztikus összejöveteleiket „kenyértörésnek” (vö. ApCsel 2,42.46; 20,7.11) nevezték, mely kifejezés azt takarja, hogy mindazok, akik az egy, megtört kenyérből, Krisztusból esznek, közösségre lépnek vele és őbenne egyetlen testet alkotnak (vö. 1Kor 10,16-17). *Eucharisztikus összejövetel (szünaxisz),* mert az Eucharisztiát a hívők összejövetelében, az Egyház látható megjelenésében ünneplik (vö. 1Kor 11,17-34). *Szent áldozat*, mert megjeleníti az üdvözítő Krisztus egyetlen áldozatát, s mert magába zárja az Egyház fölajánlását; *szentmiseáldozat*, „a dicséret áldozata” (Zsid 13,15, és vö. Zsolt 116,13.17), lelki áldozat (vö. 1Pt 2,5), tiszta és szent áldozat (vö. Mal 1,11), mert az Ószövetség összes áldozatát beteljesíti és fölülmúlja. *Szent és isteni liturgia*, mert az Egyház egész liturgiája e szentség ünneplésében leli meg középpontját és legtömörebb kifejezését; ugyanebben az értelemben viseli a *szent misztériumok ünneplése* nevet is. Beszélünk a *legszentebb Szentségről (Sanctissimum Sacramentum)* is, mert az Eucharisztia a szentségek szentsége. Ez a név a tabernákulumban őrzött szentségi színekre is használatos. *Communio*, mert e szentség révén egyesülünk Krisztussal, aki testében és vérében részesít azért, hogy egy testet alkossunk Vele (vö. 1Kor 10,16-17). Nevezik az Eucharisztiát görögül *ta hagia*, latinul *sancta*, vagyis *szent dolgoknak* is – ez az Apostoli hitvallásban szereplő szentek közössége kifejezés elsődleges jelentése –; egyéb nevei: *angyalok kenyere, mennyei kenyér, halhatatlanság gyógyszere* (Antióchiai Szent Ignác Efezusiaknak írt levél 20,2), *viaticum, útravaló*. *Szentmise*, mert a liturgia, amelyben az üdvösség misztériuma beteljesedik, a hívek küldetésével *(missio)* végződik, hogy Isten akaratát mindennapi életükben betöltsék.

III. Az Eucharisztia az üdvösség rendjében
A KENYÉR ÉS A BOR JELEI

A szentmise közepén a kenyér és a bor, Krisztus szavai és a Szentlélek segítségül hívása által, Krisztus testévé és vérévé válik. Parancsának megfelelően az Egyház, az Ő dicsőséges eljöveteléig, cselekszi azt, amit az Úr szenvedése előestéjén tett: „Kezébe vette a kenyeret (...)” „Kezébe vette a borral telt kelyhet (...).” A kenyér és a bor titokzatos módon Krisztus testévé és vérévé válnak, ugyanakkor a teremtés jóságának jelei maradnak. A fölajánlásban hálát adunk a Teremtőnek a kenyérért és a borért (vö. Zsolt 104), az emberi munka gyümölcséért, ami előbb a föld gyümölcse és a szőlőtő termése, vagyis a Teremtő adományai.

Az Ószövetségben a kenyeret és a bort a zsengeáldozatok között ajánlották föl a Teremtő iránti hála jeleként. Az Egyiptomból való kivonulás összefüggésében ezek még egy új jelentéssel gyarapodtak. A kovásztalan kenyerek, melyeket Izrael népe minden évben a pászkaünnepen evett, az Egyiptomból való szabadító kivonulás sietségére emlékeztetnek; a pusztai manna állandóan Izrael emlékezetébe idézi, hogy Isten szavának kenyeréből él (vö. MTörv 8,3). Végül a mindennapi kenyér az Ígéret földjének gyümölcse, és az „áldás kelyhe" (vö. 1Kor 10,16) a zsidók húsvéti vacsorájának a végén a bor ünnepi örömének eszkatologikus jelentést kapcsol: a várakozást Jeruzsálem messiási helyreállítására. Jézus úgy alapította meg Eucharisztiáját, hogy a kenyér és a kehely áldásának új és végleges értelmet adott.
A kenyérszaporítás csodái előképei Krisztus eucharisztikus kenyere túláradó bőségének (vö. Mt 14,13-21); a Kánában borrá változtatott víz jele (vö. Jn 2,11) már Jézus megdicsőülésének óráját hirdeti. Az Eucharisztia első bejelentése megosztotta a tanítványokat, miként a szenvedés bejelentése megbotránkoztatta őket: „Kemény beszéd ez! Ki hallgathatja?" (Jn 6,60). Az Eucharisztia és a kereszt a botrány sziklái. Egy és ugyanarról a misztériumról van szó, amely mindig megosztásra ad alkalmat: „Ti is el akartok menni?" (Jn 6,67): az Úr kérdése hallik századokon át, mint szeretetének meghívása annak fölfedezésére, hogy egyedül Ő az, akinél „az örök élet igéi" vannak (Jn 6,68); és a hitben elfogadni Eucharisztiájának ajándékát azt jelenti, hogy Őt magát fogadjuk be.

SZENTMISÉINK RENDJE:
Taksony
Szent Anna templom
vasárnap ½ 9 óra,
hétköznap
hétfőn és pénteken, valamint szombaton este 6 óra,
csütörtök reggel 8 óra
Dunaharaszti
Szent István plébániatemplom
vasárnap
reggel 7 óra és de ½ 11 óra,
hétköznap hétfőtől csütörtökig reggel 7 óra,
elsőpénteken este ½ 5 óra
Ligeti Szent Imre templom
vasárnap de ½ 10 óra,
pénteken reggel 7 óra,
szombaton este ½ 5 óra
***
Fogadóóra:
A dunaharaszti Főplébánián szerdán du 4-6 óráig
(kivéve ünnepek)

AZ EUCHARISZTIA ALAPÍTÁSA

Az Úr mindvégig szerette övéit. Tudván, hogy eljött az óra, amikor ebből a világból távozik az Ő Atyjához, a vacsora előtt megmosta lábukat, és meghagyta nekik a szeretet parancsát (vö. Jn 13,1-17). A szeretet zálogaként, s hogy övéit soha el ne hagyja és húsvétja részeseivé tegye, halála és föltámadása emlékezetéül megalapította az Eucharisztiát, és megparancsolta Apostolainak, „akiket akkor az Újszövetség papjaivá szentelt" (Trienti Zsinat, 22 s. Doctrina de ss. Missae Sacrificio, 1), hogy ezt visszajöveteléig ünnepeljék.
A három szinoptikus evangélium és Szent Pál hagyták ránk az Eucharisztia alapításának elbeszélését; Szent János a maga részéről idézi Jézus szavait a kafarnaumi zsinagógában, amelyek előkészítették az Eucharisztia alapítását, amikor Krisztus az élet égből alászállott kenyerének nevezi önmagát (vö. Jn 6). Jézus a húsvéti időt választotta arra, hogy megtegye, amit Kafarnaumban előre mondott: testét és vérét adja tanítványainak. Amikor Jézus az utolsó vacsorát apostolaival a húsvéti lakoma keretében ünnepelte, a zsidó húsvétnak megadta végső értelmét. Valójában ugyanis Jézus átmenetele – a halálon és a föltámadáson át – az Ő Atyjához, vagyis az új húsvét, elővételezve lett az utolsó vacsorán. Ezt ünnepeljük az Eucharisztiában, mely beteljesíti a zsidó húsvétot és elővételezi az Egyház végső húsvétját az Ország dicsőségében.

„EZT CSELEKEDJÉTEK AZ ÉN EMLÉKEZETEMRE"

Jézus parancsa, hogy gesztusait és szavait ismételjék, „amíg el nem jön" (1Kor 11,26), nemcsak annyit követel, hogy emlékezzünk Jézusra és arra, amit Ő tett. A parancs arra irányul, hogy az Apostolok és utódaik Krisztus – az Ő élete, halála, föltámadása és az Atyánál értünk való közbenjárása – emlékezetét liturgikusan ünnepeljék.
Az Egyház kezdettől fogva hű maradt az Úr parancsához. A jeruzsálemi egyházról ez olvasható: „Állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban. (...) Egy szívvel-lélekkel mindennap összegyűltek a templomban. A kenyeret házaknál törték meg, s örömmel és tiszta szívvel vették magukhoz az ételt." (ApCsel 2,42.46)
A keresztények elsősorban „a szombatok első napján", azaz vasárnap, Jézus föltámadásának napján gyűltek össze, hogy „megtörjék a kenyeret" (ApCsel 20,7). Az Eucharisztia ünneplése egészen napjainkig ugyanúgy folytatódik annyira, hogy ma az Egyházban mindenütt azonos alapszerkezettel ünnepeljük. Az Eucharisztia az Egyház életének állandó középpontja.
Isten zarándok népe Jézus húsvéti misztériumát hirdetve, „amíg el nem jön" (1Kor 11,26), szentmiséről szentmisére „a kereszt szűk ösvényén" (II. Vatikáni Zsinat Ad gentes, 1) halad előre a mennyei lakoma felé, amelyen az összes választottak az Ország asztalához fognak ülni.

IV. Az Eucharisztia liturgikus ünneplése
MINDEN IDŐK SZENTMISÉJE

A 2. századból ismerjük Szent Jusztinosz vértanú tanúságát az eucharisztikus ünneplés alapszerkezetéről, amely mind a mai napig az összes nagy liturgia-családban azonos maradt. Íme, mit ír ő 155 körül, hogy a pogány Antoninus Pius (138-161) császárnak elmagyarázza, mit tesznek a keresztények: „A Napról elnevezett napon mindannyian, városokban és a falvakban egyaránt, összejövetelt tartunk, és fölolvassuk az Apostolok emlékiratait és a Próféták írásait, amint azt az idő engedi. A felolvasó elhallgatása után az elöljáró beszédében int és buzdít, hogy ezeket a szép dolgokat tetteinkkel utánozzuk. Majd mindannyian fölállunk és közösen imát mondunk." (Szent Jusztinosz Apologia, 1,67) „Közösen imádkozunk magunkért (...) meg a többiekért, (...) hogy miután az igazságot megtanultuk, a helyes

életre törekedjünk, tetteinkben a jót kövessük, s azon legyünk, hogy parancsait megtartsuk, és az örök üdvösséget elnyerjük. Imáink befejezésekor csókkal köszöntjük egymást. Ezek után a testvérek az elöljáróhoz kenyeret és kelyhet visznek vízzel vegyített borral, aki kezébe veszi, dicséretet és dicsőítést mond a mindenség Atyjának a Fiú és a Szentlélek neve által, hálát ad neki (görögül: eucharisztian), és áldást mond hosszasan azokért, amiket nekünk adott, hogy Ő bennünket ezekre méltatott. Imái és hálaadása befejezéseként az egész nép ráfeleli az ámen. (...) Az elöljáró hálaadása és az egész nép felelete után az általunk diákonusoknak nevezettek minden jelenlevőnek osztanak a hálaadás kenyeréből és vízzel elegyített borából, s visznek belőle a távollevőknek is." (Szent Jusztinosz Apologia, 1,65)

Az Eucharisztia liturgiája ma is alapvetően abban a szerkezetben történik, mely századokon át megmaradt. Két, szoros egységet alkotó pont körül bontakozik ki.

- gyülekezés, igeliturgia az olvasmányokkal, a homíliával és az egyetemes könyörgéssel;
- eucharisztikus liturgia a kenyér és a bor fölajánlásával, a konszekráló hálaadással és az áldozással.

Az igeliturgia és az eucharisztikus liturgia „egyetlen istentiszteleti cselekményt" (II. Vatikáni Zsinat Sacrosanctum concilium, 56) alkot. Valójában ugyanis az Eucharisztiában számunkra megterített asztal egyszerre Isten igéjének és az Úr Testének asztala (vö. II. Vatikáni Zsinat Dei Verbum, 21).

Ugyanaz a folyamat játszódik le itt, mint a föltámadott Jézus tanítványaival elköltött lakomáján. Útközben ő maga magyarázta nekik az Írásokat, majd asztalhoz ült velük, „kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte és odanyújtotta nekik" (Lk 24,13-35).

AZ ÜNNEPLÉS FOLYAMATA

A keresztények az eucharisztikus ünneplésre egy helyen jönnek össze. Ezen a helyen a fő hely magát Krisztust illeti, aki az Eucharisztia főszereplője. Ő az Újszövetség főpapja. Láthatatlanul Ő maga vezet minden eucharisztikus ünnepet. Őt képviselve vezeti az összejövetelt a püspök vagy a pap (Krisztusnak, a Főnek személyében cselekedve), beszédet tart az olvasmányok után, átveszi az adományokat és elmondja az eucharisztikus imádságot. Az ünneplésben valamennyien részt vesznek, mindenki a maga módján: a felolvasók, az adományvivők, az áldoztatók és az egész nép, melynek ámenje a részvételt fejezi ki.

Az igeliturgia magába foglalja a próféták írásait, vagyis az Ószövetséget, és az Apostolok emlékiratait, azaz leveleiket és az evangéliumokat; a homília után – mely arra buzdít, hogy a hallott igét úgy fogadjuk, mint Isten szavát, amint valójában az is, és váltsuk tettekre – közbenjáró könyörgések következnek minden emberért az Apostol szavai szerint: „Mindenekelőtt arra kérlek, végezzetek imát, könyörgést, esedezést és hálaadást minden emberért, a királyokért és az összes elöljárókért" (1Tim 2,1–2).

Az adományok bemutatása (offertorium): az oltárhoz olykor körmenetben kenyeret és bort hoznak, melyeket a pap Krisztus nevében fölajánl az eucharisztikus áldozatban, melyben Krisztus testévé és vérévé válnak. Ez az utolsó vacsorán „a kenyeret és a kelyhet kezébe vevő" Krisztus gesztusa. „Ezt a tiszta áldozatot egyedül az Egyház ajánlja föl a Teremtőnek, az Ő teremtéséből hálaadással ajánlva föl neki." (Szent Iréneusz Adversus haereses, 4,18,4) Az adományok fölajánlása az oltáron Melkizedek gesztusát idézi, és a Teremtő ajándékait Krisztus kezére bízza. Ő a maga áldozatában tökéletessé teszi az ember minden áldozatot bemutató törekvését.

A keresztények az Eucharisztiának szánt kenyér és bor mellett kezdettől fogva a rászorulók támogatására is vittek magukkal adományokat. E gyűjtési szokás (collecta) (vö. 1Kor 16,1) mindig aktuális, és Krisztus példája serkenti, aki szegény lett, hogy minket gazdaggá tegyen (vö. 2Kor 8,9).

A kánon (anafora): az eucharisztikus imádsággal, a hálaadó és átváltoztató imádsággal elérkezünk az ünneplés szívéhez és csúcsához.

A Lélek-hívásban (epiklézis) az Egyház kéri az Atyát, hogy küldje el Lelkét (vagy áldásának hatalmát (vö. Római Kánon, Missale Romanum, 1970,451) a kenyérre és a borra, hogy az Ő ereje által Jézus Krisztus Testévé és Vérévé váljanak; és hogy azok, akik részesednek az Eucharisztiában, egy test és egy lélek legyenek (egyes liturgiákban az epiklézist az anamnézis után helyezik).

Az alapítás elbeszélésében Krisztus cselekedetének és szavainak ereje, valamint a Szentlélek hatalma a kenyér és a bor színe alatt szentségileg megjelenítik Krisztus Testét és Vérét, a kereszten egyszer s mindenkorra fölajánlott áldozatát.

Az ezt követő anamnézisben az Egyház megemlékezik Jézus Krisztus szenvedéséről, föltámadásáról és dicsőséges eljöveteléről; bemutatja az Atyának a Fia áldozatát, aki megbékéltet bennünketŐvele.

A közbenjáró imádságokban az Egyház kifejezi, hogy az Eucharisztiát az egész mennyei és földi Egyházzal, élőkkel és holtakkal együtt ünnepli, közösségben az Egyház pásztoraival, a Pápával, a megyéspüspökkel, papságával és diakónusaival, s az egész Egyház összes püspökeivel és az egyházaikkal.

Az áldozásban (communio), melyet a Miatyánk és a kenyértörés előz meg, a hívők a „mennyből való kenyeret" és az „üdvösség kelyhét" veszik, Krisztus Testét és Vérét, aki önmagát adta „a világ életéért" (Jn 6,51).

(Koczka Tamásné)

A Szentlélek csodái

28. rész

A Lélek által megragadottak titka

Az ember nem tud a Szentlélek ajándékaival helyesen élni úgy, ha azokat az azt tápláló talajból kiszakítja.
Be kell ágyazódniuk egy bizonyos magatartás- és létformába.
Szükséges tehát megvizsgálnunk, hogy mi az Ige szerinti lelkület.

A Bonum televízió egyik csütörtök esti szentségimádásának sugárzásán vettem részt, amelyet a magyar nemzet lelki gyógyulásáért ajánlottak fel. Puskás Antal pálos atya Dr. Gyökössy Endre lelkész-pszichológusnak a Szentlélekről szóló elmélkedését olvasta fel rövid szakaszokra bontva, hosszú szüneteket tartva. Az elcsendesülésben, kettesben maradhattunk a jelen lévő Úrral. Magunkba nézhettünk, figyelhettünk szívünk állapotára. Ahhoz, hogy Isten Szentlelke és az Ő dolgai elérjenek a szívünkhöz, szükséges az odafigyelés, ráhangolódás. Befelé figyelve.

A Gyökössy-idézetek arról tanítottak, hogy a Szentlélek nélkül az élet reszketés, rettegés és gyász! Reszketés: ma úgy mondanánk, idegesség. Lélek nélkül az életünk neurózis és pszichózis; a depresszió állandóan növekvő népbetegség az egész világon.

A gyomor- és szívbajok nagy része, a strúmák, az asztmák nyolcvan százaléka neurotikus eredetű. Ideges vagy? Nem az a baj, hogy semmit sem használnak a nyugtatók és más bogyók, hanem az, hogy a Szentlelket nem lehet receptre fölírni. Pedig pontosan az kellene! Nincs más igazi orvosság az idegesség ellen, csak a Szentlélek!

Rettegsz? Félsz? Aki fél, az fél-ember. Azért fél, mert félelmetes dolog fél-emberként élni, félelmes úgy élni, hogy az a felünk hiányzik, amely éppen és valóban emberré tenne bennünket: a Szentlélek. Tele vagyunk a földi vágyak, gondolatok, indulatok, félelmek, szorongások kavargó gondolataival. Nem az a baj, hogy félsz: mi lesz veled, gyermekeddel, hogy rettegünk gondjainkban, magunktól, emberektől – hanem az a baj, hogy nem ismerjük fel a rettegés és a félelem egyetlen ellenszerét, föloldóját: a Szentlelket. Az az egyedüli rettenetes és félelmetes, hogy nem ismerjük Őt, és nem akarjuk Őt!

Lélek nélkül földünk és otthonunk tüskés és tövises. Keservesen az!
Életenergiánk nagy része abban merül ki, hogy szedegetjük ki magunkból a tüskéket és töviseket,
és önsajnálkozással nyalogatjuk a sebeinket. S a kihúzott tüskékből dárdákat hegyezünk visszalövésre!

Izaiás próféta (a 32,11-15-ben) ír a lelkekben élő állati vad indulatokról. Jézus korában gyakran megesett, hogy a nyitott ajtón bedugta fejét a házba a kecske, a szamár, a juh és bemekegtek, beordítottak az emberek beszélgetésébe. Pontosan ez történik velünk, ahol a Lélek még nem takarította ki belőlünk az állati indulatokat. A legdrágább, leginkább emelkedett beszélgetésbe, életbe ordít bele váratlanul valami vad indulat, a lelkünk mélyéről. Onnan, amelyről azt mondja Pál, hogy a Szentlélek temploma. Hogy mennyi állati indulat fér el egy emberben, mi sem mutatja jobban, mint a megszállott gadarénus története (Mk 5,1-17). Amikor Jézus kiűzi belőle a démonok légióját, vad indulatait, azok kétezer disznóba menekülnek. S a kétezer disznó önpusztítóvá lesz, mert nem képesek elviselni, amit egy ember úgy-ahogy elhordozott. Nos, Lélek nélkül ez az „úgyahogy"élet a miénk! Néha magunknak vagyunk a legroszszabb társasága, jobbat kell keresni! Kit? Az Úrét.

Az Ige világossá tette, hogy azért ilyen az életünk, mert hiányzik belőle Valaki. A Szentlélek Isten. Ne vegyük félvállról ezt a hiányt! Mert, ahogy az emberi testnek bizonyos „biológiai töltésre" van szüksége naponként, sőt naponta többször is: élelemre, vízre, hogy a test éljen – az embernek, az emberi életnek valami más „töltésre" is szüksége van, hogy az élet ne csupán biológiai lét legyen, hanem olyan élet, amiért vagyunk. Hiszen nem csak testből „állunk". Szellemi-lelki módon is élnünk kell. Ha nem veszünk magunkhoz biológiai töltést, abból sok baj lehet. De ha nem kapunk szellemi töltést felülről, abból épp úgy. Ha a *felsővezetékről* leszakad az emberi élet, abból igen sok baj származik.

Meg kell próbálni a Szentlelket állhatatosan kérni, mint az élet legfőbb értékét.
Nem ráadásnak!

Ezért olyan fontos, hogy eljöjjön hozzánk a Szentlélek. A Lélek rámutat az igazságra, az örömre, a szeretet erejére, a békére. Lélek nélkül pusztán „test" vagyunk, mint az állatok. És ebben az esetben az ösztöneink rabjává válik a „test". De ha Isten Szentlelke lakik bennünk, akkor *megtanulunk* hinni, önzetlenül szeretni, szolgálni, áldozatot hozni és boldogságot adni.

Meg kell szabadulnunk az idegességtől, a szorongástól, mert ezek elnyomják bennünk az életet. Akiben Isten Szentlelke lakik, az a Lélek eszköze, az nem teheti, hogy ne azt tegye, amit a Gazda tesz. Aki még *teheti*, hogy nem teszi – az még egyedül van! Akiben Isten Lelke él, az *nem teheti*, hogy ne tegye.

Ne a hangulatot várjuk! Amikor valaki elkezd mélyebb lelki életet élni, imádkozni, olvasni az Igét, figyelni Isten szavára, gyakran ott téveszti el, hogy valami különlegesre vár. Hogy érezzen valami misztikusat, valami különlegeset, érezze már, hogy ő a kiválasztott. Nagy kísértés, hogy folyamatosan átéljük Isten megtapasztalásának a boldogságát. Ám ez nincs mindig így! Fel kell készülnünk a lelki szárazság tapasztalatára. Két ember kapcsolatában sem egyforma intenzitású az érzelem, de fontos, hogy akkor is igent mondjunk, amikor érzelmileg nemet mondanánk! Ha csak akkor szeretjük Istent, amikor elhalmoz kegyelmével, az önző szeretet.

Hogyan ismerhetjük fel a kísértést, amikor a gonosz szólít? Ha a hang bűnre hív, az sohasem a Szentlélek hangja, és az sem, ha ellentmond a Biblia vagy az egyház tanításának. A mi győztes identitásunk – hiszen Isten Fia azért jelent meg –, hogy lerontsa a gonosz munkáit!

Mi a Szentlelket az Egyházban kapjuk meg, már keresztelkedésünk alkalmával is, hiszen nemcsak vízzel – Lélekkel keresztelkedünk! A Szentlélek teszi a Katolikus Egyházat egyházzá, a közösséget közösséggé, a szolgálatot szolgálattá. És ezt nem lehet mesterségesen előidézni. Jézus erről mondta: „A szél ott fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hová megy; így van mindenki, aki a Lélektől született." (Jn 3,8) Él az Egyház, nem lehet elpusztítani, mert Isten Szentlelkének tüzét nem lehet eloltani. Kétezer éve nem lehet.

Gyökössy Endre azt tanácsolja, hogy „tessék excentrikusan élni!"

Azaz, hogy lépjünk ki végre bátran önmagunkból. Mindig önmagunk vagyunk a középpont és saját magunk körül keringünk. Aki maga körül kering, az elszédül. Ezért egy kicsit ki kell lépni magunkból, hagy ne a körül forogjon állandóan az eszünk, hogy „jaj ez van velem, az van velem, nekem ezt mondták, ellenem így tettek, az én bajom, az én fájdalmam…" Ehelyett mosolyogjunk, szolgáljunk, nevessünk, beszélgessünk, élvezzük a létünket, hogy élünk.

A Szentlélek képes kimozdítani megszürkült vallásosságunkból. Pál apostol első korintusi levele alapján biztosan tudhatjuk, hogy megkaptuk a Szentlelket vagy sem, ugyanis: „Senki sem mondhatja: 'Jézus átkozott', aki Isten Lelke által szól; és senki sem mondhatja: 'Jézus az Úr', csakis a Szentlélek által." (1 Kor 12,3)

Csakis az állíthatja magáról, hogy megkapta a Szentlelket, aki valóban Úrnak mondja Krisztust; engedi, hogy beleszóljon az életébe, a házasságába, a pénzébe, a családi életébe, baráti körébe (a 10 parancs szerint)!

Aki azt mondja vagy gondolja, hogy: „kérem, meghallgatom a templomban, de nekem elő ne írja ezt meg azt!"– „A templomon kívül magánemberek vagyunk! Meghallgatom a szép prédikációt, de ne piszkáljon bele az életembe!" – „És Isten se szóljon bele!" – nincs jelen benne a Szentlélek. Isten Szentlelke ott van, ahol Jézus az Úr. Ahol aktívan jelen van az életünkben, ahol beleszólhat minden dolgunkba, akkor jelen van bennünk a Szentlélek. Az élő Jézus és a könyvekből és tudományos vitákból megismert Jézus között akkora a különbség, mint a valóságos ég és a papírra rajzolt között.

Amikor kitessékelem önző énemet a középpontból és Jézust hívom oda, ott a Szentlélek szele fúj. Ez már a „negyedik dimenzió" – mondja Gyökössy Endre. Ez olyan hatalmas „többlet", hogy nincsen helye már a pszichénkben sem a depressziónak, sem a neurózisnak és semmilyen pótléknak! Betölt. Hiába jönnek szembe a keserűségek, a félelmek, az önző vágyak, már nem árthatnak nekünk!

Viszont Isten Szentlelke nem erőszakos, nem tör be senki lelkébe, nem töri ránk az ajtót! „Jézusról is azt mondja az Ige, hogy: „Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek: ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz *(csak ahhoz)*, és vele vacsorálok, ő pedig velem." (Jel 3,20) A Szentlélek nem tör be az életünkbe, de aki ráhangolódik és könyörög érte, ahhoz eljön és megelégíti!

„Új szívet adok nektek és új lelket oltok belétek, kiveszem testetekből a kőszívet és hússzívet adok nektek. Az én Lelkemet oltom belétek és gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint éljetek, és szemetek előtt tartsátok törvényeimet és hozzájuk igazodjatok." (Ez 36,26-27)

A kereszténység, minden más vallástól eltérően, nem azzal kezdődik, hogy megmondja az embereknek, mit kell tenniük, hogy megváltsák önmagukat; hanem azzal kezdődik, hogy elmondja nekik, mit tett értük Isten Krisztusban, hogy megváltsa őket!

A kereszténység a kegyelem vallása. Így magyarázza Pál apostol, aki az új szövetséget így írja le: „Krisztus levele vagytok, amelyet mi írtunk, nem tintával, hanem az élő Isten Lelkével, nem is kőtáblára, hanem az élő szív lapjaira." (2 Kor 3,3) És ekkor Jeremiás és Ezekiel próféciái hirtelen megvilágosodnak. „Ez lesz az a szövetség, amelyet majd Izrael házával kötök, ha elérkeznek azok a napok – mondja az Úr. Bensejükbe adom törvényemet, és a szívükbe írom. Én Istenük leszek, ők meg az én népem lesznek." (Jer 31,33) Nem kőtáblákon, de a szívekben. Nem parancsokban, de a hitben. Lelki békére, Isten szeretetének mély tapasztalására, a szív gyógyulására, megújult, szabad, örömteli életre van szükségünk.

Hivatalosan a keresztség által válunk Isten gyermekeivé, de istengyermekségünket a Szentlélek szakadatlan tevékenysége által tapasztaljuk meg az életünkben.

Az Oltáriszentségben köztünk lévő Jézus segít felismerni a bennünk lévő akadályokat, amelyek a Vele való bensőséges kapcsolatunk útjában állnak. Amíg a szívünket nem tudjuk átadni Neki, nem is tudja azt meggyógyítani.

Isten árnyékában találhatunk gyógyulásra. Szárnyai árnyékában. „Isten Szentlelke lebegett a vizek felett." – ahogyan a Teremtés könyve ír a Lélekről. (1Mózes 1,2) Ahogyan a „Szentlélek árnyéka borítja be kegyelmével" (Lk 1, 28) Mária átadott életét és így új élet fakad benne, Isten élete. A Vigasztaló egyben újjáteremtő erő is – nem javítgat és tapasztgatja a gyengét és a tönkrementet, hanem újjáteremt Ő!

A közös elmélkedést konkrét ima zárta mindazokért, akik a Szentlélek gyógyító, vigasztaló jelenléte helyett pótcselekvésbe menekülnek, mint az alkohol, a drogok, a pornográfia, az ezotéria, pusztító rögeszmék és egyéb függőségek.

Tóth Marianna

Forrás: Mivel nem voltam képes a szentségimádáson jegyzetelni – Gyökössy Endre: Jöjj, éltető Lélek (Budapest, Szent Gellért Kiadó) könyvéből és Raniero Cantalamessa atya beszédeiből válogatva igyekeztem közvetíteni azt a katartikus élményt, amelyet a Sziklatemplomban tartott közös elmélkedésen megtapasztaltam.

Ajánlom mindenkinek a Bonum Televízió adásait, és ugyancsak ajánlom mindenkinek a csütörtök esti szentségimádást a Szent István templomban, vagy a keddit a Szent Imre templomban. Ha kevesen vagyunk is, egy nagy közösség tagjai vagyunk és ennek egyetemes jelenlétében is erősödik a hitünk. Így is készülhetünk lélekben a 2020-as Budapesti Eucharisztikus Kongresszusra. Odahelyezhetjük magunkat Jézus elé, mert fogytán a szeretetünk. Odahelyezhetjük magunkat a Szentség elé, ha megfáradtunk… Odahelyezhetjük magunkat, ha a nehézségek megterhelnek és kilátástalan a helyzetünk. A szentségimádáson közel enged az Isten magához.

Jézus példabeszédei I.

A példabeszédek négy csoportba oszthatók:

1/ Emberi kapcsolatok
Dúsgazdag és Lázár Lk 16,19
Engedetlen testvérek Mt 21,28
Farizeus és vámos Lk 18,9
Főhelyek válogatása Lk 14,7
Gazdag ember Lk 12,16
Hűtlen intéző Lk 16,1
Igazságtalan bíró Lk 18,1
Irgalmas szamaritánus Ék 10,30
Jó pásztor Jn 10,1
Királyi menyegző Mt 22,1; Lk 14,16
Szívtelen szolga Mt 18,23
Tékozló fiú Lk 15,11
Tíz szűz Mt 25,1
Virrasztó házgazda Mt 24,43
Példabeszéd Célja értelme Mt 13,10; Mk 4,10; Lk 8,9

2/ Mezőgazdaságból vett példák:
Konkoly Mt 13,24
Kovász Mt 13,33
Magvető Mt 13,3; Lk 8,4
Mustármag Mt 13,31
Növekedő vetés Mt 4,26
Szőlőmunkások Mt 20,1
Szőlőtő Jn 15,1
Terméketlen fügefa Lk 13,6; Mk 11,20; Mk 13,28
Gonosz szőlőmunkások Mt 21,33

3/ Állatok világa
Elveszett bárány Lk 15,1
Az ég madarai és a liliomok hasonlata Mt 6,25
Kincsről gyöngyök és a hálóról Mt 13,44
Teve és tű foka
Kígyók és galambok
Bárányok és farkasok

4/ Különböző témájúak:
Meghasonlott ország Mt 12,25
Mínákról Lk 19,11
Sziklára épített ház Mt 7,26; Lk 6,46
Talentumok Mt 25,14; Lk 19,11
Világ világossága
A föld sója
Kitartó ima

Mivel vannak olyan példabeszédek, amelyeket Jézus meg is magyarázott, és az evangélisták le is jegyezték, először ezeket vesszük sorba.
A négy szempontot ismét leírom, amely alapján elemezzük a példabeszédeket
1. Gondoljuk át, miről is szól a példabeszéd? Kik a szereplői, mi a szószerinti magyarázata, körülmények, elhelyezés abban a korban.
2. Mit akar tanítani a példabeszéd? Hittani vagy erkölcsi igazságot?
3. A tanítása mit mond nekem? Az én életemben mire kell odafigyelni, mit kell változtatnom eddigi magatartásomon?
4. Hogyan tudom a magam életében megvalósítani a kapott üzeneteket?

A magvető (Mt 13, 3; Lk 8,4) talán az egyik legismertebb példabeszéd, amely minden korokban aktuális.
1. A búza, amelyből a kenyér készül évezredek óta ismert. Szinte az egész világon ma is fontos tápláléka az embereknek. Jézus is a legszentebb imában mondatja velünk Mennyi Atyánkhoz: *„Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma…”* Hogyan is készül a kenyér? Erről szól Jézus példabeszéde.
A mag elvetése előtt elő kell készíteni a talajt. Felszántani, megtrágyázni, elboronálni stb. Jézus korában még nem voltak vetőgépek. A magvető derekára kötött egy zsákot és abból szórta a magot. Jézus ezt bizonyára látta, ahogy szórta a magot, nagy része a megművelt földbe került, de jutott a mellette levő útra is vagy a műveletlen köves talajra. Ha nem volt jól előkészítve a föld, gyomnövények is nőttek a vetések között.
Jézus ezzel a példával adott komoly tanítást az ő követőinek. A szántóföld az ember lelke, a mag Isten tanítása, igéje. A magvető maga Jézus vagy az ő apostolai, küldöttei, papjai.
2. Mit akar tanítani Jézus a példabeszéddel? Ő maga magyarázza meg. Az emberek nagy része meghallgatja, és megszívleli a tanítást, sőt követi is azt, amennyire képességei és lehetőségei engedik: *„Harmincszoros, hatvanszoros vagy százszoros termést hoz”*
Már Jézus is tapasztalta, hogy voltak, akik föllelkesedtek tanítását hallva, de jött egy más benyomásuk, és hátat fordítottak Jézusnak. Vagy az ószövetség képviselői közölték velük, ha meg akarják tartani állásukat vagy a jóléthez szükséges anyagiakat, akkor ne higgyenek Jézusnak, ne kövesség őt. Esetleg Jézus miatt megpróbáltatást, üldöztetést is szenvedhetnek. Ezért otthagyták őt.
Ezeket az emberi magatartásokat fejezi ki a hasonlattal. A mag a jó földön kívül más körülménybe is kerülhet, amelyben nem hoz termést.
3. Én hogyan állok a vallásom gyakorlásával? Élem-e a hitemet, vagy különböző indokokkal abbahagytam a szentmisére járást, az imádságot. A világi dolgok elvonnak Istentől, mert sokan mondják: ma nem divat, vallásosan élni, vagy a megélhetésre való hivatkozással, nincs idő rá.
Káplán koromban Rákosszentmihályon teljesítettem szolgálatot. Munkám mellett szívesen részt vettem a templomi énekkarban is. A karnagy úr mesélte: Egyszer egy két gyermekes édesanya kereste meg. Elmondta, hogy mennyire tetszik neki a kórus éneke. Ő is szívesen részt venne benne, de a munkahely, a család miatt nem tud rá időt szakítani. Azt válaszoltam neki: Akik az énekkarba járnak, ők is dolgoznak, nekik is van munkahelyük és családjuk. Ők viszont nagyon szeretnek énekelni és közösségbe járni, tudnak áldozatot is hozni azért, hogy itt legyenek.
Ez a történet alkalmazható a vallásos élet gyakorlására is. Akik járnak a szentmisére, imádkoznak, részt vesznek az egyház életében, ők is ugyan olyan körülményben élnek, mint a nem vallásosak. Csak szeretik a jó Istent, hisznek a vallás tanításában, onnan merítik az erőt a mindennapi élet emberséges megéléséhez, a jóban, a szeretetben való megmaradáshoz. Ezt az életmódot akarják átadni a gyermekeiknek is.
4. Hogyan viszem át a gyakorlatba a hallott tanítást? Például, adventben családilag az adventi koszorú gyertyái mellett közösen imádkozunk az egész családdal. Olvasunk a Bibliából. Megbeszéljük, a mai napon milyen jócselekedetet tettem Jézus születésének ünnepére készülve.

Egy másik példabeszéde Jézusnak, amelyet ugyanúgy meg is magyarázott, mint a magvetőről szólót, a **konkoly és a búza példabeszéde** (Mt 13,24). Sok hasonlóság van a kettő között, de mégis más az üzenete.

1. Mi az a konkoly? A lexikon azt írja róla: a mácsonyafélék családjába tartozó gabonagyom. Levele szálas, virága lilás-piros, apró rücskös fekete magva mérgező anyagot tartalmaz. Ha nincs jól előkészítve a talaj előfordul a gabonaföldön. Eleinte zölden nehezen észrevehető a búza között.

Rosszindulatú emberek szórták a búzaföldekre a konkolyt, mondja Jézus a példabeszédben. Ha nem szedik ki a búza közül és a búzával együtt őrlik meg, súlyos bajt okozhat, még halálos is lehet. Jézus így magyarázza meg a példabeszédet: aki a jó magot veti, az az Emberfia. A szántóföld a világ. A jó mag az ország fiai, a konkoly pedig a gonoszság fia. Az ellenség, aki veti, az ördög. Az aratás a világ vége, az aratók az angyalok.

Az ítéletkor az angyalok különválasztják a jókat a rosszaktól. Jézus másik példabeszéde is szól erről.

2. Mit akar Jézus ezzel tanítani? A világban vannak jók és rosszak. A sorsuk az ítélet után nem lesz egyforma. Az életben nem mindig lehet észrevenni a gonoszt, mert jónak mutatkozik be. Félrevezeti az embereket. Még egy nagyon fontos üzenete van: Isten nem büntet azonnal, hagy időt a megtérésre.

3. Mit mond nekem? A jezsuiták alapítója, Loyolai Szent Ignác, aki katona volt megtérése előtt, két zászlóról beszél: Isten zászlója és a sátán zászlója. Harc van a világban. Mi Isten zászlója alatt megyünk, de tudomásul kell vennünk, hogy a világban szellemi harc van. Ezért a keresztény hívőnek tisztában kell lennie a hit igazságaival és az egyház erkölcsi tanításaival. Edzeni kell az akaratunkat, hogy erősek legyünk a gonosz elleni harcban. Nemcsak külső erők ellen, hanem a saját magunk gyöngeségei ellen is. A sátán ismeri gyönge pontunkat és ott támad minket. Szent Péter apostol első levelében írja: *„A sátán, mint ordító oroszlán jár körül, keresi, kit nyeljen el. Szálljatok vele szembe keményen a hit erejével.”* (5,8)

Az emberek megtévesztésére legalkalmasabbak a féligazságok. Ez azt jelenti, hogy valami igazság tartalma van a beszédnek, de valójában hamis tanításokat hirdet, és megzavarja az embereket. Egyrészt tehát komolyan ismernünk kell az egész Bibliát, főleg az Újszövetségi Szentírást, annak belső összefüggéseit. Másrészt hallgatnunk kell Egyházunk tanítására, amely a teljes igazságot ismeri. Például, egy zsoltárban imádkozzuk: *Monda magában az esztelen: „nincs Isten”*… Ha csak a mondat második felét olvasom, benne van a Bibliában, hogy nincs Isten. Helytelen volna, ha így gondolkoznánk, ugye? Ez csak egy egyszerű példa.

4.Tanulság az egészből: nem szabad mindent kritika nélkül elolvasni, vagy a televízióban megnézni. Azt kell figyelni, kik és milyen szándékkal közlik mondandójukat. Ha bizonytalanságban vagyunk valamiben, kérdezzünk meg szakembereket, hogy tisztázzuk kétségeinket.

Nálunk Magyarországon senkit sem bántanak fizikailag a hitéért. Annál nagyobb a szellemi harc a hit ellen. Nem könnyű ma keresztségnek lenni. Sokan elpártoltak a hittől, nem is látják az élet igazi értelmét. Nem hisznek Istenben, a szeretet értékében, csak a maguk hasznát keresik önző módon. Ez a magatartás még a hitüket gyakorlókra is kihatással van.

Még két rövid példabeszédéről akarok írni: **a mustármag és a kovász**

A **mustármag** hasonlata az Egyház számbeli növekedéséről szól, a **kovász** pedig az evangélium belső átalakító erejéről.

1. A mustármag nálunk is használatos például a savanyúság eltevésénél, vagy bizonyos egészségügyi kúránál. Piciny a mustármag, mondja Jézus, de nagy fává nő, és az ég madarai árnyékába húzódnak. Nálunk persze nem nő akkorára.

2. Jézus mit akar ezzel tanítani? Ő elküldi tizenkét apostolát az egész világra. Már az apostolok korában egész messzire jutott Jézus tanítása. Például, Máté Egyiptomba, Péter Rómába, Tamás Indiába jutott el. Amerika felfedezésekor misszionáriusok is mentek a hajókon. Sokszor védték a bennszülötteket a hódítók kegyetlenségei ellen. Ma nincs a világnak egyetlen zuga, ahol ne ismernék a keresztény vallást.

3.Mit üzen Jézus nekünk ezzel a hasonlattal? Először is az evangélium minden korok emberének szól. Az örömhír a tanítás által terjed. *Mily kedves a lépte annak, aki békét hirdet, aki jó hírt hoz* – mondja Izaiás próféta (13,1). Ezért nekünk is szerepünk van a hit terjesztésében: az édesanya vagy az édesapa tanítsa imára a gyermekeit, ünnepeljük meg közösen az év egyházi ünnepeit, a bérmálkozó fiatal ne csak a saját hitét erősítse, hanem vallja meg mások előtt is, terjesszük az egyházi sajtót, például Krisztus fénye újságunkat, vagy a templomba nem járóknak adjunk tájékoztatást az egyházi eseményekről.

4.Hogyan tudom ezt a gyakorlatban megvalósítani? Megkeresem a módot, hogy lehetek Jézus követe a világban.

A kovász hasonlata ugyanilyen gazdag tartalmú. A kenyér dagasztásához ma már az élesztőt használják vagy már azt sem. Ma az a szempont, hogy minél kevesebb ráfordítással, minél hamarabb elkészüljön a kenyér. A régi pékek éjszaka mentek be a sütödébe, hogy jól megkeljen a tészta.

Jézus hasonlata ezt mondja: ahogyan a kevés kovász átjárja és megkeleszti a a kenyeret, ugyanúgy az evangélium tanítása pogányokból keresztényeket nevel. Az evangélium kovásza átformálja az emberek lelkét Krisztusi lelkületre. Ez nem egy tanfolyam végighallgatása, hanem egy életre szóló feladat, mely azt szolgálja, hogy minél több ember megtalálja örömét és békességét Krisztus közelében.

Végezzünk itt egy komolyabb lelkiismeret vizsgálatot. Fejlődünk-e a hitünkben vagy stagnál? Megelégszünk-e a minimális hitgyakorlatokkal? Elmegyünk-e vasárnap a templomba, megtartjuk-e a kötelező böjtöket, megfizetjük-e a minimális egyházi adót, és megelégszem-e ezzel, hogy így jó keresztény vagyok, többet ne kívánjanak tőlem. Hála Istennek, a mai, főleg fiatal keresztény családok próbálják magukban is, sőt gyermekeikben is felszítani a komolyabb lelki élet igényét.

Kedves Olvasók!

Remélem, adtam jó szempontokat Jézus egy-egy példabeszédének a megértéséhez. Így elemezzük tovább majd Jézus példabeszédeit a következő számokban.

Mindenkinek kívánok lelkileg is jó előkészületet Karácsonyra, Jézus születésének ünnepére.

Szeretettel: András Atya

ZSOLTÁROK

Bevezetés:
A zsoltárok könyve, 150 zsoltárból álló gyűjtemény. A Zsoltárok könyve a zsidóság és a kereszténység közös imakincse. Ez a vallási líra kincstára, amelyekben örök emberi problémák, érzések és magatartásmódok fogalmazódnak meg. Szenvedés, betegség, üldöztetés, halál, öröm, hála, ujjongás, Isten utáni vágy, dicséret, kérés, valamint a bűnvallomás és a szeretetvallomás.

Elnevezés:
A héber bibliában: himnuszok könyve, görögül: pszalmosz, latin: psalmus. A görög pszalmosz legjobban a héber mizmornak, jelentése, ének zenei kísérettel felel meg.

Számozás:
A 150 zsoltár számozása a héber és a görög nyelvű szentírásban eltéről, egyetlen oka, hogy a görög fordítású szentírás a 9 és 10, 114 és 115 zsoltárt egy-egy ként kezeli, a 116-os zsoltárt pedig kettéválasztja.

Keletkezése és szerkezete:
Biblikus témájú könyvekben, a tudományosabb érzületű és kutatni vágyó testvérek, számos izgalmas információt találnak a zsoltárok keletkezésének folyamatáról és a szerkezet részletes ismertetéséről. Ezek közül most kiemelném: valószínűleg, a Kr. e. V-II. századi időszakban keletkezett a zsoltárok könyve. Öt részre osztható a könyv, mindegyik végén egy doxológia (dicséret) található.

I. Zsolt 1-41
II. Zsolt 42-72
III. Zsolt 73-89
IV. Zsolt 90-106
V. Zsolt 107-150

A zsoltárok elején található egy-egy felirat. Ezek vagy neveket említenek, pl. Dávid, Korach, Salamon, vagy meghatározzák a zsoltár műfaját (könyörgés, ima, zarándokének, lépcsőének, szeretet éneke), esetleg utasításokat adnak az előadás módjára („húros hangszerre"), vagy éppen a dallamra utalnak („távoli istenek galambja", a „szőlőtaposók" kezdetű énekre). Ez utóbbi régi imakönyveinkben is fellelhető. Nem ír kottát, hanem valószínűleg akkor egy közismert vallásos ének címét írja le és utasít, hogy annak a dallamára kell énekelni.

Zsoltárok műfaja:
H. Gunkel bibliakutató munkássága segít a zsoltárok műfajának meghatározásában. Ő a következő műfajokat állapította meg: himnuszok, Jahve királyságának zsoltárai, egyéni és közösségi panaszénekek, hálaadó zsoltárok, királyzsoltárok, zarándokének, tórazsoltár, győzelmi énekek, áldás, átokszava, zrael hálaéneke.
Gunkel rámutat arra, hogy a zsoltárok szorosan a kultusz (istentiszteleti cselekményhez vagy alkalomhoz) gyakorlásához kapcsolódtak. Tehát a zsoltárköltészet és a kultusz szoros kapcsolatban állnak. Később keletkeztek olyan zsoltárok is, amiket nem a közösségi kultikus alkalmakon használtak, hanem az egyéni áhítat kifejezésére szolgáltak. A szövegemlékek tanúsága szerint, az ókori Keleten ősi múltja volt a vallásos dalköltészetnek, mely Izraelben is ismert volt a környező népekkel való szoros politikai és kulturális kapcsolatok révén. Azonban a zsoltárok gyökerét Izrael vallásos élmény- és gondolatvilágában,a Jahve hitben kell keresni, amely annyira egyedülálló, hogy kizárja az idegen vallásos háttérből való levezetést.

Négy nagy műfajcsoportot különböztetünk meg.
Panaszzsoltárok: A könyv egynegyede panaszzsoltárból álló, aminek egy része egyéni a másik közösségi. Ezekben: Istenhez fordulnak, feltárják helyzetüket tőle segítséget, bajokból való szabadulást kérnek. Pl. 43,51,88,109,130. zsoltár
Hálaadó vagy dicsőítő zsoltárok: Többségük egyéni háladal, konkrét hátterüket nehéz megállapítani. Imádkozták közösségben, körmenetekben, liturgiában, áldozatokat kísértek vele ugyanakkor egyénileg is. Megköszönve Istennek a nagyságát, dicsőségét, segítségnyújtását. Pl. 30,18,67,124
Himnuszok: Ez a legkönnyebben felismerhető műfaj. Dicsérő hangnemű, istenközpontú, az egyén vagy a közösség, nem kér semmit a maga számára, egyedül Jahve nagyságát akarja hirdetni. Pl. 8,103,122,150
Királyzsoltárok: A király személyével foglalkoznak. A király életének fontosabb mozzanatai is megtalálhatóak bennük, így a beiktatás, a trónra lépés évfordulója, a királyok imádságai. A király felé irányuló tisztelet, végsősorban Istenre irányul. A király az isteni adomány birtokosa, Jahve fogadott fia és örököse. Pl. 2, 18, 110,144

A zsoltárok tanítása:
Isten: Az egész teremtett rend Jahve nagyságát tanúsítja. Isten a történelemben tevékenykedik, ezt Izrael számtalanszor megtapasztalta. Isten, Siont lakóhelyéül választotta, hogy maradandóan népe között legyen. Izrael imáiba foglalja a Dávid házából való királyt, aki a szent hegyen uralkodik.
Hívő és szenvedés: Hirdetik, Istennek gondja van az emberre. Ő irányítja az emberi sorsot, számon kéri a tetteket, a jókat jutalmazza, a gonoszokat pedig bünteti. Jahve üdvözítő akaratáról tanúskodik, akihez a zsoltáros bizalommal fordul. Panasz a betegségről, az üldöző ellenségekről és hamis vádlókról, az emberi lét mulandóságáról, az istentelenek és gonoszok sikeréről.
Bűn, bűnbánat, bűnbocsánat: Isten az igazságban megjutalmazza az őt félő embert, megbünteti a gonoszokat ezáltal is biztosítva az erkölcsi rendet. A helyzet nem reménytelen. Őszinte bűnbánattal, bocsánatkéréssel visszaszerezheti az ember Isten pártfogását.

Lezárás:
Diakónussá szentelést követően, a papság élete minden egyes napján imádkozza a zsoltárokat, az úgynevezett Zsolozsmában. 1 hónap alatt imádkozza át a 150 zsoltárt. A szentmisében Isten igéjének olvasása között zsoltárt éneklünk. Tudva, hogy Jézus maga is imádkozta ezeket a zsoltárokat, megerősítést és buzdítást jelenthet számunkra. Az épp aktuális érzelmeinknek megfelelő zsoltárt találhatunk a szentírásban. Amikor öröm van a szívünkben, bánat, vagy épp egy nagy kéréssel fordulnánk Istenhez, de mi magunk nem tudjuk szavakba önteni. Buzdítom a kedves híveket a zsoltárok rendszeres imádkozására. A hívő emberek, zsidók és keresztények ezeket az imádságokat újra és újra Istenhez irányították, nagy erővel hatnak az emberi lélekre, Isten és az ember dinamikus kapcsolatára.

A cikkhez felhasználtam: Rózsa Huba, Az ószövetség keletkezése II. Budapest, SZIT 1996. könyvét.

Bógár Zsolt atya

A ZSOLTÁROK ÉNEKLÉSE

A zsoltározás, annak zenei anyaga és formái

Zsoltározás az őskeresztségben

A zsoltárok éneklésének gyakorlata egyidős az Egyházzal. „Magatok közt zsoltárokat, szent dalokat és lelki énekeket zengjetek, énekeljetek és zengedezzetek szívetekben az Úrnak!” (Ef 5,19); „Krisztus igéje lakjék bennetek gazdagon! Minden bölcsességgel tanítsátok és intsétek egymást! Hálaadással szívetekben énekeljetek Istennek zsoltárokat, szent dalokat és énekeket!” (Kol 3,16); „Szomorkodik valaki közületek? Imádkozzék! Jó hangulatban van? Énekeljen zsoltárokat!” (Jak 5,13)
Az apostoli korban három éneklésmód volt gyakorlatban: zsoltárok, himnuszok és újonnan szerzett ének.

A zsoltárok éneklésmódja

Az in directum zsoltározás
Az első két évszázad liturgiáját nincs módunkban pontosan leírni, csak következtetéseket tudunk levonni. Ebben a kezdeti korban a zsoltárok éneklése nem különült el világosan az olvasmányoktól. Az ének előadása az énekes (cantor) feladata volt, míg a közösség részvétele a liturgiában nagyrészt az imádságos hallgatásban valósult meg. Az idő múlásával egyes egyszerűbb dallamokat a közösség is megtanult. Ebből fakadóan létrejött egy újabb zenei forma, de a bibliai zsoltározás stílusában, például: „Benedictus es Domine himnusz”
Bizonyos esetekben a zsoltár, illetve a Canticum éneklése továbbra is a szólista feladata maradt a közösség együttműködése nélkül, csak már sokkal díszesebben, például Nagyböjt és Nagypéntek traktusai, a Húsvéti Vigília kantikumai. A díszes zenei anyag mögött felfedezhetők a zsoltározó stílus sajátosságai. Elsősorban megállapíthatjuk, hogy a recitációs hang teljes mértékben és világosan meghatározható. Ugyancsak meghatározhatók a jellegzetes zenei formulák: intonatio (hanglejtés), conclusio (lezárás), mediana (zsoltárvers középső elválasztási helye).

Reszponzoriális zsoltározás
A következő lépcsőfok volt (III.-IV. század) a közösség mind nagyobb bevonása a zsoltározásba. Számos történelmi tanú beszámol a nyugati énekgyakorlat új formájáról, a reszponzoriális zsoltározásról, latinul: cantando respondimus (Szent Ágoston). Ebben a stílusban a szólista nem hagy fel autonómiájával és folytatja a zsoltár éneklését teljes egészében. A közösség viszont minden strófa vagy vers végén egy könnyen memorizálható választ énekel, amelyet a szólista a zsoltár elején intonál. Az első ilyen jellegű visszatérés (ritornello) az adott zsoltár első verse volt vagy inkább a vers második fele. Arra is van példa, hogy a közösség egészen más szöveggel válaszol, például: Alleluja. A reszponzoriális zsoltározásra leginkább jellemző forma a responsorium breve.

Az antifonális zsoltározás
A monasztikus élet fejlődésével (IV-V. század) a keresztény imádságot mindinkább a zsoltárok naponkénti recitálása jellemezte egy hetes beosztásban úgy, ahogy a Szentírásban találhatók: per ordinem (sorrendben). A szerzetesek illetve szerzetesnők ebből a recitációból és meditációból éltek és fogalmazták meg imádságaikat. A liturgikus imádság ünneplése során, ahogyan ezt Szent Benedek törvénybe foglalta, a közösség két kórusba rendeződött, egymással szemben foglalva helyet, felváltva imádkozva a verseket (antifonálisan).
A visszatérés nélküli zsoltározás esetében a zsoltár verseit egyiket a másik után mondták. Szent Benedek korából ellenben találunk egyfajta kétértelműséget. A problémát az antiphona fogalma okozza. A regula értelmezői megegyeznek abban, hogy itt a zsoltározásnak egy harmadik formájáról van szó.

Az Úr áldjon meg és tartson meg téged,
az Ő orcája ragyogjon terád,
és adjon békességet tenéked.
Ahogy a Betlehemben született
gyermekre emlékszel,
hajolj meg a tulajdon szívedben
élő gyermek előtt,
és kövesd álmaid csillagának fényét.
Tudd, Isten veled van, bárhová mész is.
Hagyd, hogy az istállóban született
remény megmutassa,
az Úr egy kisgyermeken át is
képes megváltani a világot.
Kívánom, hogy a karácsony szelleme
egész évben melengesse lelkünk!
Béke és kegyelem kísérjen utunkon! Ámen.

Zsoltározás a szentmisében

A fenti történeti áttekintés tükrében láthatjuk, hogy az őskeresztény időkből és a szerzetesi életből miként maradtak ránk a zsoltározás formális hagyományai. Viszont azt is tudjuk, hogy maguknak a zsoltároknak az imádkozása visszanyúlik a zsidó vallásgyakorlatba, vagyis a kereszténység ezt innen vette át. A protestáns egyházak is megtartották eme imádságos formát.
A zsoltároknak a szentmise igeliturgiájában is állandó szerepük van az olvasmány és a szentlecke közt. Mintegy átvezetést alkotnak az ószövetségi és az újszövetségi idők közt, és a két lekció mondanivalójával mindig nagyban összefüggnek. A liturgikus reformot követően kifejezetten tilos tehát például népénekre „lecserélni” vagy akár megrövidíteni ezeket, melyek rendszerint reszponzoriális zsoltárok. A szentmise kezdetén is találkozhatunk zsoltárral, amennyiben a kántor introitust (misekezdő zsoltárt) énekel, illetve communio (szentáldozás) alatt is vehet zsoltárt énekelni – e kettő (introitus és communio) rendszerint antifonális zsoltárok.
Tizenkét féle zsoltártónust használunk, a magam részéről igyekszem mindig az előírt tónusra (dallamra) énekelni ezeket a szentírási szakaszokat, mert így ez is választékos, változatos lehet liturgiánk szent zenéjében.

Nagy István kántor

FESTUM NATIVITATIS DOMINI – *a karácsony története*

„Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen.” (Jn 10,10)

Egy néhány éve készült felmérés szerint, melyben a karácsonyi ünnepről kérdezték a társadalom különböző rétegeit, a karácsony az emberek számára elsősorban a jóízű evésről szól. Ezután következik az ajándékozás, majd ezek mögé lettek sorolva a már elvontabb fogalmak, mint a család, a szeretet és Jézus születése.

Nem annyira meglepő a hír, ám még sincs ok a csüggedésre annak ellenére, hogy az egyre jobban elhatalmasodó karácsonyi őrület kialakulásának okozója a belső harmóniáját nyugtalanul és állandóan kereső ember szorongása. Lelki életünk „elsivatagosodásának” hátterében ugyanis a körülöttünk kiabáló fogyasztói szemlélet hamis értékrendje áll, amely különösen tolakszik ilyenkor, az év egyik lelkünknek legtöbbet adó ünnepén, karácsonykor.

A család, az összetartozás érzése valamely közösségben, az odafigyelés, a megbecsültség érzete, anyagi helyzettől függetlenül, minden ember számára nagyon fontos a lelki egyensúly megőrzéséhez. A kapcsolati háló egyben védőháló is, amely nélkül sebezhető alanyaivá válunk társadalmuknak.

A globalizáció következményeként életünkben megfigyelhető egyfajta „egyszerűsödés”. A világ uniformizálódása miatt háttérbe szorult az egyedi, a mívesebb, a sajátos, ami egy-egy közösséget meghatározott. Ez igaz ünnepeinkre is. Számos olyan ünnep fénye halványodott el vagy tűnt el teljesen, ami egy adott közösséget hagyományaiban, szokásaiban meghatározott. Így a több kisebből vált mára gyakorlatilag egy nagy, show-elemekkel megtűzdelt, angyalhajas, aranyfényű, lázas évvégi forgatag, amibe a művelt világ igyekszik belegyömöszölni az egész éves vágyát az ünnepre.

A karácsonyt megelőző időszak marketingje egytől-egyig érzelmeinkre épít. Ezek a reklámok mind úgy próbálnak manipulálni, hogy belső, lelki folyamatainkra, érzelmeinkre hassanak. Erre példa, amikor árván hagyott gyermekeket, s ma már arányaiban hasonló számban, kisállatokat mutatnak, ezzel szólítva meg érzelmeinket, s téve minket egyre empatikusabbá, adakozóbbá. A nézőkben felébresztik az adakozási, és ezzel párhuzamosan, a vásárlási vágyat, ami a kereskedelem malmára hajtja a vizet. A karácsonyi reklám akkor jó, ha beszédre késztet minket, megríkat, megérint valamiért. A reklámok már-már átlépik a jóérzés és az érzelmi zsarolás közti határt. A fogyasztói társadalom motivátorai azok a reklámok, amelyek újabb és újabb anyagi javak megszerzésére irányítják a figyelmünket. A legtöbb árucikkre azonban semmi szükségünk, van, amit beszerzünk, de soha nem is használunk.

Az egyik ilyen fogás az a reklámtípus, amely a gyerekeket célozza meg karácsony előtt a különböző internetes játékok vagy videók nézegetése közben. Divatos játékot mutat nekik, amit a gyermekek legtöbbje természetesen meg szeretne ezután kapni, s ezért a szülők megígérik nekik karácsonyra. Ám a reklámozó kereskedő ezekből szándékosan keveset tart készleten, így a szülő bűntudatból több pénzt fog a helyettesítő játékra költeni, hiszen ígéretet tett. Januárban jön az ünnepek utáni „kiárusítás”, mikor újra felbukkan a reklám, így a szülő újra elmegy a boltba, és megveszi az akkor már készleten tartott játékot.

Az év végi leárazások, nagybevásárlások egyik főszereplője a nálunk is egyre ismertebb Black Friday, azaz a ‚fekete péntek’. Nevének eredetét sokan onnan valónak vélik, hogy régen a könyvelők, ha egy cég veszteségből nyereségbe fordult, a piros tinta helyett már feketét használtak. Év vége felé a legtöbb kereskedőnél már feketék voltak a számok, vagyis megjelent a profit.

A nap elnevezése azonban valójában az 1960-as évek Philadelphiájából származik. Ez a nap az amerikai Hálaadás ünnepét követő péntek, amikor óriási leárazással elindul a karácsonyi bevásárlási szezon. Az ott lakók nevezték el így a napot, ugyanis aznap, a közeli településekről tömegek árasztották el a várost. Egyrészt vásárlók érkeztek ilyenkor, másrészt focirajongók, hiszen másnap került sor a nagy Army-Navy amerikaifoci találkozóra. A hatalmas tömeg káoszt és pusztítást okozott a városban. Azóta a fekete péntek e bevásárlásos jelentésével terjedt el a világban, így nálunk is.

Tudjuk azonban, hogy a Karácsony ünnepének ősi gyökerei vannak. Az ókorban a téli napforduló napja, mely december 21-22-re esik, az év egyik fontos napja volt az időszámításban, ekkor van ugyanis az év leghosszabb éjszakája. Az emberek a napforduló alkalmával tüzet gyújtottak, hogy a fény diadalát ünnepeljék a sötétség felett, és örvendezzenek az élet megújulásába vetett hitben, hiszen ekkortól kezdenek az éjszakák újra rövidülni. A Római Birodalomban az ünnep a Napistenhez kötődött, ám a kereszténység megjelenésével, a 3. században megjelent Jézus születésének megünneplése ugyanebben az időszakban. Az ősi szimbolika szerint Jézus az isteni világosság, aki a sötétségen diadalmaskodik. A betlehemi csillag is ennek lehet kifejezője, a titokzatos égi jel, amely megmutatta, hogy megszületett a Megváltó, aki az emberiség bűneiért fényként küzd majd meg a sötétséggel.

Az ünnep teljes elismerésére Nagy Konstantin császár idején került sor, aki államvallásá tette a kereszténységet, és 325-ben összehívta a niceai zsinatot, melynek célja a Jézussal kapcsolatos akkori hitviták lezárása volt. Ugyanezen zsinat határozata tette Jézus születésének ünnepét december 25-re, hogy ezzel a már említett pogány ünnepet ellensúlyozzák, és az új formában a keresztény ünnepnapok és szokások részéve tegyék.

A ferencesek voltak az elsők, akik a karácsony liturgikus kötöttségét kicsit fellazítva, érzelmi irányba terelték az ünnep hangulatát. Szent Ferenc állított elsőként betlehemet az olaszországi Umbria tartományban lévő Grecciában.1223-ban történt, hogy Ferenc megkérte egy földbirtokos barátját,

rendezzen be egy barlangot, készítsen jászolt szalmával, hozzon szamarat és ökröt, és színészek segítségével elevenítsék fel Jézus születésének körülményeit. Ferenc így szerette volna a számára legkedvesebb ünnepet még szemléletesebbé tenni az emberek előtt. Greccio ilyen módon vált ma is gyakran látogatott zarándokhellyé, Betlehem testvérvárosává.

A karácsonyi hagyományok számos népszokást foglalnak magukba keresztény vidékeken. Az elmúlt századok során, itthon az emberek nagy gonddal készültek a Kisded születésének ünnepére. Nemcsak környezetüket, házukat igyekeztek rendbe tenni, hanem emberi kapcsolataikat is. Mivel a karácsony az új és a régi, a kezdet és a vég találkozója, ezért próbálták meg lezárni a problémás ügyeket, megadni a tartozásokat, teljesíteni az elmaradt ígéreteket. Ehhez kötődnek a házról-házra járás különböző szokásai, népi játékok, amelyek a közösség békéjének megőrzését szolgálták. Ilyen szokás a még ma is élő betlehemezés is, melynek legrégebbi változatai a 17. századból maradtak ránk. Hagyomány még ma is a szentcsalád-járás, mikor Máriának és Józsefnek adnak szállást felváltva az ájtatosságban résztvevő családok. Leginkább archaikus karácsonytáji szokásunk a regölés, melynek alkalmával a regösök házról-házra látogatnak, nagy lármát csapnak, ősi, ütemes éneküket láncos botjukkal kísérik.

A hívő ember számára az ünnepi asztal mindig az oltár jelképe volt. A karácsony napja előtti vacsora eredetileg igen szegényes volt, egész nap són, kenyéren és vízen éltek, hiszen a hagyomány szerint december 24-én egészen éjfélig szigorú böjt volt. Ezt nevezték karácsony böjtjének, amit 1966-ban VI. Pál pápa oldott fel. Korábban, az éjféli szentmise után hagyományosan disznótoros ételek kerültek az asztalra, mint az angyali kolbász vagy a kocsonya. Volt ezen kívül húsleves, töltött káposzta és galuska is. Az asztalra kerülő egész kenyeret a családfő szegte meg, miután az egész család leült. A tej, a méz, a dió, a mák és az alma szintén ünnepi eledelek voltak. A tej és a méz az emberi és isteni természetnek Jézusban való egyesülését, egységét jelképezi. A dió és az alma szintén ősi jelkép, előbbi az anyja méhében növekedő Kisjézus, míg a másik a már megszületett Kisded szimbóluma, egyben Jézus uralkodói jelvénye is. A mák a termékenység, gazdagság, végtelenség, ajándékozás jelképe, a hagyományok szerint.

A plébánosok karácsony estéjén meglátogatták a házakat, áldásukat adva az ott élőkre, akik a tisztaszobában felállított ünnepi asztallal fogadták őket. Az asztalra az emberek az óév terméséből szénát, szalmát, diót, magvakat szórtak, alá pedig szerszámokat helyeztek. Ez volt jelképe annak, hogy minden, ami régi, új életre keljen és gyümölcsözzék.

Régi hagyományai vannak nálunk a Miklós-napi ajándékozásnak is. A Dunántúlon és az északi, magyarok által lakott részeken ismert szokás volt a mikulásjárás. Mivel a protestánsok tagadják a szentek tiszteletét, Szent Miklós is gyorsan veszített a népszerűségéből, és hazánkban Szent Miklós püspök alakját az ötvenes évek sztálinista világában az orosz gyed moroz mintájára megjelenő télapó, majd a kilencvenes években érkező amerikai Santa Claus is halványította.

Volt egy középkori, európai diákhagyomány is, amely az aprószenteknapi püspökválasztáshoz kapcsolódott. Ez a 13. századtól kezdve Miklós-napra került át, és a diákság ünnepköszöntő adománykéréséhez kapcsolódva sok helyen elterjedt. Az ünnep előestéjén a Miklós püspököt játszó emberek, ördögökből álló kíséretükkel, családokhoz tértek be, ahol érdemeik szerint jutalmazták vagy virgáccsal fenyítették a kisgyermekeket. Az ördögalakok a Szent Miklós-legendából valók, miszerint a püspök számtalanszor megszégyenítette, távozásra kényszerítette a gonoszt.

A 16. században megjelenő protestantizmus terméke a karácsonyfa-állítás és az ajándékozás is. Mindkettő Luther Mártonhoz köthető, és az ünnepet inkább a család, a szeretet ünnepévé változtató igyekezetnek az eszközei. A szokás Berlinből került át Bécsbe, ahol az arisztokrata családok és a művészek körében gyorsan elterjedt. A német területekről azután hamar egész Európa átvette, és a kivándorlók révén a tengerentúli területekre is eljutott.

A szoros német és osztrák rokoni kapcsolatokkal rendelkező magyar főúri családok körében is hamar meghonosodott a karácsonyfa-állítás szokása. Pesten az első karácsonyfát valószínűleg Brunszvik Teréz grófnő állította az 1820-as években, a krisztinavárosi kisdedóvó intézetben. Podmaniczky Frigyes báró naplójában olvashatjuk, hogy ezekben az években már náluk is volt ünnepi fa. „A gyermekeknek, amennyiben koruk által arra képesítve voltak, már december első napjaiban egy jegyzéket kellett készíteni azon tárgyakról, melyeket karácsonyi ajándékul elnyerni óhajtottak. Ha azok valamelyikén haszontalanságok és múló játékszerek voltak följegyezve, az szüleink részéről visszadobatott, s ilyenkor újat kellett fogalmaznunk. Elérkezvén karácsony napja, ebéd után öt órakor megkezdődött az ünnepély éspedig a következő sorrendben. Pont öt órakor megjelent az összes cselédség. A teremben néma, ünnepélyes csend honolt. A családfő, mint valódi pater domus (a ház atyja), mindegyikének kézbesített egy-egy karácsonyi ajándékot, szeretetteljes hangon buzdítá őket további hűségre, jó magaviseletre és végezetül szelíd, jóságteli szavakban kifejezte azon óhajtását, hogy a jövő évet is házunkban töltsék, mire a cselédek meghatottan távoztak. Hat órakor háromszoros csengés hirdette a mi karácsonyfáink megérkeztét...”

Lukács László írásában pedig az 1840-es évekből maradt fenn a faállításról, mint újdonságról egy jelenet. Petőfi Sándor más irodalmi nagyságokkal együtt Pesten, Vachott Sándoréknál töltötte a karácsonyestét. Itt a háziasszony Csapó Mária készült nekik meglepetéssel: „...A karácsonyfa bemutatása az estelizést megelőzve történt; – nagy éljenzések fogadták a fát, melyen a gyertyácskáktól megvilágitva, minden jelenlevő számára tündöklött egy-egy parányi ajándék, Kugler cukrász gyártmányai.” A szokás terjedésének kedvező társadalmi hátteret biztosított az éppen korszakát élő biedermeier stílus, amelyet a családiasság és az otthonosság kultusza, a magánszférába való visszahúzódás és bezárkózás jellemzett.

A magyar szépirodalomban a karácsonyfa 1866-ban, Jókai Mór A koldusgyermek című karácsonyi tárgyú elbeszélésében jelent meg először. A történet egy árván maradt négyéves kisfiúról szól, aki meghal az utcán, a rettenetes hidegben, karácsony estéjén. Móricz Zsigmond pedig az 1880-as évekre emlékezve így ír erről: „a Nagyalföldön nem volt fenyőfa: mikor a feleségem karácsonyfát állított a legelső karácsonyon, édesanyám azt hitte, meg kell halnia. Elszédült; rohamot kapott, és ecetes vízzel kellett a szívét s a homlokát mosogatni." Hiába, az újdonsággal régen sem mindenki tudott hirtelen mit kezdeni.

Ehhez az időszakhoz kötődik és nagy hatást keltett Európa-szerte Charles Dickens Karácsonyi ének című műve is, ami máig népszerű történet, és számos formában feldolgozásra került. Főszereplője Ebenezer Scrooge, egy uzsorás, fösvény és lelketlen pénzember. Gyűlöl és megvet minden szépet és jót, még a karácsonyi ünnepet és az arra való készülődést is. Az elbeszélés folyamán négy szellem látogatja meg őt, akik megmutatják neki az elmúlt és eljövendő karácsonyokat, elmulasztott ügyeit, sivár emberi kapcsolatait, szeretetlenségének következményeit, lelki bukását. Scroodge végül megtörik, belátja a szeretetnélküliség hiábavalóságát, teljesen megváltozik, nagylelkű, kedves és főleg boldog emberré válik.

Az örökzöld fenyőhöz hasonlóan, az életfa szimbóluma avagy zöld ág állítása a karácsonyi népszokásokban is megjelenik. A karácsonyi életfa ágait Katalin vagy Borbála napján állították vízbe, és a gallyak az ünnepre kizöldültek, az élet diadalát hirdetve ezzel a sötétség és a halál felett.

A katolikus lexikon szerint a karácsonyfa örökzöldje az örökkévalóságra, háromszög-formája a Szentháromságra, illetve az emberi élet céljára, a fölfelé tekintésre, az Istenre irányultságra utal, míg ágai a keresztet idézik. Díszei ősi, egyetemes, emberi, kultikus szimbólumok, melyek Jézus Krisztus megtestesülése és születése által megszentelődve karácsony misztériumát közvetítik a hívő ember számára. Fényei a megszületett Világosságnak, csillogásuk az örök dicsőségnek, ezüst díszei a betlehemi Gyermek emberi természetének, arany díszei isteni természetének jelei. A fenyő csúcsán elhelyezett csillag pedig azt fejezi ki, hogy a karácsonyfát állító ember otthona ugyanaz a betlehemi barlang lett, mely fölött megállt az újszülött Jézusra mutató csillag.

A fenyőfát kezdetben almával, dióval, süteménnyel és cukorral díszítették, mely szokás fő szempontja az volt, hogy az ünnep alkalmával a gyerekek megehessék e díszeket. Már az első karácsonyfákon hajlított dróttal rögzített gyertyák égtek. A 19. század végén jelentek meg a csillogó díszek, melyek előállítására külön gyárak létesültek.

Az ajándékozás a korakeresztény időkben is élő szokás volt, hagyományai visszanyúlnak a kereszténységet megelőző időkig. A római Saturnalia ünnepet december végén ülték, amikor már szokás volt ajándékkal kedveskedni. A kereszténység megjelenésével a karácsonyi ünnep is örökölte ezt a szokást.

Sokáig párhuzamosan jelen volt az ünnep évszázados, archaikus formákkal is bíró falusias jellege és újkori elüzletiesedett formája is. A múlt század elején „a kötelező ajándékozás" még csak a polgárság és a főúri réteg szokásává vált. Az, hogy a Jézuska hozza az ajándékot, szintén ezen időszakhoz kötődő, egyébként szintén német találmány. Ez a kultusz az egykori Osztrák-Magyar Monarchia területén, Dél-Németországban és Svájcban él ma is.

Budapesten a 19. században a kiskereskedelem többnyire még nyitott piacokon és vásárokon zajlott, így eleinte a karácsonyi vásárokat is köztereken rendezték. A város központjában, a régi Városháza előtti téren ütötték fel árusítóbódéikat a kereskedők. A fenyőfát azonban nem a téren, hanem a Duna-parton árulták, sőt, ha a Duna befagyott, a fűrészporral felszórt jégen álltak a fenyőfahalmok. Fontosabb köztereken jótékonysági célból emelt a pesti polgárság karácsonyfát a szegények örömére, a fa alatt ajándékokat osztottak nekik. Néhány évtizeddel később az emberek a piacok helyett már egyre inkább az állandó szaküzletekben intézték a karácsonyi bevásárlást. A legdivatosabb ajándékok ekkoriban a beszélő babák, a fényes katonák, a babaruhák, a repülő angyalkák, a kisállatok és a csipkés új ruhák, kiscsizmák voltak, nem is beszélve a finomabbnál finomabb kézműves minőségű édességekről. A középosztály karácsonyfája alatt megtalálható volt a könyv is, amit a kiadók többoldalas újsághirdetésekben kínáltak decemberben. A postán megrendelhető mesekönyveket, ifjúsági regényeket és ismeretterjesztő munkákat a fiatalságnak, míg a nagy klasszikusok díszkiadásait a felnőtteknek reklámozták. A karácsonyfát már nem virágedénybe, hanem csavarozható vaslábakba állították. Az eredetileg házilag készült díszekkel szemben, ekkor már megjelentek a csillogó gyári ezüst- és aranyhálók, tarka üvegcsillagok és repülő angyalok díszítőelemei. Már magát a fát sem a Duna hátán árulták, hanem a Vámház téri vásárcsarnok előtti térségen.

Fényképek: Ferenc pápa Greccióban; karácsonyi jelenetek a huszadik század elején, Budapesten

A szocializmus idején az államhatalmi ideológia igyekezett az ünnepet mindinkább hangsúlytalanná tenni, vallási tartalmát teljesen eltörölni. A karácsony fenyőünneppé lett átnevezve, és a hagyományos vallási ünneplés lehetőségeit számos intézkedéssel korlátozták, például a karácsony másnapjának munkanappá minősítésével, a karácsony előtti bérszámfejtés megtiltásával, az éjféli miséken részt vevők besúgásával, illetve párhuzamosan megtartott más programokkal próbálták elterelni az ünnepnapról a figyelmet.

A karácsony mai formájának kialakulásában jelentős szerepet játszott a tömegkultúra elterjedése, amiből a legnagyobb hasznot a kereskedelem húzza. Az ünnep globalizálódott, aminek egyik kitűnő példája a ma ismert Mikulás, aki kövér, nagy zsákot cipelő, piros-fehér ruhás öregapóként van ábrázolva. A figura az Egyesült Államokban született, a 19. század második felében. A holland Sinterklaas továbbfejlesztett változata, mely a holland telepesek révén jelent meg Amerikában. 1804-ben alapították New York első múzeumát, New York Historical Society néven, melynek alapítói, a holland tradíció szerint, az ajándékhozóként tisztelt Szent Miklóst választották az intézmény védőszentjéül. A társaság 1810-es karácsonyi vacsoráján egy fametszet volt kirakva, amely Szent Miklóst ábrázolta. A fametszet alatt Sancte Claus címmel egy holland vers volt olvasható.

1821-ben jelent meg egy anonim gyerekvers, amely elsőként szól a rénszarvasokról, a szánról és a Mikulás karácsony estéjén való érkezéséről. A mellette megjelent illusztrációk a figura legkorábban publikált ábrázolásai. A kiadványt William B. Gilley tette közzé New Yorkban. A Santeclaus vörös ruhában volt látható, ami hagyományosan a püspöki öltözethez kapcsolódik, ám a figura ruhája mégsem püspöki öltözet és nem is Szent Miklós régi holland ruhája. A kiadvány szerint csak a jó gyerekek kapnak ajándékot, a rosszak pedig egy hosszú, feketére festett rudat, amivel a szüleik megbüntethetik őket. 1822-ben jegyzett le Clement Clarke Moore egy másik verset, 'Twas the Night Before Christmas címmel. Ebben a történetben a Mikulás egy apró figura, szánkója is miniatűr, amit nyolc rénszarvas húz, és itt már megjelenik a kéményen való leereszkedés is.

1841-ben egy philadelphiai kereskedő, J. W. Parkinson, felhasználva a történetet üzlete népszerűsítéséhez, egy embert bérelt fel, hogy jelmezben másszon fel üzlete kéményére. 1863-ban pedig a Harper's Weekly című lap egyik karikatúristája, Thomas Nast rajzolta meg vidám bajszot viselő figuráját. A Mikulás alakja Nast grafikáin hol manóméretű, hol emberméretű. 1866-os montázsán jelent meg először a „Mikulás és üzeme" felirat, és ez volt az első alkalom, amikor a Mikulás már játékgyártóként szerepel. 1869-ben jelent meg ugyanilyen címmel egy könyv, amiben Nast rajzait gyűjtötték egybe. Ebben a kötetben szerepelt George P. Webster verse, amiben a Mikulás lakóhelye az Északi-sark.

A század végére ugyan még nem egységes alakban, de egyre népszerűbbé vált a Mikulás ezen alakja. Teste általában kövér, bár előfordultak soványabb ábrázolások is. Öltözéke legtöbbször piros bunda, de előfordult kék, zöld, lila ruházat is rajta. Louis Prang, bostoni nyomdász, aki a karácsonyi lapok atyja, 1885-ben nyomtatott egy lapot, amin a Mikulás piros ruhás, nagydarab öregúrként van ábrázolva. Közvetlenül innen terjedt el a figura a köztudatban.

Az 1930-as évek elején a híres üdítőgyártó Coca-Cola Company is üzletének fellendítésére törekedett, főleg a téli időszakban, amikor a fogyasztás visszaesik. Megbíztak hát egy reklámgrafikust, Haddon Sundblomot, aki megalkotta a Coca-Cola Mikulását. Ez a figura visszatérő és nagyon népszerű eleme a cég marketingjének mind a mai napig, és ennek a következménye, hogy a modern Mikulás alakját sokan a Coca-Colával kapcsolják össze. A cégnek ugyan tagadhatatlanul nagy szerepe van a Santa Claus-kultusz erősítésében, de ehhez hozzájárult, hogy éppen abban a korban jelent meg a reklám, amikor a karácsony ünnepe, egy átmeneti időszakot élve, vallási ünnepből a fogyasztói társadalom ünnepévé kezdett válni.

Ebben az időszakban a vásárlások alkalmával fülünkbe duruzsuló Jingle Bell, a karácsonyi giccstömeg, a hegyekben álló mézeskalács csak kirakata annak, amire év közben annyira vágyik társadalmunk. Nem elvetendőek ezek, hiszen mind kulturális identitásunk részei. Ugyanakkor sokan már menekülnek az év vége elől és nem tartják meg a karácsonyt, globalizált nevén a „téli ünnepet", éppen azért, mert ebben a túlzásokkal teli, szédületes hajrában valóban megcsömörlik az ember, ha nem ismeri az ünnep valódi értelmét.

Mit is kell tennünk Advent folyamán? Várakozni. Várni, hogy észrevegyük ebben a forgatagban a megbújó Csodát.

Isten úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte. A Kisjézus újra és újra szállást keres, és nekünk küldetésünk, hogy meghalljuk a hangját ebben a zűrzavarban. A megtestesülés titka az, ami átragyog a mögöttünk álló évszázadokon át mind a mai napig. Ha az ünnep valódi csodájához van szemünk és szívünk, megéljük annak valós értelmét. A körülöttünk lévő forgatagban pedig bizton támaszkodhatunk az ősi hagyományokra és tudásra, melyek megerősítik szívünkben a karácsony ünnepének igazi lényegét: megszületett a földön Isten egyszülött Fia, a Megváltó Krisztus, aki a szeretet.

Ráthi Marianna

Moly Tamás:

KARÁCSONY AUGUSZTUSBAN

- Semmi baj, - mormogta a kopasz kövér ember, fölegyenesedett kivörösödött arccal és ránézett biztatóan, jókedvűen az asszonyra.

A fiatalasszony hónapok óta feküdt betegen, csöndesen, mozdulatlanul, megható türelemmel. Megadással tűrte, hogy az orvos minden második, harmadik nap megvizsgálja, kikopogtassa, a szíve verését hallgassa, nyomogassa és kérdezze lankadatlan érdeklődéssel: - Fáj? - És most: fáj? - És most: fáj? - s a végén megállapítsa, hogy a tüdő rendben van, a szív működése kifogástalan, a gyomor s a belek nem mutatnak semmiféle aggasztó tüneteket, nem fáj semmi, a beteg ugyan nem tud enni, csak egy kevés tejet gyűr le, ereje fogy, fogy, fogy, valamilyen érthetetlen módon elszivárog belőle az erő, már felülni sem tud a maga emberségéből... ilyen esettel még nem volt dolga s a kövér kis ember belül növekvő nyugtalansággal s tehetetlensége gyötrő érzésével mormogta minden vizsgálat után biztatóan: - Semmi baj!

Fölegyenesedett, zsebkendőjével megtörülte verejtékező fénylő tar fejét, ránézett a férjre s tőle telhetően megjátszott jókedvvel, vidáman mosolyogva jelentette ki újra:

- Semmi baj, kedves barátom, semmi baj!

A fiatal férj a nyitott ablaknál állt és figyelemmel nézte a kopasz kövér kis ember mozdulatait; jól tudta már a vizsgálat egymásutánját és várta az orvos biztató, megnyugtató, vidám kijelentését. Egyúttal foglalkoztatta őt a dongó egyhangú zümmögése, érezte az augusztusi nap forróságában a kis virágoskert szerény s jóleső illatát, átjárta megnyugtatóan a gyümölcsérés örökkön megújhodó folyamatának tudata, belekapaszkodott abba a csodás éltető hangulatba, mely az életet érlelő meleg föld illatából támadt meggyötört lelkében s hinni akart az el nem múló, újra és újra feltámadó életben s rámosolygott biztatóan a fehér ágyban fehéren elterült betegre, fiatal feleségére.

Az élettől duzzadó nyár altató zümmögésébe néha beleszólt egy-egy kacagó gyermekhang, kisfiúé, kisleányé, akik a kertben játszottak, míg az orvos benn van anyukánál s apuka is ott van vele. A gyermekek hangja hallatára a fiatal apa szeme mintha megtelnék könnyel; légyhesegetést szinlelő mozdulattal lopta ki szeméből a haszontalan könnycseppet. A nyitott ablakon beáradt a nyár nagyszerű, szagos melege.

- Semmi baj, - mondja jókedvűen és bíztatón a kövér kis ember, amikor a férjhez fordul s neki beszél, mintha nem is a betegnek szánná szavait: - Újra megvizsgáltam a legalaposabban a nagyságos asszonyt s megint csak azt mondhatom, hogy a szervezet, szív, tüdő, gyomor teljesen egészséges. Jobban kell táplálkoznia, tejet kell innia, naponta másfél litert, később még többet s akkor csodálatos gyorsasággal fog talpraállani. Holnap természetesen megint eljövök és megnézem, ámbár teljesen nyugodt vagyok. Csókolom a kezét, nagyságos asszonyom.

- Viszontlátásra, kedves doktor úr és köszönöm a szívességét, - mondotta halkan a fiatalasszony s rámosolygott a kitotyogó kövér kis emberre.

A férj kiment vele, betette maga után az ajtót s amikor a harmadik szobában voltak, megállította a kopasz kis embert s mint minden nap, most is megkérdezte:

- Mi a baja szegénykének? Őszintén megmondhat nékem mindent, doktor úr! Hiszen látom, hogyan fogy nap-nap után, este mindig gyöngébb, bágyadtabb, mint amilyen volt reggel. Miért nem mondja meg, hogy szegénykének mi a baja? És ha nem lehet meggyógyítani... vagy ha bevinnők a klinikára...

A kopasz kövér kis ember idegesen topogott helyben és kissé rövidre sikerült ajkát, mely fölött kurtán nyirt bajusz feketéllett, mingyárt az első szóra csucsorította feleletre, de mégis megvárta, míg a fiatal férj elhallgat; most ránézett nagy kerek barna szemével, mint tettenért kisfiú, és elszántan kezdte:

- Önnek sem mondhatok mást, kedves uram, mint amit odabenn mondtam a betegszobában. Nem tagadom, hogy ez az eset a legritkábban adódik az orvos életében, nem is emlékszem, hogy ilyesféle előfordult volna gyakorlatomban; fő a táplálkozás, és pedig úgy, amint azt már odabenn elmondottam. Azt kellene mondanom, hogy itt inkább a lélek beteg, az asszony elhagyja magát, hiányzik belőle az élethez való kedv és ragaszkodás. Amikor a berlini klinikán dolgoztam, mint fiatal orvos - -

Az aggodó férj már tudta, hogy most mi következik s egy lépéssel, melyet az ajtó felé tett, arra bírta a kövér kis embert, hogy beszéd közben kifelé induljon. Mire a kertajtóhoz értek, az orvos befejezte külföldön végzett tanulmányainak felszines fölvázolását, elégedetten búcsúzott az aggódó férjtől s a két kis gyermektől, akik megjelenésükre odaszaladtak volt hozzájuk, és ellépkedett.

A férj most visszasietett a beteghez és derűs arccal mondotta:

- Látod, szivecském, nincsen semmi baj. Tejecskét kell inni, minél többet, s akkor hamarosan felgyógyulsz.

A beteg fiatalasszony ránézett szerető mosollyal a férjére:

- Tudom, szívecském, te jó vagy, finomlelkű, jóságos és gyöngéd. Az orvos bizonyosan megmondta neked, hogy rajtam már nem segít semmi. Te azonban titkolod előttem ezt a halálos ítéletet és úgy teszel, mintha egy-kettőre meggyógyulnék. Igaz, nem fáj semmim, csak napról-napra jobban gyengülök.

A férj mindehhez a fejét rázta tagadóan.

- A doktor nekem se mondott mást, mint amit elmondott itt. Megkérdem odakünn mindennap és kérem, hogy mondja

meg nekem az igazat és ő ugyanezt mondja el, amit neked mond, szórul-szóra -

A beteg fiatalasszony elmosolyodott.

- Akkor ez a derék doktor bácsi nem érti a mesterségét, - mondotta csöndesen, szelíden. - Hiszen látnia kell, hogy velem mi történik - -

- Ez az ember Párizsban és Berlinben egészítette ki tanulmányait, - szólt figyelmeztetőn a férj. - Azt mégsem lehet így kijelenteni, hogy nem érti a mesterségét.

- Igen, édesem, tudom, te gyöngéd vagy és jóságos, - mondotta a fiatalasszony, - és nem akarlak elszomorítani, de meglátod, hogy nem érem meg a karácsonyt - - s a hangja elhalkult teljesen, amikor ezt mondotta.

A szobában hirtelen érezhető lett a csend. A fiatal férj torkát összeszorította a fájdalom s a szíve verése mintha elállt volna. Figyelt s hallotta a meleg napfényben dolgozó kert jóleső zümmögését s valahonnan a kert mélyéből a gyermekek hangját. Minden életet lehelt, virágzó, gyümölcsöt érlelő életet. A férj elmosolyodott és szelíden mondotta:

- Nem szép, szívecském, hogy ilyet mondasz, és még jóval rosszabb, hogy ilyet gondolsz...

- Tudom, hogy ezzel fájdalmat okoztam néked, szívecském, - suttogta kérlelőn a beteg fiatalasszony, - s kérlek, ne haragudj reám, hiszen olyan gyöngéd és jóságos vagy.

A férj lehajolt hozzá s megcsókolta óvatosan.

Az asszony most így szólt figyelmeztetőn:

- Szívecském, nagyon szeretném, hiszen tudod, ha itt maradhatnál mellettem, és mégis azt kell mondanom, hogy menj már, siess, mert attól félek, hogy Hörchel úr egyszer mégis csak meg fogja únni, hogy tíz óra is lesz, mire beérsz a boltba - -

A férj erre még jobban lehajolt és megigazította cipője zsinórját, melyen nem volt mit igazítani. Kissé rekedt volt a hangja, amikor megjegyezte:

- Mondottam már, szívecském, hogy Hörchel úrnak semmi kifogása nincsen az ellen, ha később jövök be, amíg nem vagy megint egészséges. Ha mulasztok is valamit ilyenformán, bőségesen pótlom. Ne aggódj, szívecském, és ne nyugtalankodj. Mint eddig, bízzál bennem ezután is és hidd el, hogy nincsen semmi baj. Ha késem, hát késem. Nem az a fontos, hogy ott legyek órára, hanem az, hogy produkáljak. És most ígérd meg, hogy nyugodtan maradsz és nem gyötröd magadat és jókedvű leszel és annyi tejecskét iszol, amennyit csak tudsz és nem izgatod fel magadat fölösleges rémképekkel, amikor hazavárszestére. Tudod, amint lehet, amilyen gyorsan csak lehet, máris rohanok haza. A lelkem különben is itt van mindig nálad, ezt tudnod kell.

Minden reggel elmondotta ezt szinte szószerint s az asszony mindig úgy hallgatta, mintha most hallaná ezt a beszédet először és boldogan mosolygott hozzá.

A férj már az ajtóban volt, amikor a felesége kérdezte:

- Mondd csak, szívecském, hányadika van ma?

- Harmincegyedike, szívem.

- Akkor ma kapod a fizetésedet, szívecském. Vigyázz, kérlek, nehogy kilopják a zsebedből a villamoson. Ott mindig olyan nagy a tolongás és az emberek rosszak.

- Ne aggódj, szívem, nem fogják kilopni a zsebemből, - szólt nevetve a férj.

- És ne gyere későn haza!

- A legszívesebben el se mennék. Pá, kis szívem! Szólok az asszonynak, hogy legyen rád gondja. A csengő ott van a kezed ügyében? Igen, látom már! Pá, szívecském.

Az ajtó bezárult. A fiatalasszony ránézett az ajtószárnyra s mintha most is ott látná a férjét, amint biztatóan rámosolyog...

Apuka megállt a kertben s szólongatta gyermekeit. Ezek már az első szóra abbahagyták a házépítést a kert egyik hátsó zugában, s amint apukához szaladtak, a kislány elragadtatással mondotta:

- Olyan jól játszunk!

Apuka megölelte és megcsókolta őket és így szólt:

- Figyeljetek csak, szívecskéim s néha menjetek halkan anyuka szobájának ablaka alá, megértettétek? De halkan, nehogy felriasszátok, ha talán aludnék. És figyeljetek, vajjon csöndben van-e, vagy szólít-e valakit? Mert az asszonynak sok mindenféle dolga van, hátha elfelejt egy kis időre utánanézni, hogy mit csinál anyuka. Megértettétek?

Hónapok óta mondja el ezt minden reggel gyermekeinek s szól be mindig, amikor elmegy, az asszonynak, hogy legyen gondja a betegre. Búcsúzik tőlük, még egy pillantást vet a kertre, azután siet a villamos végállomásához.

Még áprilisban, az asszony akkor már betegeskedett s a pesti orvos ajánlotta a jó levegőt, a nyaralást, jöttek ki lakni ide a telepre. Kedvezett nekik a szerencse s elég olcsón bérelhettek lakást kerttel. Igaz, hogy a telep félórányira van a végállomástól, de Onika Bertalan nem törődött vele. Ha rézsút megy át a földeken, a kavicsbánya mellett, akkor hat percet meg is takarít. Ez az út egészen kellemes, változatos; az ember, ha megtette háromszor-négyszer, már nem is érzi hosszúnak.

És különben is nem járt ezen a gyalogösvényen egyedül - tarkították az utat a gondok, melyek felrajzottak benne, amint magára maradt. Az egyre könyörtelenebb gondok!

Május végén mondotta Hörchel:
"Igazán sajnálom, kedves Onika úr, és különben is tudnia kell, hogy nem szívesen teszem, de azt hiszem, nem is kell ehhez különös magyarázat... a tavaszi vásár olyan gyönge volt, hogy kétségbeejtő. Nem akarom itt tartani azzal, hogy majd javul a helyzet, hátha a nehéz nyári hónapokra megelégszik kevesebb fizetéssel... Hiába volt minden nagyszerű munkája, hiába minden önfeláldozó emberfölötti iparkodása. A siker önnek adott igazat: az uccán a nép mindig ott tolongott a kirakataink előtt s mindenki el volt ragadtatva, aki csak egy kicsit ért hozzá, hogy ön milyen nagyszerű leleménnyel rendezte a kirakatainkat s a legkisebb anyag-áldozattal a legnagyszerűbb hatásokat tudta elérni. Nem az ön hibája, a mostoha viszonyok az okai, hogy az uccáról a nép már nem jött be az üzletbe és nem vásárolt; az embereknek nincsen pénzük, hiába, ez így van, és így minden iparkodásunk reménytelen. Én már nem bírom sokáig és mert tisztelem és becsülöm önben a kiváló munkatársat, nem várom meg önnel szemben a szomorú befejezést, hanem kifizetem a három hónapot és búcsúzom öntől, mint jó barátja. Csak arra kérem, hogy amit most a legnagyobb bizalmam jeléül elmondottam, ez maradjon a kettőnk titka. Ön most utána nézhet nyugodtan, hiszen három hónap nagy idő s bizonyos vagyok benne, hogy nem fog nehezére esni s el tud helyezkedni hamarosan. És még arra is kérem, hogy ne haragudjék reám, nem bennem csalódott, hanem a sivár körülményekkel nem tudok megbirkózni, és gondoljon reám ezután is baráti szeretettel."

És megkapta a fizetését májusra és a fizetését három hónapra, egy írást, melyben volt főnöke nem győzi dícsérni Onika Bertalan úr, kirakatrendező kiváló művészi képességeit, ötletességét, hozzáértését, odaadó szorgalmát s a legmelegebben búcsúztatja önzetlen kiváló munkatársát. Még egy meleg baráti kézszorítás - és az elbocsátott ember kábult, szédülő fejjel támolygott ki a boltból!

Amikor lemegy a villamos végállomásához, rendesen ez a jelenet áll lelki szeme elé. Még ma sem tud betelni vele. Hiába volt minden munkája, képessége, szorgalma, megbízhatósága. Igaz, nagyon szép fizetése volt, de viszont fontos és felelősséggel teljes a munkája. Olyan kirakatot kellett beállítania, mely behúzza az ucca emberét és átváltoztatja vásárlóvá. Ez a legfontosabb! Eddig minden ment nagyszerűen. De most, amikor a mostoha körülmények, a reménytelen gazdasági viszonyok tönkreteszik a kereskedőt, az első, akin túladnak, a művész, a varázsló, aki eddig vonzotta a közönséget. És Hörchel úr nagyon tisztességesen járt el vele szemben: rendelkezésére bocsátott három hónapot, hogy el tudjon helyezkedni.

Csakhogy a szerencsétlen kirakatrendező tisztában volt azzal, ha Hörchel nem tudja ma tartani, akkor más sem tudja munkatársának fogadni, mert erre ma már nincsen pénze. Meggyőződése ellenére járt be nap-nap után a városba és kereste fel a cégeket, amelyeknek talán szükségük lehet kirakatrendezőre. Nem ragaszkodott ahhoz, hogy megmaradjon a szakmájánál, selyemnél, bársonynál, csipkénél, hanem hajlandó volt eddig előtte idegen anyagokkal is megpróbálkozni. Néha egészen más szakmabeli - egyszer egy bőröndös - adott neki alkalmat, hogy megmutassa képességét, kifizette a kitünő munkáért az előre megállapított szerény honoráriumot... de mi volt ez? Hét rendezés három hónap alatt. Kínlódás, vergődés, kilátástalanság. És most - - "veszi fel" az utolsó fizetését. Ma, augusztus harmincegyedikén. Mert az asszony, szegényke, nem tud erről az esetről egy árva szót sem... És ő benn tölti napjait a reménytelenségek városában. Megy mindenfelé, új és új ötleteket hajszol; koplal jóformán, hogy minél kevesebbet költsön s van is a fizetéséből megtakarított pénze... de mit jelent ez, hiszen ma-holnap itt a hideg őszutó, a tél, a drága évszak...

Fölpillantott, talán nem is azért, mintha onnan várna csodás segítséget, hanem gépiesen, mert részecskéje annak a nagy tömegnek, mely végső szükségében föltekint hívőn s reménykedik kábultan. De amint meglátta a felhőtlen, tiszta, szédítően mély kékjét a legnagyobb méretnek: a mennyboltozatnak, máris átérezte a forró nyár éltető melegét s ő maga, haszontalan porszem, beleveszett a nagy mindenségbe, ahol nem fontos még maga ez a Föld sem, csodás teremtményeivel együttvéve, beleveszett és máris jólérezte magát és az öröm bűbájos rózsái nyíltak lelkében és nem hallott más semmit, csak a földeken szaladgáló, ugrándozó kis madárkák kedves csipogását, tücsökcirpelést, dongózümmögést... s a szeme, az arca, a lelke ragyogott. És most nem irígyelte a kavicsbánya mélyén verejtékesen dolgozó, félig pőrére vetkőzött munkásokat azért, mert van munkájuk... nem vágyott ő most semmilyen dolgozó ember helyére, hanem megfeledkezett mindenről és mindenkiről és belemerült a pillanat fölséges nyugodtságába. És boldogan lépkedett és egészen mindegy volt, hova-merre megy, hiszen minden oly hihetetlenül mindegy, fölösleges, hiábavaló, oktalan és hiú! Az egész mindenség egy nagy semmi, amely összeáll rengeteg sok, megszámlálhatatlan mennyiségű incifinci semmikből. De belélekzeni ezt az illatos meleget jó, látni ezt a nagy kék boltozatot a fejünk felett jó, hallani ezt a kedves finom csipogást, cirpelést, dongást, jó... különben meg minden mindegy! És Onika Bertalan most valóban megszünt létezni. Nem tartott sokáig. Éppen a nagy kavicsbánya egy újabb mély medencéje mellett haladt el, amikor egyszerre csak az agyvelejébe furakodott egy szó, melyet a medence mélyén mond valószinűen egy munkás egy gyereknek: "És azt is mondd meg a feleségemnek - -" S ez a szó "feleségemnek" vet véget ennek a nagyszerű varázsnak. Feleség, gyermekek, otthon - a könyörtelen gondok fekete raja túrja az agyvelejét, mint varjak a tarlót, hátha találnak valamirevaló ötletet benne.

S most hallja az asszony hangját, amint beleszövődik a nyár finom muzsikájába: "Meglátod, nem érem meg a karácsonyt - -" És amint ez a hang fölcsendül lelkében s megismétli ezeket a szavakat, a lépkedő egyszerre csak megáll. Áll és befelé figyel. Összevont szemöldöke alatt villan a szeme.

Összeszorított keskeny ajka mosolyra görbül. Felkapja a fejét büszkén s fölegyenesedik s ráz magán egyet, mintha lerázná magáról ezt a gyalázatos terhet, ezt a sok hitvány gondot. Úgy néz körül, mint akit váratlanul nagy megtiszteltetés, kápráztató szerencse ért. Hatalmasnak, okosnak, érdekesnek, nagyszerűnek érzi magát - egy ötlete támadt. Körülnéz s az az érzése, hogy messze földön ő a legkülönb.

Most tovább megy. Szökellve lépked. Az ötletet újra meg újra meghemperegteti agyvelejében. Felkapja, megrázza, ide-odaforgatja, táplálja, neveli, cicomázza s keresi a módját a megvalósításának. Néha megáll egy pár pillanatra s úgy képzeli el, amit valóra kell változtatnia. Nevet hozzá és boldog. Most már nem érdekli a nyár, nagyszerű teremtő melegével.

Háromnegyed óra hosszat tart az út a villamoson. Észre se veszi, s a sárga kocsi már a városban robog vele. Gyönyörű percek módjára szállt tova az idő: elkábították ötletének játékos alakulatai. Egy csöpp elkeseredettség sincsen most benne. Az emberek az uccán utána néznek néha, amikor hangosan felkacag. Mert nagyot nevet néha s nem veszi észre. Annyira elmélyedt munkájába, hogy a lába gépiesen elvitte Hörchel üzletéig; csak amikor belépne, akkor látja, hol-merre jár. Elmenne rögtön, de önkénytelenül egy pillantást vet a kirakatokra; most megáll, nézi a kirakatot s elmosolyodik: amit a mult évben csinált, azt az összeállítást használta fel az utódja az idei selymek, csipkék, bársonyok bemutatására; lemásolta őt, de az egész merev, élettelen, unalmas és nem is ezt kellett volna... Képzeletében gyorsan átrendezi az egészet, ezeknek a színeknek megfelelően, majd jókedvűen vállat von és elsiet.

Sok a dolga. Sokat kell szaladgálnia, amíg be tudja szerezni mindazt, amivel megvalósíthatja példátlan ötletét. Dolgozik lázasan. Nem törődik a csodálkozó boltosokkal, akiknél bevásárolja a szükséges anyagot. És megvalósítja akaratát s előteremti mindazt, amire most szüksége van. Bizony nagyon nehéz munka volt ez, augusztus végén, s ugyancsak pénzbe került. De ezúttal nem törődik a költségekkel; majd lekoplalja.

Kocsin ment haza, délután hat óra után. A telep szélén szállt ki a kocsiból, nehogy meglássák. Megrakodott mindennel, amit összeszedett és beszerzett, s cipelte haza.

Amikor megállt a kertajtóban s betolta a zárba a kulcsot, a gyermekek mind újjongva szaladtak feléje s kérdeznék örömrivalgással, ámulva, hogy mit hozott. De ő gyorsan, suttogva s mégis szigorúan, rájuk parancsol, hogy hallgassanak! Reméli, hogy sikerült még jókor elnémítani őket, s a nyitott ablakok mögött a drága beteg nem lett figyelmes erre a lármára. Gyorsan beszállítja a mindenféle holmit az első szobába. Azután jól letörli verejtékes arcát, megmosdik, a gyermekeket kiküldi a kertbe, de megígéri nekik, hogy hamarosan beszólítja őket, most legyenek csöndesen és türelemmel. Lezárja a szoba ajtaját. Lábujjhegyen megy át a harmadik szobáig s ott óvatosan, lassan kinyitja az ajtót s a keskeny résen az ágyra pillant.

A beteg fiatalasszony az ajtóra néz s mosolyogva várja; úgy hat, mintha reggel óta, hogy férje elment, meg se moccant, szemét le se vette volna az ajtóról, mely bezárult mögötte s most nyilik halkan, hogy újra láthassa, ki reggeltől estig távoljárt.

A férj meghatottan néz rá és súgva kérdi:

- Jóestét, szívecském, hogy vagy? mit csinálsz?

Az asszony boldogan néz rá és súgva feleli:

- Jóestét szívecském, köszönöm szíves érdeklődésedet.

A férj, szinlelt morcossággal, de még mindig az ajtó mögött:

- Nem azért kérdem, hogy megköszönd, hanem azért, mert tudni akarom!

Az asszony jókedvűen és hálásan:

- Jól vagyok, szívecském, téged vártalak. Még ki se mentél a kertajtón, már téged vártalak.

Most a férj besiet a szobába, az ágyhoz, leborul mellette és forrón, szerelmesen, óvatosan, rajongással csókolja a fehér, gyönge, vékony kezeket, a fehér, keskeny, vértelen arcot, a sápadt ajkat.

Így történik ez minden este, szóról-szóra s ők már nem is tudnák ezt másképpen elképzelni.

Azután a férj érdeklődik apró részletek iránt:

- Aludtál? - Fájt valami? - Éreztél egy kis éhséget? - Mennyi tejet ittál? - Járt itt valaki? - A gyermekek nem zavartak fel? - Az asszony gondoskodott mindenről? - Nincsen valami panaszod?

Mindezt gyorsan, türelmetlenül kérdezte s követelte a választ.

Meggyőződött róla, hogy minden rendben ment és nincsen semmi baj. Így csinálta ezt minden nap. Most le kellett volna ülnie az ágy mellé, hogy néhány szóval elmondaná, mi történt a villamoson, a városban, a boltban, majd felolvassa az ujságból azt, ami érdekes. De nem ez történt. A férj így szólt:

- Szívecském, most egy egészen furcsa kis meglepetés következik. Kérlek szépen, legyél türelemmel néhány percig, akkor azután, remélem, nagyon fogsz örülni annak, amit a számodra kitaláltam.

- Meglepetés? - szólt bájos kíváncsisággal a fiatalasszony. - Ó, szívecském, máris olyan kíváncsi vagyok.

- Ennek örülök, - szólt vídám mosollyal a férje. - Várj csak, édes kis szívem, kissé felültetlek, ideteszünk még két párnát, így ni, most kényelmesen ülsz, ugyebár, és most kérlek, maradj nyugodtan tíz percig; de azért legyél csak nagyon kíváncsi, mert, azt hiszem, valami nagyon kedves meglepetésben lesz részed.

Megcsókolta szeretettel és kisietett.

Az asszony, nekitámaszkodva a párnának, ült az ágyában és vídáman várta, hogy most mi következik. Nem tartott, csak talán néhány percig, amikor a férj besietett hozzá.

- Rögtön, szívecském, rögtön, - mondotta. - Csak az ablakot teszem be és leeresztem a rolettát, mert egészen fölösleges, hogy véletlen nézőnk akadjon. A szomszédok is hívatlan érdeklődők, rendszerint. Ez pedig csakis neked készült, szívecském, ez a meglepetés.

A szobát máris ellepte a félhomály.

- Érdekes, - mondotta vidáman az asszony, - most besötétítetted a szobát... hogyan látom a meglepetést?

- Egy icipici kis türelmet kérek, - suttogta a férj és megint kisietett.

Az ajtót ezúttal nyitva hagyta; és nyitva hagyta az ajtókat végig. Az asszony eltelve kellemes, bizsergő izgalommal várta, hogy most mi fog történni.

A harmadik szobában világosság támadt, mely átszűrődött a másik két szoba homályán s egyre nagyobb lett. Halk suttogást hirtelen csend követett. Egyszerre csak megszólalt édesen egy kis csengő. Már el is hallgatott... Az asszony félegyenesedett ágyában s nem tudta, nem tudta megérteni, hogy mi készül. Mosolyogva várta, hogy miféle meglepetést hoz a következő perc és... most bizonytalan, vékony, törékeny gyermekhangok kezdtek énekelni s támaszt nyujtott nekik egy lágy, mégis ércesen csengő férfihang s halkan, áhitatosan bontakozott ki a szobák csendjében a bűbájos dal, melyből sugárzik az öröm, az áhitatos öröm... a Megváltó születését ujjongva hirdette két kis gyermekének s férje éneke. Milyen furcsa! Karácsonyi ének...

A világosság egyre nagyobb lett. Az énekesek közeledtek. És most... az asszony arcára kiült a ragyogó mosoly és ez a mosoly még csak szebb lett a könnyektől, melyek kifordultak nagy kék szeméből... most megjelent az ajtó keretében egy valóságos karácsonyfa. Nem volt nagy, fele akkora, mint a sovány férfi, aki átszellemült arccal vitte lassan és óvatosan s tartotta maga előtt, mint egy valóra vált gyönyörű álmot, mely szertefoszlik talán a következő pillanatban. Belépett a szobába s odaállt a fényben pompázó díszes, édes karácsonyfával a beteg fiatalasszony ágyához; mellette a két kis gyermek, a kisfiú s a kisleány, egymás kezét fogva, a meg nem értés kicsit bárgyu s meghatóan kedves mosolyával drága gömbölyü kis arcukon, nagy szemüket rámeresztve édesanyjukra, boldogan egy nagyszerűen sikerült csíny tudatában, elragadtatással énekelték az édeshangú, lélekbeolvadó karácsonyi éneket.

A férj ráállította a fácskát egy asztalkára, majd letérdelt a felesége ágya mellé s ránézett boldogan, ragyogó szemmel. Az asszony végigsimitott a férje karján s nevetve, halkan kérdezte óvatosan:

- Mondd, szívecském, ez mit jelent... mi jutott eszedbe?

A férj meg odaült vigyázva az ágy szélére, karjaiba vonta feleségét, kinek feje most a vállán pihent s aki most felpillantott hozzá, maga is ámuló gyermek, és nevetve s meghatottságtól elfúló hangon mondotta:

- Tudod, szívecském, ma reggel mondottál valamit, amivel nagy bánatot szereztél nekem...

A gyermekek, amikor elhallgatott az éneküket támogató hang, bizonytalanokká lettek s énekük elhalkult s abbamaradt néhány vékony, tétova hangfoszlánnyal. Nézték a szülőket s nézték a csodaszép karácsonyfát, egymás kezét tartották s az volt az érzésük, mintha valami tündéri álomban járnának; áhítatosan lélegzettek.

- Bánatot? - szólt elcsodálkozva az asszony. - Nem értem, mivel tehettem ezt, szívem. Bánatot - -

A férj megsimogatta az asszony fejét s halkan mondta tovább:

- Azt mondtad: "Meglátod, nem érem meg a karácsonyt -" És ez a te kijelentésed belefúródott a szívembe s nagyon fájt nekem, nagyon fájt... s a városba menet, egyszerre csak rájöttem arra, hogy neked nincsen igazad, szívecském... És akkor támadt az az ötletem, hogy megmutatom neked, bebizonyítom neked, mennyire nincsen igazad! Most már érted?

- Ó, szívem, - suttogta az asszony meghatottan.

- Mert nem is olyan nagy dolog s az ember meg tudja valósítani a lehetetlent, - folytatta a férj, - ha szívében dolgozik a szeretet. Akkor meg tudja tenni azt is, hogy augusztus harmincegyedikén legyen karácsony. Akkor legyen a szeretet, a jóság, a megértés, a megbocsátás, az önzetlen gondoskodás és szerető érdeklődés ünnepe, amikor ezt ő maga akarja. És erre szaladgáltam a városban mindenfelé, szívecském, és beszereztem mindazt, amire egy jóravaló rendes, szerény és illedelmes kis karácsonyfának szüksége van.

- Ó, szívem, - suttogta az asszony s minden könnycseppjében látott égni egy illedelmes kis karácsonyfát.

- S amikor minderről gondoskodtam, szívecském, - mondotta a férj s a hangja reszketett kissé a meghatottságtól, mint most a fácskán az egyik-másik gyertya lángja, mintha valahonnan jövő finom szellő lobogtatná - akkor az volt az érzésem, hogy rosszul éljük le életünket, amikor a merev kalendárium kiszabott dátumához ragaszkodunk, mert valóban nem tudhatjuk, egyikünk se tudhatja, hogy megérjük-e a karácsonyt. Azért gyujtsuk meg minden este szívünkben a mi szerény, tiszta, illatos kis karácsonyfánkat, hiszen rászorulunk a Megváltóra, mert hosszú évek óta az életünk csupa baj és bánat, keserűség és megaláztatás, mázsás megpróbáltatás, melyet ember elbírni már-már alig tud, fájdalom és gonosz csapások tömege, amibe nem lehet belenyugodni és amivel szembeszállani mintha reménytelen volna...

- Ó, szívem, - suttogta az asszony s átölelte férje nyakát és hozzásímult s a benseje tele lett aggodalommal.

- És lehetséges, könnyen lehetséges, szívecském, - folytatta a férj s a hangja megint megremegett - hogy valóban minden hiábavaló és reménytelen, s éppen azért kimondom néked, édes lelkem, hogy rávittél erre az ötletre és felismertetted vélem, hogy gyujtsunk mindennap egy kis karácsonyfát szívünkben és igyekezzünk megszerezni hozzá a tiszta lángokat, hogy minél szebben világítsanak nekünk, mert másképpen nem lehet... másképpen nem lehet végigjárni a mai nehéz és fölöttébb rút élet útját.

- Ó szívem, - suttogta az asszony s megborzongott - csak nincsen valami... nincsen valami baj?

- Látod, milyen csodaszépen égnek ezek a kedves kis gyertyák a fácskán, szívecském, - mondotta a férj és rámosolygott ijedt feleségére - mindegyik világít, mint egy jóleső remény. S ha eddig nem tudtad, megmondom néked most, kis szívem, hogy baj van, igen, az a baj, hogy te még mindig beteg vagy. És te most meg fogod ígérni nekem és ígéretedet meg is fogod tartani, hogy ezután minden akaratoddal azon leszel, hogy felépülj. Mint ahogyan én fordítottam egyet a kalendáriumon, hogy megmutassam néked: látod, minden lehetséges, - így fordíts most te is magadban sorsodon és épülj fel! Tedd meg ezt értem s a gyermekekért. Ami egyéb rossz vár reánk, azzal majd végzünk valahogyan, most már tudjuk, hogyan fogjunk hozzá. Megértettél?

- Meg, szívem, - suttogta az asszony.

Az apa elkezdte, s a két gyermek máris veletartott s énekelték a tiszta lélekből fakadt karácsonyi éneket, s az énekbe halkan bekérezkedett a reménykedő, bizakodó fiatalasszony gyönge hangja is. És az illedelmes kis karácsonyfa gyertyácskái olyan gyönyörűen égtek, mintha nem aludnának ki ezután soha többé.

Megjelent a Nyugat 1927. április 16-i számában.

GALÉRIA - Kádár Béla: Havas utca; Rippl-Rónai József: Karácsony; Nagy István: Fenyőerdő; Fritz von Uhde: Karácsony után; Lovis Corinth: Változó idők; Boromisza Tibor: Nagybányán hull a hó; Johann Junglbut: Tájkép; Claude Rogers: Hó Bloomsburyben; Kenneth Green: Egy chelsea-i kert hó alatt; Mednyánszky László: Hajnali fények

MÁRIA ARANYHÁZ

Advent a várakozás időszaka, várjuk Urunk Jézus Krisztus megtestesülését, megszületését a betlehemi jászolban és a mi lelkünkben. Az adventi és a karácsonyi forgatagban hajlamosak vagyunk csak a születő kis Jézusra irányítani a figyelmünket, kicsit megfeledkezünk Megváltónk édesanyjáról, Szűz Máriáról. Az ő igenje és feltétlen Istenre hagyatkozása nélkül nem igen ünnepelnénk ma Karácsonyt.

Szűz Mária Názáretben született, és itt mondta ki a világot megváltoztató igenjét. A mennyei Atya, titokzatos kegyelme és terve alapján, Őt választotta Megváltónk anyjául. Mária fogantatásától kezdve mentes volt az áteredő bűntől. Ezt a hittételt (dogmát) december 8-án ünnepeljük. Így tudott ebben a makulátlanul tiszta nőben Jézus, a Mennyei Atya Fia lakást venni.

Szűz Mária fogantatását a keleti egyházban Anna foganásának hívják. Már a 8. századtól ünnepelték, Magyarországon III. Béla király szilárdította meg, a 12. század második felében. A 14. századtól már egész Európában ünnepelték, IV. Sixtus pápa 1476-ban felvette az ünnepet a római kalendáriumba, XII. Ince pápa 1693-ban nyolc napossá bővítette az ünnepet (oktáva). A 18. században parancsolt ünnep lett, melyet XI. Kelemen pápa vezetett be. A hívők hamar azonosulni tudtak ezzel az ünneppel, a világegyház hitében is egyre világosabbá váltak a Szeplőtelen Fogantatás belső összefüggései. Boldog IX. Piusz pápa 1854. december 8-án hirdette ki a Szeplőtelen Fogantatásról szóló dogmát. Az Ineffabilis Deus bullájában ez olvasható: „*Kinyilvánítjuk, megerősítjük és isteni kinyilatkoztatásnak tekintjük azt a tanítást, miszerint a Boldogságos Szűz Máriát fogantatásának első pillanatától kezdve a mindenható Isten sajátos kegyelme és védelme folytán, az emberiség Megváltójának, Jézus Krisztusnak érdemei erejében sértetlenül megóvta az eredeti bűn szennyétől.*” A dogma kihirdetése után négy évvel egy egyszerű, erről a dogmáról mit sem tudó parasztlánynak, Soubirous Bernadettnek tárta fel magát Szűz Mária a jelenésekben: „*Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás.*”

Hazánkban 1947. november 8-án, ideológiai okokból törölték a Szeplőtelen Fogantatás ünnepét a munkaszüneti napok közül.

Szűz Mária egy aranyház, „élő tabernákulum” volt Jézus Krisztus számára. Ő azonban egy kőből épült názáreti házban fogant és élt. Ezt a házat a mai napig is igazolt csodák veszik körül. Ma ezt a házacskát loretói szent háznak nevezik. A házacska legendáját először teramói Pietro Tolomei (†1473) írta le. A történet szerint a Szűz Anya kőből épült názáreti házát a muszlimok elől az angyalok a magasba emelték és átmenekítették az akkor Magyarországhoz tartozó dalmáciai Tersatto (ma Trieszt) városába. Az ottani keresztények elbizakodottsága miatt, 1294. december 10-én az angyalok ismét a magasba emelték és átvitték az Adriai-tenger túlsó oldalára, Olaszországba, a loretói dombra. A názáreti szent ház legendáriumának a hitelességét a 20. században történészi, régészeti, filológiai és ikonográfiai kutatások is megerősítették. A loretói szent házat a középkortól fogva nagy tisztelet veszi körül.

Sok imádság fűződik Loretóhoz, a leghíresebb azonban az ún. loretói litánia, mely Szűz Máriát köszöntő és segítségül hívó imádság. Gyökerei a keleti egyházban elterjedt Máriát dicsőítő akhatiszt himnuszokra vezethető vissza. Alapformája: negyvennyolc különböző Szűz Mária megszólítás (invokáció). Ebből tizenhárom Isten Szűz Anyját, öt az erények hordozóját, tizenhárom az ószövetségi előképekben jövendölt Máriát, öt az oltalmazót, tizenkettő a királynőt szólítja meg és kéri: „*Könyörögj érettünk.*” (Megjegyz.: írásom címét a loretói litána egyik invokációjából vettem.)

A mai napig sokan zarándokolnak a loretói házhoz, hogy lelkileg töltekezzenek, elmélkedjenek az angyal szaván, Mária igenjén és a Megtestesülés titkán. Mária, az Úr alázatos szolgálóleánya az istenség aranyháza lett és szent Egyházunk legtisztább képe. Az Istentiszteleti és Szentségfegyelmi Kongregáció idén október 31-én dekrétumot adott ki, a loretói Szűz Mária fakultatív emléknapjának (memoria) megalapításáról, melynek ünnepe december 10. Egyúttal ezt a napot felvették a Római Kalendáriumba is. Ferenc pápa célja ezen ünnep felvételével az, hogy a Boldogságos Szűz segítsen mindenkit, főként a családokat, fiatalokat, szerzeteseket, kövessék az evangélium tökéletes tanítványának, Szűz Máriának erényeit, aki nemcsak Isten Fiát, hanem minket is magába fogad. Emellett loretói jubileumi évet hirdetett a Szentatya. Búcsút engedélyezett azoknak, akik felkeresik és átlépik 2020. december 10-ig a loretói szent kaput, illetve katonaként vagy civilként repülőn utaznak a világ minden táján.

Ferenc pápa a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén, december 8-án az kívánta a Santa Maria Maggiore bazilikában, hogy Szűz Mária vezesse mindnyájunk adventi útját.

Merjük ilyenkor, karácsony táján a szívünket nemcsak a kis Jézusnak és a Szent Családnak ajánlani, hanem Mária oltalmára és közbenjárására bízni az életünket, családunkat, szeretteinket. „*…oltalmazz meg minket minden veszedelemtől, ó dicsőséges és áldott Szűz.*” Ámen.

Horváth Péter

Abraham Bloemaert: Három királyok hódolata és Adriaen van Ostade: Pásztorok imádása

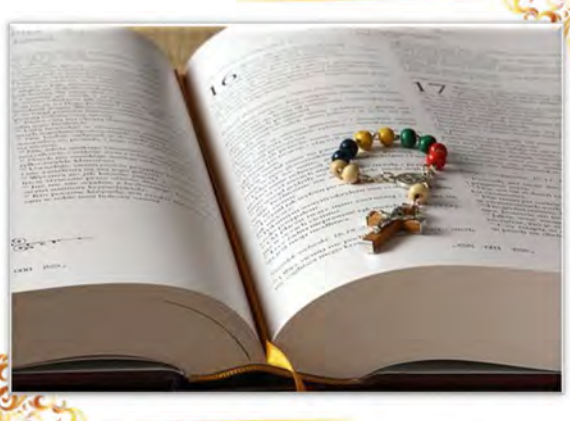

Megszentelt élet I.

Az az önátadás és életre szóló elköteleződés, amellyel Krisztus szólítására válaszolnak azok az elhivatottak, akik felszabadulnak a világi élet csábítása alól és az Úr szolgálatának szentelik magukat, mindenkor elnyerték a laikusok csodálattal vegyes tiszteletét. A szerzetesség többszáz éves történelme során a szerzetesek felbecsülhetetlen szolgálatot tettek és tesznek az emberiségnek. Minden emberben Krisztust szolgálva veszik ki részüket értékek mentésében, veszendő lelkek felemelésében, a beteg társadalom fájó gondjainak enyhítésében, ott nyújtva támaszt, vállalva feladatokat, ahol szükség van rá: gyermekeket nevelnek és tanítanak, betegeket ápolnak, éhezőket táplálnak, szegényeket támogatnak, és ami a leglényegesebb: közbenjáró imáikkal teszik jelenvalóvá az Urat. Tevékenységük annyira szerteágazó, olyan sokféle formája létezik a szerzetességnek napjainkban is, hogy a megszentelt életről való ismereteket most felvillantani lehet csak, néhány jelenséget emelve ki a térben és időben létező változatosságából.

A keresztény szerzetesség korai évszázadaiból

A keresztény szerzetesség gyökerei az evangéliumi tanításokból erednek, és első formái már az egyház korai évszázadaiban megjelentek. Alapját az evangéliumi tanácsok adják, a tisztaság, szegénység és engedelmesség vállalása feltétele a teljességgel Krisztusnak szentelt életnek.

A tisztaság felajánlása nemcsak a testi örömöktől való tartózkodás megnyilvánulási formája, hanem alapja annak a szoros kapcsolatnak, amely kizárólagosan Istennel jön létre.

A tanítványok megjegyezték: „Ha így áll a dolog a férj és feleség között, nem érdemes megházasodni.” Erre (Jézus) így válaszolt: „Csak az fogja ezt fel, akinek megadatott. Van, aki azért képtelen a házasságra, mert úgy született. Van, akit az emberek tettek a házasságra alkalmatlanná. Végül van, aki a mennyek országáért önként mond le a házasságról. Aki fel tudja fogni, az fogja fel! (Mt 19,10-12)

A szegénység fogadalmával az anyagi javakról való lemondást vállalják a szerzetesek, azt, hogy a kényelmüket vagy biztonságukat szolgáló tárgyak birtoklása helyett egyetlen vagyonuk Isten gazdagsága lesz.

Ha tökéletes akarsz lenni – felelte Jézus –, add el, amid van, az árát oszd szét a szegények között, így kincsed lesz a mennyben. Aztán gyere, és kövess engem! (Mt 19, 21-22)

Az engedelmesség lényege az a bizalom, amellyel a szerzetesek elfogadják az irányítást, és egyben vállalják, hogy tevékenységükkel embertársaiknak szolgálnak, és ezzel is Krisztushoz válnak hasonlóvá.

Köztetek azonban ne így legyen, hanem aki nagy akar lenni köztetek, legyen a szolgátok, és aki első akar lenni köztetek, az legyen a ti szolgálótok. Hiszen az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért. (Mt 20, 26-28)

A három fogadalom, az alapvető emberi szükségletekről való önkéntes lemondás egy életforma egymást feltételező közös elemei, amely egy közösségen belül, a sorsközösség vállalásával is alkotja a szerzetesség lényegét.

Bizony mondom nektek azt is, hogy ha közületek ketten egyetértenek a földön mindabban, amit kérnek, azt mind megadja nekik az én mennyei Atyám. Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük. (Mt 18, 19-20)

Isten megosztottságtól mentes szolgálatára már a kora-kereszténység időszakában kialakultak olyan életformák, amelyek aszketikus életmód vállalásával és magányba vonulással fejezték ki elkötelezettségüket az Úr iránt. A szerzetesek görög megnevezése, a *monakhosz* ugyan egyedülálló, magányos ember jelentéssel bírt, de ez inkább csak a korabeli társadalmi szokásoknak ellenálló, a házasságtól tartózkodó, megosztottságtól mentes életmódra vonatkozott, mint arra tényre, hogy a szerzetességgel feltétel nélkül együtt jár a társadalomból való kivonulás is. A Krisztus halála utáni első évszázadokban gyakori jelenség volt a remeteség, a világtól való elvonulás, a teljes magányban töltött szolgálat, és ez különösen elterjedt volt a kereszténüldözés időszakában Keleten, Egyiptom és a mai Törökország területén. Itt alakultak ki a világtól elvonuló remetékből, az anakhorétákból azok az első remetekolóniák, amelyeket a mai szerzetesi közösségek ősének lehet tekinteni, és amelyek bár nem a mai értelemben vett regulák, szabályok szerint éltek, de létrehozták közös szokásrendszerüket és életmódjukat, és ezzel erőteljesen hatottak követőikre. Az első név szerint ismert anakhorétát, Remete Szent Pált például a magyar alapítású pálos szerzetesrend védőszentjévé választotta. Az egyiptomi keresztények körében tevékenykedő remetét, Szent Pakhomioszt (287/292-346. május 9.) tartják az első szerzetesi közösség szervezőjének. A legenda szerint a római hadseregbe való kényszerű katonai besorolása után börtönbe kerülve ismerte meg a keresztény vallást azoktól, akik Krisztus nevében nyújtottak segítséget számára, és fogadalmat tett, hogy megmenekülése után egész életét az emberek szolgálatába állítja. Szabadulása után megkeresztelkedett, majd látomása hatására a kapott kegyelmet mások segítségére fordította: betegápolással segítette a rászorulókat. A sivatagi atyák egyike, Szent Palamon egyiptomi remete mellett eltöltött hét év után újabb látomás világította meg Pakhomiosz számára életfeladatát: maga mellé gyűjtötte tanítványait, és létrehozta az első közös életet élő szerzetesi csoportosulást. Az alapított kolostor működésére regulát írt, és létrehozta a szerzetesi intézmény vezetésének hierarchiáját: a közösség élén az apát állt, akinek feladata volt atyaként irányítani és szolgálni a közösséget.

A szerzetesség eszméjének terjesztésében nagy szerepe volt Szent Atanáznak (298 k.-373. május 2.), aki már ifjúként megismerkedett Remete Szent Antallal, az egyik első, névről ismert sivatagi atyával, és megírva az anakhoréta életrajzát is, évszázadokra megalapozta a szerzetesi eszményt. Szent Atanáz Alexandria püspökeként remeteközösségeket keresett fel, és a szabad vallásgyakorlás kezdetének zűrzavaros időszakában, szerzetesek körében, többek közt a

sivatagi atyáknál talált menedéket. Hányattatásokkal teli élete során a szerzetesi ideált Európa nyugati területein, trieri és római száműzetése idején volt lehetősége terjeszteni.

A szerzetesi eszmény elterjedése a kereszténység térhódításával, legalizált vallássá majd államvallássá válásával szinte párhuzamosan zajlott, és nagyon rövid idő alatt egymástól távoli területeken is létrejöttek szerzetesházak, kolostorok. Egyiptomon kívül először keleten, Nagy Szent Vazul (330-379. január 1.) tevékenysége nyomán terjedt a szerzetesség eszméje. Szent Nagy Vazul a szerzetesi aszkézis mérsékelt vonulatát képviselte, intett a túlzott vagy a látványos önsanyargatástól, azt vallotta, hogy az önmegtagadás csak eszköze a testi szenvedélyek leküzdésének, és a szerzetesi élet legfontosabb elemének a bűnbánatot tartotta. Művei közül kiemelkedik a Moralia, amely az Újszövetség tanításain alapuló nyolcvan erkölcsi szabályt fogalmaz meg, illetve a görögkeleti szerzetesség alapszabályait megfogalmazó Regulák (Rövidebb regula és Hosszabb regula), amelyek később mintaként szolgáltak más szerzetesrendek szabályainak keletkezésekor.

A világtól elvonuló remetékkel ellentétben a koinobiták a közösségben élő szerzetesek, és bár az Istennek szentelt élet e két formájáról vallott nézetek koronként változtak, mindkét esetben ugyanaz a cél vezérelte a szerzeteseket: az Úrnak való teljes önátadás.

A Krisztus utáni IV. évszázad utolsó harmadában Nyugaton indult rohamos fejlődésnek a szerzetesség, kolostori közösségek sora jött létre, kialakult a rendek hierarchiája és az Egyház által elfogadott törvényes működése, és fokozatosan a közösségben élő szerzetesi eszmény vált uralkodóvá. Csak néhány jelenséget említve: Tours-i Szent Márton körül 361 táján alakult kolostori közösség Ligugében, Szent Ambrus milánói püspök, annak ellenére, hogy maga nem szerzetesként működött, vállaltan szerzetesi elvek szerint élt, és művei tág körben hatottak, olyan személyiségek is merítettek belőle, mint Szent Ágoston. A hippói püspök, az egyik legnagyobb egyházatya megírta az első nyugati szerzetesi regulát, és bár kolostort nem alapított, maga is szerzetesi közösségben élt papjaival, Szent Cassianus pedig a mai Marseille területén alapított férfi és női rendházat. Hagyományosan Nursiai Szent Benedeket tartják a nyugati szerzetesség atyjának, aki több monostort is alapított, amelyekben tizenkét szerzetest helyezett el, ezzel is jelezve az apostoli tevékenység folytatásának szándékát. Szent Benedek Krisztus után 529-ben Monte Cassino hegyén hozta létre kolostorát, amely számára szabályzatot, részletes erkölcsi útmutatót készített, és ez a regula vált évszázadokon át a nyugati szerzetesség alapjává.

Az Egyház kialakulásának első napjaitól kezdődően élt az igény a hívőkben, hogy Jézus tanításai szerint közösen imádkozzanak és szolgáljanak. Ebből az igényből, Krisztus önátadó szolgálatának vágyából születtek a szerzetesrendek. A világi életről való lemondás ebben a szeretetben nem áldozat, hanem tudatos vállalása annak, hogy az Úr iránt érzett imádat, a szegénység és az engedelmesség vágya nagyobb, mint a földi élet gazdagságának vágya vagy a testi-lelki csábítások. Mindez nem öncélú önmegtartóztatás, és nem is egy fájdalommal és hiányérzettel járó lemondás a világi javakról, hanem az az erőfeszítés, amelyet a Krisztussal való teljes lényegülés vágya mozgat, és ebben leli végtelen változatosságát és gazdagságát.

A szerzetesrendek történelmi kialakulásában és fejlődésében különösen jelentős az a tény, hogy a megszentelt élet intézményei nem pusztán az Egyház mellett, hanem érte is működő közösségek, és ahogy Szent II. János Pál pápa a Vita Consecrata című apostoli buzdításában is megfogalmazza, nemcsak múltbéli segítséget jelentettek az Egyház számára, hanem a jelenben és a jövőben is „nélkülözhetetlen ajándék Isten népe számára”.

Szentgyörgyi Georgina

Források:
Magyar Katolikus Lexikon http://lexikon.katolikus.hu/; Johanna Lanczkowski: Szerzetesség kislexikona, Athenaeum 2000; Vita Consecrata – II. János Pál pápa szinódus utáni apostoli buzdítása a püspökökhöz és papokhoz, a szerzetesrendekhez és szerzetesi kongregációkhoz, az apostoli élet társaságaihoz, a világi intézményekhez és minden hívőhöz az Istennek szentelt életről és annak küldetéséről az Egyházban és a világban, 1996; https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=73#VC3

Juhász Gyula:
FÁK

Oly mozdulatlanul nyugodtak
A kerti fák az őszi fényben.
Talán a nyárról álmodoznak,
Csak egy levél hull néha szépen.

Az élet csöndje ez a béke,
A nyugalom e nagy tenyészet,
Örök erők szent szövedéke,
Lehullt levél én, elenyészek.

Avar leszek majd az avarban,
Míg fölöttem a fiatal fák
A lombjaikat diadallal
Az örök égnek fölmutatják.

Bauer Mónika felvétele,
Dunaharaszti kegyeleti park

Kasza-Marton Lajos:
UTAK FEHÉR SZŐNYEGÉN

Ünneplőbe öltözött
szelíd házsorok között
követem friss nyomát a hóesésnek.

Az úton gondolat szalad – hallom
amint az emberek hívő hangon
Karácsonyról mesélnek…

– A roppanó hó dallamában
vajudást üzen az esti szürkület.
Utak fehér szőnyegén járok
s gondolataim közt viszem az új éneket.

Még nem volt elég az útból,
még csak pár órás ez a fehér üzenet.
Az ünnepből úgy szeretnék megőrizni
minden képet, minden múló ütemet…

Halmos László szentmise ordináriumai a Szent Cecília Kórus repertoárjában
A Karácsonyi Mise története Dunaharasztin

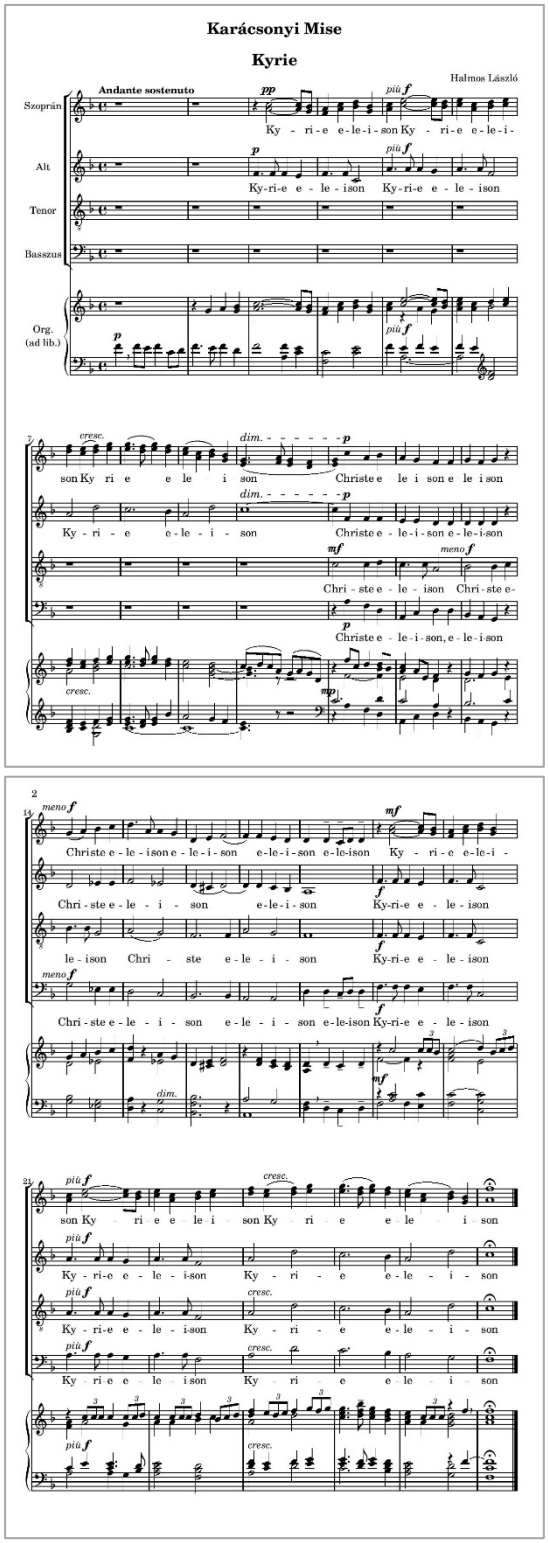

Halmos László a 20. századi magyar egyházzene egyik meghatározó alakja. Élete, pályafutása nagy részét Győrben töltötte, mint a székesegyház karnagya és zeneszerzője.

Műveire jellemző a letisztult, könnyen értelmezhető stílus és nem utolsó sorban a könnyű betanulhatóság. Dallamos (konszonáns) és harmonikus zenei világa egy derűs, mélyen hívő ember és zeneszerző művészetét tükrözi.

E fenti benyomást erősítette meg Varga László atya, a váci dóm zeneigazgatója, amikor szeptemberben nálunk járt Harasztiban és emlékmisét mutatott be kórusunk elhunyt tagjaiért. E liturgiában a Szent Rita Kórussal közösen énekeltük többek közt Halmos László H-moll miséjét, igazán bensőséges imádsággal, de idén a ligeti búcsú alkalmából, az új templomban, illetve a jubiláns házasok szentmiséjén is felcsendült e kompozíció. László atya személyesen is ismerhette Halmos tanár urat és ő mesélt nekünk róla, mint emberről.

Idén többször énekeltünk tőle műveket (például júniusi minősülésünk alkalmával is) mert azon felül, hogy szeretjük zenéjét, idén van születésének 110. évfordulója. Ennek okán a Győri Egyházmegyében több megemlékezést tartottak.

Számos mise-kompozíciót is írt és ezek közül a Karácsonyi Misére hívta fel figyelmemet még júliusban egy kedves kollégám, a Dorogházán illetve a Mátramindszenten működő dr. Kovács Péter. Még nem ismertem e zenét, de egy videómegosztó portálon meghallgattam és természetesen elsőre igazán megtetszett. E felvételen a Budavári Mátyás Templom énekkara adja elő a művet, méghozzá zenekari kísérettel, Tardy László karnagy úr vezényletével. Elhatároztam: a hagyományos adventi hangversenyen, és ha lehet, akkor a karácsonyi ünnepi misén is ezt adjuk elő!

Természetesen megindult azonnal a kotta-keresés, de a világhálón csak gyenge minőségű anyagot találtam. Kiderült számomra, hogy ezt a kompozíciót a szerző eredetileg orgonakísérettel alkotta. Sikerült kapcsolatba kerülnöm Halmos László utódjával, a győri székesegyház karnagyával, Katona Tiborral. Készségesen adott jobb minőségű kottát, de a zenekari anyag kapcsán nem tudott segíteni.

Ekkor Tardy László karnagy úrhoz fordultam (aki a kántorképzőn és a főiskolán egyaránt a vizsgáztató bizottság meghívott elnöke volt) és ő is készségesen segített: felmotoroztam hozzá a Budai Várba és odaadta a saját (és számomra nagyon értékes) kottaanyagjait: az egész zenekari kottaanyag birtokába jutottam egy kézzel írt partitúrával együtt.

Tardy tanár úr mesélte el a zenekari anyag születésének történetét. Bárdos Lajos énekkarával minden évben karácsony másnapján énekeltette e misét, de a második világháború után, a pusztítások miatt nem volt használható orgonája ehhez. Ekkor egy Vincze Ottó nevű zenész „hangszerelte meg” teljes vonóskarra, fuvolákra, oboákra, klarinétokra, trombitákra, kürtökre és dobra. Összevetve az eredeti orgonakísérettel, látható volt, hogy a zenekari anyag nagyban „színesíti” az egészet, ezért elhatároztam, hogy egy zenekari fordulatokkal kibővített orgonakíséretet készítünk hozzá.

Ebben a munkában két kedves barátom és kollégám volt nagy segítségemre, akiket bizonyára ismernek már itt, Harasztiban: Kiss Ferenc református kántor kollégám és Fonyódi Tivadar főiskolai évfolyamtársam, aki Cecília Kórusom már állandónak mondható zongora- és orgonakísérője.

Ferenc felvezette a zenekar hangszereinek kottáit, így lett egy digitális partitúra – nem kis munka volt ez tőle, ez úton is hálámat fejezem ki neki, nagy rutinnal bír ebben a munkában is. Tivadar felvezette az eredeti orgonakíséretet, de már az idő szűke miatt azt a döntést hoztam, hogy ezt az eredeti orgonaanyagot vesszük alapul és a digitális partitúra segítségével egészítjük ki. E téren Tivadarral volt közösen sok munkánk, de ez igazi öröm volt, mert szép zenei anyagba „áshattuk bele” magunkat – neki szintén ez úton is hálámat fejezem ki és természetesen a kíséret is rá várt, ezért is hálásak vagyunk neki!

Magam elkészítettem a kórusnak egy kivonatot orgonakíséret nélkül, hogy egy kompakt és jól olvasható kottából dalolhassanak – számomra ez volt egy jó feladat: a mű Kyrie tétele például ötszólamú (három női és két férfi) és ez a kórusnak

egy kis extra feladatot is adott – majd hálául a segítségért ezt az általam készített kórusanyagot átadtam Tardy Lászlónak is, aki örömmel fogadta.

Lelkesen vetettük bele magunkat az énekkarral a tanulásba és bizony alig másfél hónapunk maradt rá, mert az ősszel is bőven voltak elfoglaltságaink. Nem volt ritka a heti két próbaalkalom sem, de a kórus lelkesen fogadta a feladatot. Hamar sikerült megszeretni e Halmos-zenét is, és számomra, mikor az adventi hangversenyen vezényelhettem, igazi öröm volt visszagondolni rá, hogy még a nyár közepén tett elhatározásom révbe ér, megvalósul.

Hozzátartozik, e kompozíció attól igazán karácsonyi, hogy a zeneszerző eme ünnepkör katolikus népénekeit dolgozta fel, illetve azok dallamaira helyezte rá a liturgikus latin szövegeket. Így lettek ezek a kedves és közismert dallamok igazán „felemelve, megszentelve".

Kyrie (Uram, irgalmazz) – a „Mennyből az angyal" dallamával már rögtön izgalmas kihívást jelentett, mert a szoprán kétfelé oszlik, magas ívű dallamra tör és nem is ők, hanem az altok kapják a vezér-dallamot, majd később a tenor. Lezárása is magasra szárnyaló, nagyívű és katartikus, pedig az egész tétel mindössze huszonöt ütem.

Gloria (Dicsőség) – a „Dicsőség, mennyben az Istennek" hangjaival az első és a lezáró szakaszban leginkább a szoprán kísérve a többi szólam által, közte pedig egy kevéssé közismert ének a Hozsannából 17-es sorszám alatt „Az égből szín méz". E középrész áll szívemhez tán a legközelebb, hiszen eléggé lírai és helyenként romantikus stílusvilágot imitál egyszerű, de nagyszerű zenei fogásokkal.

Sanctus (Szent vagy) – a „Szülte a Szűz szent Fiát" népének korális harmonizációjával, helyenként kis mozarti fordulatokkal megtűzdelve, ami egy szép és méltóságteljes tételt eredményez.

Benedictus (Áldott, aki jön) – ez egy különleges tétel, mert szoprán szólista feladata énekelni egy úgynevezett diszkant-szólamot (díszítő dallam) az „ó gyönyörű szép titokzatos éj" népének mellé, amit az orgona játszik hozzá. Négy szoprán énekesem énekelte el ezt a szólisztikus részt: külön öröm volt számomra, hogy „házon belül" meg tudtuk oldani e kihívást, majd a kórus felelte rá: Hosanna in excelsis – Hozsanna a magasságban. Lírai és bensőséges harmóniavilágú tétel.

Agnus Dei (Isten bárányа) – a „Pásztorok, pásztorok örvendezve" zenei világát idézi fel, majd a hangszerelési anyagot készítő Vincze Ottó egy éteri hangzású lezárást komponált hozzá, mely szépen lenyugtatva zárja le a teljes ordináriumot. Ezt az egyébként elhagyható pár ütemes úgynevezett coda-t megtartottuk, hiszen sokat ad hozzá szépségben.

Reméljük, hogy e zene a liturgiában, illetve a koncerten a hívek örömét, lelki gazdagodását tudja szolgálni!

Nagy István kántor,
a dunaharaszti Szent Cecília Kórus karnagya

Déry Tibor:
HAJNAL

Felemeli botját a vándor és vastag lábakkal
kifut az éjből. Sipkáját magas ivben
felhajitja a sötéten derengő mezőre.
A csucsokon
már sárgán forog a hajnali fény

s éled és sustorog a felmerülő fü
s a föld örvendve melegszik. Oszlanak a felhők.
S ahol a sapka lassan forogva lehullt
egy felriadt bokrocska
zsémbesen leguggol, izgatottan

zörög egy levél, ijedten ásit a fürj és felszáll
s duzzogva pusmog a szélben billenő lomb.
Világosodik már! S a szeliden zajongó táj mögött
felszáll a madárarcu
nap és hosszu szárnyai közé

fogja a csipogó világot. No ballagj, kis vándor!
Csendesek még az utak. Borzong a meleg sziv.
A könnyü köd varázstavában uszik a vidék
lágyan himbálva
a zsibongó szürke habok között,

melyeket tünődve figyel a képzelet.
Nohát előre! Suhannak az árnyak:
Vastag lábakkal csoszog el köztük a vándor
sipkátlan feje fölött
a madarak forgó koszoruival

és kiált és ugrik a ködbe és bucsuzik
a régi világtól. Isten veled kis családom!
Isten veled, szerelmem! Isten veled esendő táj!
Dudol s kenyeret rágcsál
s elszáll a csirrenő fürj után.

Bauer Mónika felvétele

Radnóti Miklós:
HAJNAL

Lassan száll a szürke és a kék még
lassabban szivárog át az égen,
homályban áll az erdő s minden ág
puhán mozog, úgy mint a vizfeneken.

A szürkeség eloszlik, győz a kék,
minden égi füstöt magába fal
s a dudoló hajnal elé szalad
két fiatal fa, sötét lábaival.

Harsány fürtökben lóg a fény s a táj
sok ág-bogán ökörnyál lengedez,
ragyogva lép az erdő szerteszét,
lépte vidám és egyszerre lenge lesz,

nedves fején a nappal táncba kezd
s a réten nem jöhet most senki át...
ezüst halakat virágzik a tó
és az éleshangu reggel így kiált:

halihó ha-hó ha-hó halihó!

ADVENTI HANGVERSENYEK

Taksonyban, 2019. december 15-én a Szent Anna templomban

a Heimatklang Zenekar,
a TTT Zeneegyüttes, Révész Rita,
Höchszt János és Nagy István,
Szent Anna kórus és Bógár Zsolt atya
közreműködésével.

Dunaharasztin, 2019. december 8-án a Szent István templomban

a Szent Cecília kórus,
a Heimatklang Zenekar,
a Blue Danube Bluegrass Band,
a Dunaharaszti Sváb Dalkör,
a Dunaharaszti Református Gyülekezet énekkara, a Dunaharaszti Liget kórus,
Nagy István és Kassai Zoltán,
valamint a Blumenstrauss Kórus
közreműködésével.

MINDENSZENTEK TEMPLOMBÚCSÚ MÁTRAMINDSZENTEN

Templomunk búcsúját a Mindenszentek, tehát november 1-jét követő vasárnap ünnepeljük. A búcsúi szentmisét **főtisztelendő Láng András kanonok, taksonyi-dunaharaszti plébános atya**, idén aranymisés pap mutatta be. Vendégünk volt még Korponai István, Mátranovák plébánia szervező diakónusa.

Az ünnep fényét emelte, hogy a Rozmaring Asszonykórus tagjai népviseletbe (menyecskének) öltözve várták vendégeinket és a híveket. Az asszonykórus tagjai szívesen viselik ezt az öltözéket. Bejárták már Magyarországot az Alföldtől a Dunántúlig, és mindenütt megcsodálták őket.

A szentmise elején Horváth János polgármester úr és Horváthné Tajti Ágnes, az egyházközség képviselő testületének elnöke köszöntötte a vendégeket.

A szentmisén a helyi Szent Rita kórus énekelt Dr. Kovács Péter kántor-karnagy vezetésével. Nagyon szép és különleges énekeket válogattak erre az ünnepi alkalomra, mellyel nemcsak a híveket, hanem András atyát is meglepték.

András atya a szentbeszédben elmondta, hogy megcsodálta az Európában is ritkaságnak számító Mindenszentek oltárunkat. Felsorolta az ábrázolt szenteket, beszélt is néhánynak az életéről, mely példaértékű lehet számunkra is. Különösen Szent Erzsébet útját tárta elénk, aki rövid élete alatt oly sok jót tett a szegény, elesett emberekkel, hogy méltán ismerik nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon.

A szentmise végén a körmenet elmaradt az esőre hajló, rossz idő miatt, helyette a Mindenszentek litániáját imádkoztuk a templomban.

A szentmise befejeztével agapéval köszöntük meg vendégeinknek, hogy elfogadták meghívásunkat és velünk együtt ünnepeltek. Köszönjük Fekete Roland plébános atyának, hogy ilyen szép ünnepet szervezett nekünk.

Hajas Emilné Mátramindszentről

A ligeti új templom építése hogyan áll? Mikorra tervezzük a felszentelést?

Mostanában sokan teszik fel ezt a kérdést nekem is, munkatársaimnak is. Tény az, hogy július 7. óta az új templomban tartjuk a szentmiséket. A régi, úgynevezett kistemplomból áthordtuk az összes templomi berendezést, és vettünk hozzá még székeket. Elkészült a fűtés, működik az ideiglenes hangosító berendezés. Kaptunk új orgonát. Készülnek a színes ablakok, melyek Szent Imre életének epizódjait ábrázolják. Ígéretet kaptunk az Önkormányzattól, hogy a templom körüli parkosítást jövőre elkészítik. Az új padok megtervezése, kivitelezése, finanszírozása a jövő év feladata, és még nagyon sok minden. Ha mindez elkészülne, a 2020-as évben, Szent Imre búcsú ünnepén szeretnénk felszenteltetni a templomot. Ez még azonban sok mindenen múlik!

Ezért imádkozzuk továbbra is a szentmisék végén a templomépítési imát, a jó Isten segítse közösségünket, hogy ez megvalósuljon.

Szeretettel: ***András atya***

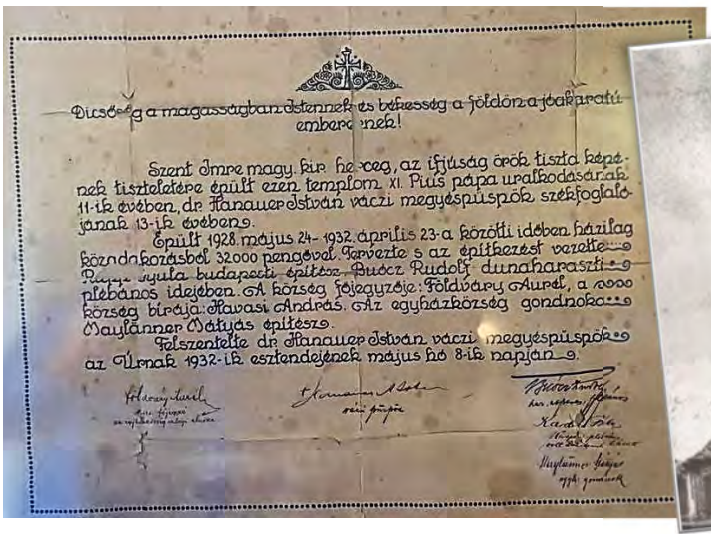

Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakaratú embereknek!

Szent Imre magy. kir. herceg, az ifjúság örök tiszta képének tiszteletére épült ezen templom. XI. Pius pápa uralkodásának 11-ik évében, dr. Hanauer István váczi megyéspüspök székfoglalójának 13-ik évében.

Épült 1928. május 24- 1932. április 23-a közötti időben házilag közadakozásból 32000 pengővel. Tervezte s az építkezést vezette Rupp Gyula budapesti építész. Buócz Rudolf dunaharaszti plébános idejében. A község főjegyzője: Földváry Aurél, a község bírája: Havasi András. Az egyházközség gondnoka: Mayländner Mátyás építész.

Felszentelte dr. Hanauer István váczi megyéspüspök az Úrnak 1932-ik esztendejének május hó 8-ik napján.

A restaurált, eredeti alapítólevele a régi, felrobbantott ligeti templomnak.

Gárdonyi Géza: CINEGE

Egyszer nagy hideg volt. Az ablakot jégvirágok nőtték be. Az emberek bundában mentek ki a szobából: a fülükre ráhúzták a sapkát, és kék orral és könnyező szemmel tértek vissza. Azt mondták, hogy soha, mióta élnek, ilyen hideg nem volt. Juliska rálehelt az ablakra. A jégvirágok megolvadtak egy helyen a leheletétől, és kerek tisztaság támadt ottan. Juliska kinézett azon a kertbe.

Mit látott? Hóval prémezett fákat, és fehérséget mindenütt. Az ablaktól néhány lépésnyire volt egy almafa. Annak az egyik ágán egy madárka ült. Piciny lába belesüllyedt az ágon fehérlő hóba. Szomorúan csipegett. Egyszer csak lehunyta a szemét. A feje aláhanyatlott. A következő pillanatban lehullott az ágról, és beleesett a hóba. A hátára esett. A lába az ég felé. Ott is maradt mozdulatlanul.

– Istenem! – kiáltott fel Juliska –, meghalt!

– Ki halt meg? – kérdezte Mariska.

– A kis madár. Megfagyott szegény.

Azzal kendőt kapott a vállára és kifutott. Fölvette a kis madarat és bevitte a szobába. Ott addig-addig melengették, mígnem egyszer csak fölemelte a fejét. Egy darabig bágyadtan nézett Juliskára, aztán felröppent. Rászállott a sifonér tetejére, és onnan pislogott szét a szobában. A leányok nevettek és tapsoltak, hogy így visszanyerte az életét a madárka. Előhoztak egy üres kalitkát a kamarából és hívogatták bele:

– Gyere bele, kis madár, ez lesz a te házad, adunk neked kendermagot, friss vizet. Olyan jó dolgod lesz, mintha nyár volna.

A madárka azonban nem értette a hívogató szót. Rémülten kerengett ide-oda a szobában. Olykor nekirepült az ablaknak és nagyot dobbantott rajta. Mindenképpen ki akart menni, vissza a tél rideg-hideg, havas világába. Végre megfogták és betették a kalitkába. Hogy vergődött a kis bolondos cinege! Mindenképpen ki akart szabadulni. Aztán, mikor látta, hogy a leányok elvonultak a szoba túlsó sarkába, megállott. A melle pihegett. Nagy ijedelemben volt szegény. Hanem, azután, mikor észrevette, hogy nem bántja senki, leugrott a kendermagos vályúhoz, és evett-evett szegényke és ivott rá nagyokat. Néhány nap múlva megszelídült. Nem verte többé a szárnyaival a kalitka drótjait. Jólesett neki a meleg szoba, meg a jó étel-ital. Egyszer mi nem jutott eszébe: felült a legfelső ülőkére, és nótára gyújtott.

A lányok örvendezve állották körül.

– Dalolj, dalolj, aranyos cinege!

És a madár dalolt, dalolt, félig lehunyt szemmel, boldogan. Vajon miről dalolt? Talán a tavaszról? Talán a napsugárról? Talán az ibolyáról? Talán egy másik kis cinegéről, aki azóta megfagyott? Az egész telet ott töltötte a kis madár. Jó kedve volt. Meg is hízott. A tolla élénkebb színben ragyogott, mint mikor odakerült.

Aztán jött a tavasz. A mezőn kizöldült a fű. Meleg napsugár szállott az égből. Az almafa virágzott s künn csicseregtek a fecskék. A cinege kidugta a fejét a drótokon és szomorúan nézett ki az ablak üvegén át a szabadba. Nem dalolt többé. Csak ült elgondolkozva, szótlanul.

– Most már eresszük el – szólott Juliska –, látom, hogy kikívánkozik.

– Jaj, ne eresszük el – felelt Mariska –, ki énekel akkor nekem?

– Ejnye, te szívtelen – szólt Juliska –, hát te csak arra gondolsz, hogy énekeljen neked, nem látod, hogy ő, szegény milyen szomorú. Ez nem sárga-fekete kanári, nem rabnak született madár, ez a szabadság madara, börtön neki a kalitka. Meghalna bánatában, ha zárva hagynánk.

– Hát jó – szólt Mariska –, eresszük szabadon. De mikor a kis cinege kiröppent és eltűnt a fák lombjai között, Mariska mégis sírva fakadt. És hát Juliska is törülgette a szemét.

– Isten áldjon, kis madár – mondogatták, a kendővel integetve.

– Isten áldjon – mondotta Mariska –, sohase hallom többé a te szép éneklésedet.

Másnap, ahogy ott ültek a szobában, az ablakon át beszálló napfényben, egyszer csak egy ismerős madárdal hangzik az ablakon át. Ott volt a kis cinege. Ült a barackfán. Énekelt Mariskának meg Juliskának.

Sárközi György: FALUSI HANGOK

A levegő, a félszegúszó fecskék tengere, a sósízű,
Csapkod egészséges, parasztos hullámaival.

Hullván a hárs ötujjú levele, letörli városi homlokomat,
Felhői elszállnak az ég mulandó fellegeihöz.

S lelkemet, mint a lágy mákfejet, keményre edzi az őszi nap,
Sötét porát a gyógyító szél messze ragadja.

Kinek örökké tépi keze a nyugtalanság mély húrjait,
Kedves annak a nyugodalmas pásztorfurulya.

Pár hangba tördeli végtelen siralmát, mint az esti tücsök,
És sípját elvetve zengi torka rövid örömeit.

Tiszta, erős és egyszerű falusi gyolcsot sző, falusi dalt,
Azt viszi zászlóul búcsújáró, lángos népe előtt.

Könyvajánló a Dunaharaszti Városi Könyvtár kincselből

Laudato si'

Ferenc pápa Áldott légy kezdetű enciklikája – közös otthonunk gondozásáról
Budapest, Szent István Társulat, 2015

Ferenc pápa ökológiai témájú enciklikájával, a Naphimnusz első szavait idézve, Assisi Szent Ferenc nyomába lép és együtt dicsérik a Teremtőt a teremtett világért: „Laudato si, mi Signore". Ezzel a gyönyörű himnusszal arra emlékeztet minket, hogy közös otthonunk olyan, mint egy nővér, akivel osztozunk a létben, és olyan, mint egy szép anya, aki karjába zár minket: „Áldott légy, Uram, földanya-nővérünkért, ki fenntart és ellát minket, gyümölcsöket terem, színes virágokat és füvet!"
Ezzel Ferenc pápa a mai világot élénken foglalkoztató ökológiai kérdéseket az egyházi tanítás első vonalába emelte. A hat fejezetből álló enciklika összefoglalja a tudományos problémákat, tárgyalja a témával foglalkozó bibliai részeket, feltárható okokat nevez meg, és arra is választ ad, mit kell tennünk. Enciklikája két imádsággal zárul, amelyek közül egyik a keresztények számára íródott a másik az egyistenhívők nevében szól a teremtett világ értékeinek a megőrzéséért. Ferenc pápa azt írja, abban a hiszemben nőttünk fel, hogy birtokosok és urak vagyunk, és fel vagyunk hatalmazva arra, hogy kizsákmányoljuk a természetet. Az erőszak, mely a bűn által megsebzett emberi szívben lakozik, azokban a betegségtünetekben is megnyilvánul, amelyeket a talajban, a vízben, a levegőben és az élőlényekben észlelünk. Ezért a leginkább elhagyott és sanyargatott szegények közé sorolhatjuk a mi elnyomott és elpusztított Földünket, amely „sóhajtozik és vajúdik" (Róm 8,22). Elfelejtkeztünk arról, hogy mi magunk is föld vagyunk (vö. Ter 2,7), testünket a bolygó elemei alkotják! Ferenc pápa körlevele az Egyház társadalmi tanításával komoly és megszívlelendő üzenetet helyez minden ember szívére. Felelősek vagyunk; minden egyes ember felelős azért a mikro- és makrokörnyezetért, amelyben él. Ezt a felelősséget ki kell bontakoztassuk tevőlegesen is, mert a következő generáció talán már nem tud változtatni az élő környezet minőségén, amelyet mi hagyunk örökül számára.

Tóth Marianna

Ferenc pápa: Ima földünkért

Mindenható Isten, te az egész világmindenségben, de a legkisebb teremtményedben is jelen vagy, és gyengéd szeretettel veszed körül mindazt, ami létezik. Öntsd belénk szereteted erejét, hogy óvjuk az életet és szépséget, tölts el minket békével, hogy fivérként és nővérként éljünk, és ne ártsunk senkinek!

Szegények Istene, segíts, hogy megmentsük azokat, akik e földön magukra hagyva és elfeledve élnek, de akik oly értékesek szemedben! Gyógyítsd meg életüket, hogy védelmezői legyünk a világnak, ne kifosztói, a szépség terjesztői legyünk, és ne a szennyezésé és a pusztításé! Érintsd meg azok szívét, akik csak haszonra törekszenek, a szegények és a föld kárára! Taníts meg, hogy felfedezzük minden dolog értékét, hogy ámulattal tekintsünk rájuk, hogy felismerjük: szoros egységben vagyunk minden teremtménnyel végtelen világosságod felé vezető utunkon! Köszönjük, hogy minden nap velünk vagy! Kérünk, légy segítségünkre az igazságért, a szeretetért és a békéért folytatott küzdelmünkben!

2019. november 16-án, Taksonyban a plébániai közösségek részt vettek a Falukerülő túrán, majd az önkormányzati és civil kezdeményezésre elindult 'Fogadj örökbe egy fát' program keretében a Karitászcsoport, a Dalos Bogarak, a Szent Anna kórus és az Egyháztanács tagjai, valamint Láng András és Bógár Zsolt atya öt szilvafát ültettek el a templom kertjében. A vidám és hasznos, lelkiekben is gazdag együttlét agapéval zárult.

Téli gondolatok a szeretetről

Itt van ismét karácsony, a szeretet ünnepe, de mit is jelent az igazi szeretet?

Sokszor elhangzik a szeretet szó, különböző érzelmeket, állapotokat, magatartásformát jelölve: utalhat erős kötődést kifejező érzelemre és személyes vonzódásra is. Sokféle, különböző értelmezéssel találkozunk, ha meg szeretnénk határozni ezt a fogalmat.

János apostol első levelében magyarázza el, miként nyilvánult meg Isten szeretete: *Szeretteim, szeressük egymást, mert a szeretet Istentől van, és mindenki, aki szeret, Istentől való és ismeri Istent. Aki nem szeret, nem ismeri az Istent, mert az Isten szeretet. Isten szeretete abban nyilvánul meg bennünk, hogy Isten elküldte a világba egyszülött Fiát, hogy általa éljünk. A szeretet nem abban áll, hogy mi szeretjük Istent, hanem hogy ő szeret minket, és elküldte a Fiát bűneinkért engesztelésül. Szeretteim, ha Isten így szeretett minket, nekünk is szeretnünk kell egymást. Istent soha senki nem látta. Ha szeretjük egymást, bennünk marad az Isten, és a szeretete tökéletes lesz bennünk. Abból tudjuk, hogy benne élünk, ő meg bennünk, hogy a Lelkéből adott nekünk. Láttuk és tanúságot teszünk róla, hogy az Atya elküldte a Fiút a világ Üdvözítőjéül. Aki vallja, hogy Jézus az Isten Fia, abban benne marad az Isten, és ő is az Istenben. Megismertük és hittünk a szeretetben, amellyel Isten van irántunk. Az Isten szeretet, és aki kitart a szeretetben, az az Istenben marad, s az Isten is benne marad.* (1Jn 4,7-16)

Az Isten- és emberszeretet minden parancs foglalata, a törvény teljessége – mondta Ferenc pápa. Isten a teremtéskor beleírta az ember lelkébe a szeretet törvényét, melynek forrása Istennek és Jézusnak minden megkülönböztetés nélküli szeretete az ember iránt.

Milyen gyorsan kimondjuk: Isten a szeretet! A kifejezés igen rövid, egyetlen kis mondatból áll, de ha lemérjük, micsoda súlya van! Isten szeretet…, aki szeretetben van, Istenben van és Isten őbenne. Tartózkodj Istenben, légy Isten tartózkodási helye. Légy Istenben és Isten benned lesz. Maradj Istenben, hogy megtartsd magad őbenne, maradj Istenben, hogy el ne bukj. – írja Szent Ágoston.

Jézus születése hozza el számunkra a fényt, az örömöt, ezt ünnepeljük Szenteste, az éjféli misére összegyűlve, s otthonainkban, templomainkban is ezért gyúlnak a gyertyák, égnek az égők. A legfontosabb azonban, hogy igyekezzünk még jobban odafigyelni a másikra, még több időt, türelmes, gondoskodó szeretetet adni egymásnak.

Persze, élhetjük az életünket öntudatlanul sodródva vagy önző módon, csak saját magunkra figyelve. Cselekedeteink akkor is hatással lesznek másokra. De élhetünk a bennünk élő Istenre figyelve, mindig képviselve őt. A munkahelyen, otthon a családunkkal, vagy bárhol, akár a villamoson is, tudatosan és bölcsen a szeretetet és a megbocsátást képviselve. Tudva, mikor kell háttérbe húzódni. Nem szítva feszültséget az emberek között, ugyanakkor barátságosan, de egyértelműen kiállva hitünkért és az emberi értékekért. Ne érveink, igazságaink, érdemeink, erőink és hatalmunk fölényével közelítsünk mások felé! Meg kell tanulnunk, mikor és hogyan lehet egymást szeretetben figyelmeztetni a hibákra és elfogadni a kritikát. Nem szabad haragot őrizni – ami elsősorban saját magunknak fáj. Jó szeretni önmagunkat is.

Ide kívánkoznak Teréz anya gondolatai: *Mosolyogjatok egymásra, a férjetekre, a feleségetekre, gyermekeitekre, válogatás nélkül minden embertársatokra – s ez segít majd, hogy kibontakoztassátok egymás iránti szereteteteket.* S ha ezt továbbgondoljuk, ne felejtsük el, a mosoly semmibe sem kerül, de sokat ad! És ha nem viszonozzák? Legyünk nagylelkűek és küldjünk annak az embernek még egyet. Hiszen meglehet, senkinek sincs akkora szüksége arra mosolyra, mint annak, aki nem tudja, hogyan kell elfogadni, s továbbadni másoknak.

Nagy dolgokat tenni nem tudunk, csak kicsiket, nagy szeretettel – mondja szintén Teréz anya az odaadó szeretetről, majd így folytatja: *Nem az számít, hogy mennyit adunk, hanem hogy mekkora szeretet fektetünk az adásba.* Olykor elég egy kedves szó. Egy köszönés. Egy simogatás. Egy mosoly. Ilyen kevés dolog elég ahhoz, hogy boldoggá tegyük azokat, akik körülöttünk élnek. Ajándékok, melyek nem kerülnek semmibe, de értékesebbek minden megvehetőnél – talán többek számára ismert is az alábbi idézet:

1
jó
szót
szólni. Egy
beteget felvidítani.
Valakinek kezet nyújtani.
Megdicsérni az ételt. Nem
feledkezni
meg egy
közeledő születésnapról.
Óvatosan csukni be az ajtót.
Apróságoknak örülni. Mindenért
hálásnak lenni. Jótanácsot adni. Egy levél
írásával örömöt szerezni. Apró
tűszúrásokon
nem évődni. Jogos
panaszt nem emlegetni
föl újra. Nem tenni szóvá,
ha a másik hibázott. Nem
fogni fel elutasításként, ha háttérbe
szorulunk. Levert hangulatot nem venni
komolyan. Nem sértődni meg egy
félresikerült szó miatt.
Megtalálni az elismerő, dicsérő szót
a jóra, az együttérzés szavát a megalázottnak,
egy tréfás szót a gyerekeknek. Meleg kézszorítással
vigasztalni a szomorút. Becsületesen elismerni az
elkövetett helytelenséget. Örülni a holnapi napnak.
Bizonyos dolgokra aludni egyet. Mindenre rászánni
a kellő időt és gondot.
És mindenben: szeretettel lenni

Hogyan is fejezhetném be másképpen, mint ezzel a kívánsággal: szeretetben és egymás iránti megértésben, odafigyelésben gazdag, boldog, békés karácsonyt és új esztendőt kívánok egyházközségünk minden tagjának!

Oláh János
a Szent István egyházközség elnöke

Kép - Stomer Matthias: Pásztorok imádata

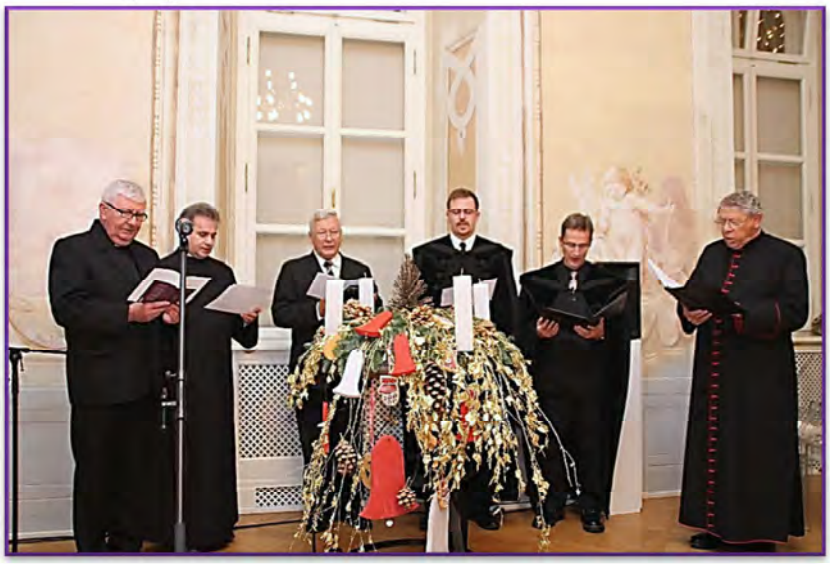

ADVENTI GYERTYAGYÚJTÁS

DUNAHARASZTIN ÉS TAKSONYBAN

IMA – Adventben élek

Adventben élek, Atyám, advent az egész életem!

Mert Rád várok, hogy ma és holnap találkozzam Veled a kicsinyekben és elesettekben, a betegekben és a kiszolgáltatottakban!

Rád várok, hogy találkozzam végre Veled önmagamban, mert a Szentlélek temploma vagyok, mert Te vagy a szőlőtő, s én a szőlővessző. Várom a Veled való mindennapos és folytonos találkozást – a jelenlétet –-, mert így szóltál hozzám: „maradjatok bennem, akkor én is bennetek maradok” (Jn 15,4).

Adventben élek, Atyám, hosszú advent az egész életem, mert várom a Veled való végső találkozást. És tudom jól, hogy nem kell egyedül készülnöm a találkozásra, mert velem vagy most is, minden nap, az idők végezetéig, úgy, ahogy megígérted! Így az adventem örömteli várakozás, mert már kaptam ízelítőt abból, mit reményeim szerint egyszer majd színről-színre látok majd!

SZENT MIKLÓS PÜSPÖK

TEMPLOMAINKBAN

Dunaharaszti, 2019. november 17-én

Uram, Istenem! Te azért dobbantottad össze szívünket, hogy egy életen át boldoggá tegyük egymást. De Te tudod a legjobban, hogy a boldogság mennyi áldozattal jár, Te tudod a legjobban, milyen szeretet lehet biztosítéka az igazi boldogságnak. Apostolod erről a szeretetről írta a legszebb himnuszát. Az igazi szeretet türelmes, jóságos, nem féltékeny, nem tapintatlan, nem keresi a maga javát, nem gerjed haragra, a rosszat nem rója fel. Mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél és mindent elvisel... Ha Te ezt üzented a szeretetről apostolod által, biztosan van ilyen szeretet, és csak az ilyen szeretet tehet igazán boldoggá bennünket. Mi segítségedet, erődet kértük házasságkötésünkkor. Most azt kérjük, segíts így szeretni, és add meg nekünk az ebből fakadó boldogságot, mert tiszta emberi erővel lehetetlen így szeretni. Mi pedig akarjuk ilyen szeretettel széppé tenni hitvestársunk, családunk életét, akarjuk, hogy annak a boldogságnak a fénye ragyogja be hajlékunkat, életünket, amelyet ez az áldozatos, mindent vállaló szeretet adhat meg nekünk.
Szűz Mária és Szent József! Ti biztosan így szerettétek egymást. Járjatok közbe érettünk, hogy példátokat követve életünk zengje a szeretet szép himnuszát. Krisztus a mi Urunk által. Ámen.

Taksony, 2019. november 24-én

HIRDETÉSEINK:

A hajnali misék rendje:
hétfő Dunaharaszti Fő,
kedd Dunaharaszti Liget,
szerda Taksony és Dunaharaszti Fő,
péntek Dunaharaszti Liget és Taksony,
szombat december 7-én Taksony, 14-én Liget, 21-én Dunaharaszti Fő

Pásztorjátékok december 24-én:
Dunaharaszti nagytemplom délután fél 3 órakor, a cserkészek műsora
Taksony délután fél 4 órakor a szentjánosbogarak és hittanosok műsora

Éjféli misék december 24-én:
Dunaharaszti Fő este 10 óra
Dunaharaszti Liget éjjel 12 óra
Taksony éjjel 12 óra

Karácsony első és második napján
vasárnapi miserend templomainkban

Családok megáldása december 29-én, vasárnap, Szent Család ünnepén:
Minden szentmisében a családok megáldása

Óévi hálaadás szentmisével, december 31-én:
Dunaharaszti Fő délután 4 óra
Dunaharaszti Liget délután fél 5 óra
Taksony este 6 óra

Miserend 2020. január 1-én:
Taksony fél 9 óra,
Dunaharaszti Liget fél 10 óra,
Dunaharaszti Fő fél 11 óra
Este is van szentmise – Dunaharaszti Fő délután fél 5 óra; Taksony este 6 óra

Házak megáldása Vízkereszt ünnepe után:
előzetes bejelentés alapján

(Caravaggio, El Greco és Jacob the Backer Szent Család képeivel)

Ökumenikus imahét időpontja:
január 19-től 26-ig

Szentségimádás időpontjai templomainkban:
Dunaharaszti nagytemplom minden csütörtökön este 5 órakor
Taksonyi templom minden hónap első hétfőjén este fél 7 órakor, a szentmise után
Dunaharaszti Rákócziliget minden hónap első keddjén délután 3 órakor; minden hónap harmadik kedd este 18 órakor; kéthetente csütörtökön (családi) este 9 órakor

* * *

Tájékoztatjuk Olvasóinkat, hogy
adományokat:
* a **Taksonyi Szent Anna templomért Alapítványnak** a **64400116-30110038-61100015**
* a **Dunaharaszti Szent István templomért Alapítványnak** a **64400116-30109984-61100011**
* a **Dunaharaszti „Szent Imre Római Katolikus Templomért" alapítványnak**
a 1600006-00000000-09873755 bankszámlaszámokra lehet befizetni.
egyházadót:
a **„Dunaharaszti római katolikus Főplébánia" 11742180-20075426** bankszámlaszámon,
a **„Rákócziligeti római katolikus egyházközség" 11742180-20065661** és
a „Taksony római katolikus plébánia" 11742180-20075983 bankszámlaszámon is lehet rendezni.
Ugyanezen célra csekkek a templomokban találhatók.

Könyvajánló

A MŰVÉSZET FELELŐSSÉGE

Victor Hugo: A nyomorultak

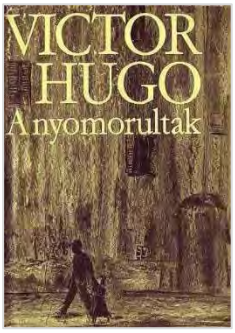

Világhírű művet szeretnék most olvasásra ajánlani, Victor Hugo A nyomorultak című regényét. Victor Hugo már az 1830-as években készülődött a mű megírására, amely a társadalmi gazságtalanságokról és a szegénységről szól, s amely végül 1862-ben jelent meg, óriási sikerrel. Mi, mai olvasók, akik polgári jólétben élünk, ilyen művek megismerése nélkül nem is tudjuk elképzelni a kitörési lehetőséget nem adó társadalmi berendezkedést és azokat a körülményeket, amelyeket, akár kétszáz éve is, itt élő embertársaink elszenvedtek. Az irodalom nagy tanítómester, többet ér ezeknek a nagy műveknek az elolvasása sok történelmi és társadalmi tanulmánynál.

A nyomorultak regény a Victor Hugora oly jellemző filozófiával van átszőve, s inkább ez utóbbi vonul végig a művön, mint maga a cselekmény, melynek folyama öt részt, negyvennyolc könyvet és háromszáznegyvenhét fejezetet ölel fel. Grandiózus, mindenre kiterjedő, nagyon alapos munka, amely nem elbeszél, hanem inkább leírja és elemzi a francia társadalmat, annak történelmét, okokat és okozatokat a nagy francia forradalmat követően, egészen az 1840-es évekig. Victor Hugo felelős irodalmárként szól korához és az eljövendő nemzedékekhez, kiválóan, tudós módon ismeri hazáját: földrajzot és történelmet, szociológiát és filozófiát, építészetet és gazdaságot, hadtudományt és technikát. Ebben a műben is sok száz oldal beszéli el ezeket az ismereteket, melyek révén magunk is alaposabban megértjük múltunkat és jelenünket.

A regény világhírűvé vált főhőse Jean Valjean, aki gyermekkorában elárvul, és nővére neveli, akinek házasságából hét gyermek születik. A mű másik főszereplője a Victor Hugo által oly annyira szeretett és ismert, a regényben forradalmi időszakát élő Párizs. Jean nővére huszonöt évesen elözvegyül, így öccse lesz felelős a népes családért. Jean favágással keresi a keserves kenyeret. Egy télen az ifjú férfi kenyeret lop a péktől az éhező gyerekeknek, elfogják, és „éjjel, lakott házban elkövetett betöréses lopás” miatt öt év gályarabságra ítélik (a gályarabság már csak nevében az, kényszermunkáról van szó). 1796-ban történt ez, ám négy szökési kísérlete miatt, 1915 októberében, tizenkilenc év raboskodás után szabadul.

Éhesen vándorol az országban, megkülönböztető ruházata és útipasszusa miatt, mely veszélyes bűnözőként titulálja, és kötelező felmutatnia, sehol nem fogadják őt be, és munkát sem tud találni. Digne városkába érve hasonlóan, több helyen is elutasítják, sem kenyere, sem szállása, míg valaki a helyi püspökhöz irányítja. A jószándékáról, alázatáról és végtelen segítőkészségéről ismert Myriel püspök, akit tiszteletből Bienvenu-nak (istenhozott) hívnak, fedél alá engedi, vacsorával kínálja. Jean Valjean azonban hajnalra kereket old a püspök ezüstneműjével. A csendőrök még a városka határában nyakon csípik, és visszahurcolják, a püspök azonban megmenti őt a visszaesőknek kijáró ismételt gályarabságtól, mondván, hogy ő ajándékozta oda a nyomorultnak az ezüstöt, s ezt még meg is tetézi egyetlen megmaradt vagyontárgyával, két ezüst gyertyatartóval. Mást nem kér Jean Valjeantól, mint a lelkét, hogy a kapott vagyonkával kezdjen új életet. A főhős folytatja útját a kinccsel, de még egyszer megtéved, s ezen cselekedete súlyos árnyékot vet további életére. Egy kis kéménysepő fiúcskával találkozik az országúton. Az játszik, dobál egy kétfrankos érmét, legutóbbi keresményét. Az érme lepottyan, s a volt fegyenc a megrögzött ösztönnel teszi rá lábát, majd elzavarja a gyereket. A kisfiú elfut rémületében, és Jean Valjean hiába kiabál utána, a gyerek nem áll meg. Ezen rablás miatt, amit nem tudott a főhős jóvátenni, szenvedi el élete további üldöztetését, hiszen bűne nem évül el, visszaesőként ismételt gályarabság vár rá. Lássuk be, egyrészt elámulunk a bűnüldözés hatékonyságán, másrészt keserű tény, hogy egy egész emberi élet mehet tönkre egy kétfrankos érme miatt, ami mostani értékként pár ezer forint lehet.

A volt fegyenc a püspöktől kapott ezüstneművel valóban új életet kezd, a két gyertyatartót azonban jelként őrzi, élete végéig. Személyiségét eltitkolva Montreuil sur Merben telepedik le, s megalapozza életét ügyességgel, szorgalommal. Munkaadóvá válik, és tisztes, adakozó, gondoskodó életmódja miatt megválasztják a városka polgármesterévé. Üzemének egyik munkásnője bajba kerül, így Jean Valjean veszi szárnyai alá kislányát, Cosette-t. A leányt polgári jómódban felneveli, iskoláztatja, miközben titkolnia kell múltját, személyét, és állandóan résen kell lennie a rendőrség üldözése miatt. A számos szorult helyzetben testi ügyessége, ereje, értelme és vagyona menti őt meg, de lelkiismerete folytonosan gyötri. Nem érdemes kibontani az egész történetet, el kell olvasni a regényt. Érdemes.

Victor Hugo stílusa romantikus, a regény szereplői fehérek vagy feketék, megtestesítői a jóságnak vagy a feneketlen gonoszságnak. A mű foglalata az emberi gyarlóságnak és a bűn rabságából való kitörés iránti vágyakozásnak. Egy ember vergődik, őszintén küzd, hogy elvégezhesse vállalását, s hogy szabaduljon, ám foglya a törvényeknek, az emberi szokásjognak és a társadalmi berendezkedésnek. Helyzete kilátástalan, minden jó lelki tulajdonsága, őszinte megtérése és akarata ellenére.

Jean Valjean egyetlen vigasza élete végén, hogy Cosette-t férjhez adja, gondoskodik az ifjú pár jövőjéről, és meggyónja múltját. A megdöbbent fiatalok szeretettel és zokogva bocsátanak meg neki, s úgy van, hogy a regény olvasása közben őszintén szívünkbe zárjuk mi is ezt a szegény nyomorultat. Ez a megbocsátás hoz neki megkönnyebbülést. A társadalom részéről azonban megbocsátás nincsen. A regény magja – egy jóra hajló, értelmes, lelkiekben érett ember és egy Krisztust hordozó pap találkozása, mely életet ment. A mi életünk is erről szól, csak halljuk meg és váltsuk tettekre a mi Megváltónk, Krisztus igéit.

Koczka Tamásné

A magyar történelem csillaga
A Hunyadi-család

A Hunyadi család történelmi szerepe éppen olyan lenyűgöző, mint az előző számban bemutatott Rákócziaké. Hasonlóan hozzájuk, a Hunyadiak is rövid időszakban tündököltek, jelenlétük egy évszázadot tesz ki a magyar történelemben. A családban éppúgy találunk kiváló katonát, művészetpártolót, igazságos fejedelmet, hazafit, országépítőt, mint a Rákóczi családban. Társadalmi helyzetük ugyanúgy generációról generációra növekedett, tehetségüknek, kitartó és szorgalmas munkájuknak köszönhetően.

A Hunyadi család eredete máig sem tisztázott teljesen, abban a korban inkább társadalmi helyzetük miatt keresték erre a választ a kortársak, míg a 19. században, a nemzeti történetírások születésével, inkább etnikai kérdésként tekintettek rá, így a magyar, a román és a szerb történészek mind a maguk nemzetének fiaiként állították be a Hunyadi családot.

A számos elképzelés közül a köztudatban máig a Zsigmond-legenda a legismertebb. Ez a történet már a Hunyadiak korában is ismert volt, alapjául a családi címer szolgált és egészen a 18. századig senki sem kételkedett benne. A történetet először Antonio Bonfini, Mátyás király humanista udvari történetírója rögzítette ekképpen: „Azt mondják, hogy az Erdélyben tartózkodó Zsigmond összefeküdt egy nemes oláh intelligens és bájos lányával. Három hónap múlva megtudta, hogy az teherbe esett tőle, fényesen megajándékozta, és emlékeztetőül egy gyűrűt hagyott nála. (…) Midőn a kisded anyja ölében feküdt, odaröppent egy holló, és a jelként adott gyűrűt felragadta. Az asszony nagy ijedségében gyorsan megkérte a férjét, hogy vegye üldözőbe a hollót, és szerezze vissza a gyűrűt, nehogy a kisfiú nagy reménységét az átkozott madár elrabolja. (…) Később a feltűnő szépségű ifjú János az anyja tanácsára elment Zsigmondhoz, és felmutatta a gyűrűt. A király ráismert, és birtokokkal, falvakkal bőségesen megadományozta őt.” Ugyanakkor, Bonfini szerint ezt a történetet Hunyadi János legnagyobb ellensége, Cillei Ulrich udvarában találták ki, hogy lejárassák a családot. Ám a Zsigmondtól való származás inkább növelte a család karrierjének felívelését. Később a történetet Heltai Gáspár írta le krónikájában még részletesebben, a 16. században, így terjedt el országosan. Ez köszönhető volt Heltai olvasmányos leírásának, a magyar megfogalmazásnak és az ebben a korszakban kialakuló erős Mátyás-tiszteletnek.

Az eredetlegendák közül a legrövidebb ideig virágzott a Corvinus-legenda, amely a humanizmus korához köthető. Petrus Ransanus domonkos szerzetes írta le először, ilyen módon: „Mátyás királynak az oláh But fia, Corvinus János volt az apja, aki az atyai faluban született, melyet a mi időnkben is Corvinumnak mondanak, Zsigmond uralkodása idején, aki először ismerte fel virtusát és lelkének kiválóságát; anyja az amazonnak tartott Szilágyi Erzsébet volt. Ahogy felcseperedett, azt állította, hogy római nemzetségből született, ahogy szüleitől gyakran hallotta, törzsét a Corvinusokra vezette vissza, akik a rómaiak ősi családjai közé tartoztak.” Mivel a Mátyás udvarában élő humanisták terjesztették el ezt a történetet, a király felhasználta házasságán kívül született gyermeke nevéhez, bér ő maga sosem használta a Corvin nevet.

A homályos legendák terjedéséhez nagyban hozzájárult, hogy a családi levéltár iratai a 16. század elején a Hunyadiak vagyonát megöröklő Brandenburgi Györgyhöz kerültek, Németországba. Részletekben jutottak csak haza, először II. József jóvoltából, majd a 19-20. században szakaszosan. Szerencsére, a levéltár a századok alatt keveset sérült. A család eredetére ezek az iratok sem adnak egyértelmű választ, a család felemelkedését azonban részletesen megismerhetjük belőlük, így a családi birtokok gyarapodását is. Az első okleveles említése a családnak 1409-ből való: Zsigmond királynak a hunyadi birtokot adományozó oklevele a család legkorábbi okmánya. Az oklevélben olvasható keresztnevek alapján arra lehet következtetni, hogy idegenből kerültek Magyarországra, talán a román Havasalföldről vagy a délszláv vidékekről. A kutatások jelenleg a havasalföldi eredet mellett teszik le voksukat, tekintve a keresztnevekre (Serbe, Radul, Magas), amelyek erre a vidékre voltak jellemzőek. Valószínűleg b ojárcsalád lehettek, a havasalföldi uralkodói dinasztiával való rokonság is felvetődött. A család áttelepedésének valószínűsíthető oka az is lehetett, hogy Zsigmond király Vajkot vitézsége miatt hozta az országba. Uralkodása alatt Zsigmond ugyanis sokszor került kapcsolatba Havasalfölddel.

Az áttelepedés kezdeményezője tehát Hunyadi János édesapja, Vajk volt, akit rokonai egy része is követett. Nem teljesen ismert, mikor tértek át a görögkeleti vallásról a katolikusra, de az áttérés tényét igazolja, hogy Vajk testvére, Radul 1419-ben már László néven szerepel a családi oklevelekben. Hunyad birtokot a család tehát 1409-ben kapta meg Zsigmond királytól örök tulajdonul, mely birtokon ekkor még nem állt vár. Ebben az oklevélben olvashatunk először Hunyadi Jánosról is, aki ekkor néhány éves lehetett. Jánosnak több testvére is volt, ifjabb János, II. Vajk és két lány is, akik közül Klárát ismerjük név szerint.

Hunyadi János édesapja, Vajk egy ideig Ozorai Pipo familiárisa lehetett, utána vált Zsigmond udvari lovagjává. Édesanyja alakja sem egyértelmű, katolikus lehetett, hiszen az előző házasságából való lányát Klárának hívták. A Heltai krónika szerint a Morzsinai családból származott. Keresztnevét, az Erzsébetet pedig Cortesius jegyezte le. A testvérek közül Magasról nincs adat, II. Radul viszont Vajk korai halála után vezető szerepet játszott a család történetében. Az ő felesége a nemesi családból származó Branicskai Anikó volt. Ez a házasságkötés, Vajk jó kapcsolata az udvarral és az adományként megkapott Hunyad birtok volt az első lépcsőfok a család felemelkedésében, amelynek tagjai ekkoriban már a magyarországi középnemesi réteghez tartoztak.

Vajk gyermekei között tehát Hunyadi János volt a legidősebb. Féltestvére, Klára a szatmári Dengelegi Pongráchoz ment feleségül, akivel János udvari lovagként együtt szolgált Zsigmond király udvarában. Pongrác később János fontos támasza lett Erdély alvajdájaként. A jó viszony Mátyás idejében is tovább élt, mikor Pongrác három fia már bárók voltak. A másik lánytestvér feltételezhetően Szentgyörgyi Székely János asszonya volt, aki székely ispán volt, majd a kunok bírája, végül a horvát-szlavón és a vránai perjelség kormányzója. Fia, Tamás a perjelség fejeként a nehéz időkben a Hunyadiak legfontosabb támasza volt. János öccsei közül II. Vajk gyermekkorában meghalt. A kisebbik János bátyjával hasonló karriert futott be, bár nem jutott el a királyi udvarig. Először Csáki László erdélyi vajda szolgálatában állt, egy

havasalföldi hadjárat alatt meg is sebesült. Ezután a testvérek együtt szolgálták Zsigmondot, és együtt kapták meg igazgatásra a Szörényi bánság várait. A fiatalabb János Erdélyben halt meg egy polgárháború áldozataként. Hunyadi János, miután kormányzó lett, díszes síremléket rendelt öcscsének a gyulafehérvári székesegyházba, ami hűen tükrözi szeretetét és tiszteletét testvére iránt.

A legidősebb fiú, Hunyadi János születésének pontos körülményeit nem ismerjük. Fiatalkorában feltehetően ő is Ozorai Pipo udvarában szolgált először. Ezt követően, Lazarevics István, szerb fejedelemhez került. Itt ismerkedett meg jövendőbelije, Szilágyi Erzsébet édesapjával, Szilágyi Lászlóval. Szórványos adatokból tudhatjuk, hogy a Csáki családnál, illetve Újlaki István, macsói bánnál is szolgált. Itt ismerte meg Újlaki Miklós barátját, akivel szintén együtt aratott katonai sikereket és együtt lettek erdélyi vajdák. István bán halála után került Zsigmond király udvarába, így folytathatta édesapja örökét. Udvari vitézként komoly lehetőséget kapott pályáján. Elkísérte európai körútjára az uralkodót, akit Rómában császárrá koronáztak. Filippo Maria Visconti udvarában két évet töltött. Milánóban kisebb vagyont szerzett, amiből befektetésként Zsigmondnak adott kölcsönt. Ennek fejében, öccsével, Hunyad mellé zálogba kapott egy mezővárost, Papit a marosi rév felével.

A két testvér részt vett Zsigmond csehországi harcában a husziták ellen. Innen kerültek a déli végekre már Habsburg Albert király idején, aki Zsigmondot követte halála után a magyar trónon. A király a legfontosabb várak egy részét bízta rájuk, majd szörényi bánokká nevezte ki őket. Ezen a szakaszon a Török Birodalom volt határos Magyarországgal, így igen komoly feladat volt ezt a területet védelmezni. Ezzel a Hunyadiak országosan is nagy méltóságra tettek szert, bárók lettek. Míg eddig az oklevelekben Oláhként szerepeltek, innentől kezdték Hunyadi néven emlegetni őket. A család vagyona, hírnevével ellentétben azonban még mindig elmaradt az országos méltóságokétól.

Albert király hirtelen halála után az országban polgárháborús helyzet alakult ki. A nemesség egy része az utószülött László mellett kardoskodott (a király halálakor még csak állapotos volt az özvegy Erzsébet királyné), míg a nemesek másik fele a lengyel királyt, Jagelló Ulászlót szerette volna a trónra. A testvérek sokat köszönhettek Albert királynak, ezért csak akkor álltak Ulászló oldalára, miután az koronázott király lett. Ebben a háborúban esett el a fiatalabb János 1440-ben, Erdélyben. A Bátaszéken történt végső győzelem után, Ulászló Hunyadit és barátját, Újlaki Miklóst kinevezte erdélyi vajdának. Így emelkedett János a legbefolyásosabb személyek közé, nem vagyona által, hanem rendkívüli katonai tehetségének köszönhetően. Erdély Erzsébet-párti volt, így nem volt egyszerű ez a feladat sem, főleg erdélyi kapcsolatok nélkül.

A királlyal való együttműködés volt Hunyadi János törökellenes harcainak legsikeresebb időszaka. Hunyadi birtokainak teljes bevételét a török visszaverésére fordította. Seregét huszita zsoldosok, személyes hívei, rokonai és köznemesi familiárisai alkották, továbbá gyakran fordult a felkelő néphez segítségül. Harcmodorát a támadás jellemezte, egységei igen mozgékonyak voltak és kitűnően együttműködtek benne a különböző fegyvernemek. Gyulafehérvárnál alkalmazta a huszita szekérvárat először, melyek olyan erődítmények voltak, amik ellen tudtak állni a lovasrohamoknak és megfelelő kiindulópontot nyújtottak egy ellentámadáshoz is. A törökök nem tudtak ez ellen mit kezdeni.

Hunyadi János 1443-ban hadjáratba kezdett a török ellen, amire Európában évtizedek óta nem volt példa. Pontosan tudta, hogy a töröktől csak akkor szabadulhat meg az ország, ha minél messzibbre űzik a magyar határoktól az ellenséget. Az ún. téli hadjárathoz minden európai uralkodóház ígért segítséget, de végül egyik sem adott, így maga szerelte fel egész, közel harmincötezer fős seregét. Bár a hideg idő a keresztény sereg előrenyomulását is nehezítette, a siker teljes volt. A magyar katonák egészen Szófiáig jutottak el. A sereg élére Ulászló király állt, céljuk Drinápoly bevétele volt.

A következő évben János megszerezte Brankovics György szerb despota magyarországi birtokainak egy részét, így vagyonát társadalmi pozíciójához gyarapította. A magyar sereg rendkívül eredményesen haladt közben előre, sokan csatlakoztak hozzá útja során. Mivel a törökök nem bírták erővel, 1444-ben békeajánlatot tettek. A szerződés értelmében tíz évig békét ígértek, és kivonultak Szendrő és Galambóc várából. Pápai nyomásra azonban Hunyadi mégis támadást indított. November 10-én került sor a döntő ütközetre Várnánál, ahol az Ulászló király halála miatt bekövetkező zűrzavar következtében a magyar sereg komoly vereséget szenvedett. Ulászló örököse a kiskorú V. László volt, így a pesti országgyűlés ideiglenesen Hunyadit nevezte ki kormányzóvá. Ezt a címet nyolc évig viselte.

Hatalmának megerősödésével Hunyadi újabb támadást indított, de sajnos addigra a török fél is igen megerősödött, így az akció sikertelen volt. A török 1453-ban elfoglalta az akkori világ legnagyobb városát, Konstantinápolyt, a Bizánci Birodalom fővárosát, és támadást indított a magyarok ellen. Európán a rémület lett úrrá. Sokan úgy gondolták, hogy a mohamedánokat nem lehet legyőzni. A pápa keresztes hadjáratot hirdetett, és igyekezett a többi keresztény uralkodót is rábírni a segítségre, de nem sok sikerrel. A döntő ütközet Nándorfehérvárnál zajlott le három évvel később, ahol a magyar sereg fényes diadalt arattott a többszörös túlerővel szemben. Azóta is erre a győzelemre emlékezünk minden déli harangszóval III. Callixtus pápa rendelete óta. A sok temetetlen holttest miatt pestisjárvány tört ki, amely Hunyadi János halálát is okozta.

A lenyűgöző pályát befutott édesapa halála után két fiára, Lászlóra és Mátyásra, szomorú sors várt. Özvegy édesanyjuk, Szilágyi Erzsébet, az ország első asszonya, aki férje halála után aktívan részt vett a politikában. Szilágyi Erzsébet édesapja, Szilágyi László, Zsigmond király kedvelt híve volt, édesanyja Belleni Katalin. A szülők korán meghaltak, így Hunyadi Jánossal kötött házassága bátyja, az akkor már családfő Szilágyi Mihály macsói bán hozzájárulásával köttetett meg. A házasságkötésnek köszönhetően Hunyadi Erdélyben is szövetségeseket szerzett. Felesége a kiterjedt birtokok okos igazgatásával, jövedelmük kezelésével támogatta férje rendkívüli politikáját és ő irányította két fiuk nevelését. Vagyonuk folyamatos bővülésével Magyarország harmadik legnagyobb birtokállományát igazgatta. Férje kormányzói pozíciójának megszűnésével ő is azon a véleményen volt, hogy az uralkodásra alkalmatlannak látszó és Cillei Ulrik, a király nagybátyja befolyása alatt álló Habsburg V. László helyett idősebb fiuk, Hunyadi László legyen a magyar király. V. László nevében ugyanis többen is területeket hasítottak ki maguknak az országból. Ellenükben választotta az

országgyűlés Hunyadit kormányzóvá, amely címről a király Magyarországra érkezte után mondott le.

Ebben a hatalmi harcban az egyik oldalon a Hunyadi-Szilágyi liga, a másik oldalon a Garai-Cillei liga és a király állt. Hunyadi László egy vita alkalmával kardot rántott, és Cilleit megölte. V. László király Hunyadi Lászlót büntetésül lefejeztette, öccsét, Mátyást pedig börtönbe záratta. Ennek hatására polgárháború robbant ki, a megtört édesanya reményét pedig második fiába, Mátyásba vetette. Mátyás ekkor Prágában tartózkodott, mert a király előbb Bécsbe, majd Prágába vitte fogolyként. Azonban az uralkodó hirtelen elhalálozott, és nem maradt utódja. Így kerülhetett Mátyás a magyar királyi trónra.

Erzsébet ezután az óbudai királynéi várban élt, de gyakran tartózkodott Vajdahunyadon is. Politikai szerepet többé nem vállalt, de továbbra is ő irányította a család birtokait. Mátyás fia ügyeibe nem szólt soha bele, azt azonban nagyon szerette volna, ha a trónt később Hunyadi leszármazott örökli. Így 1476-ban ő vette át Mátyás egyetlen fia, az akkor hároméves Corvin János nevelését. Végrendeletében is a kis Jánost jelölte meg minden vagyona örököseként. Az anyakirályné 1483-ban vagy 1484-ben halt meg, hamvait Székesfehérvárott, a székesegyház altemplomában helyezték el.

Hunyadi János kisebbik fiának, Mátyásnak, nevelője Vitéz János volt, aki a fiatalembert humanista szellemben több tudományból is kiművelte, mint a jog, a művészetek, a latin és más idegen nyelvek. 1458 januárjában, a Duna jegén a köznemesség nagy lelkesedéssel kiáltotta királlyá Mátyást, aki ekkor még Pobjebrád György cseh kormányzó foglya volt Prágában. Vitéz János megegyezett Pobjebráddal, hogy szabadon engedi Mátyást, ennek fejében pedig Mátyás feleségül veszi a cseh kormányzó lányát, Pobjebrád Katalint. Mátyás februárban érkezett csak haza, megkoronázni azonban nem tudták, mert a korona még mindig Habsburg III. Frigyesnél volt.

A tehetséges ifjú első feladata a rend megteremtése volt. A kormányzóvá kinevezett Szilágyi Mihályt hamar eltávolította Budáról, és a törökellenes harc vezetésével bízta meg, majd a kudarcokra hivatkozva lemondatta posztjáról. A rablóbandává züllött huszita sereget gyorsan szétverte, egy részüket beolvasztotta a seregébe és nekilátott a bárói hatalom korlátozásához. Először az általuk széthordott királyi jövedelmeket és felségjogokat vette vissza, lecserélte a vezető tisztségviselőket és saját híveit állította a posztokra. A rendi monarchiát köznemesi többségű országgyűléssel akarta megerősíteni, ezért megfosztotta nádori címétől Garai Lászlót, erdélyi vajda tisztétől pedig Újlaki Miklóst. Garai válaszul III. Frigyes császárt hívta meg a magyar trónra, akit végül Mátyás kikergetett az országból és 1463-ban békére kényszerített. A megállapodás értelmében a Szent Korona visszakerült Magyarországra, viszont Mátyás ígéretet tett cserébe arra, hogy ha törvényes örökös nélkül hal meg, akkor a magyar trónt a Habsburgok öröklik. A következő évben Mátyást a Szent Koronával királlyá koronázták, ami véglegesen törvényesítette hatalmát.

Intézkedéseinek sikeréhez nagyban hozzájárult a korabeli gazdaság fejlesztésének köszönhető biztos anyagi háttér. Mátyás újjászervezte az államháztartást, hogy ütőképes zsoldoshadsereget legyen képes toborozni. Az új adórendszer legfőbb eleme a rendkívüli hadiadó lett. Fekete Serege elit egységeit cseh, lengyel és német zsoldosok adták, de megtalálhatók voltak benne magyarok és a török elől menekült délszlávok, románok is. Hadserege több mint tizenötezer főt számlált. Tisztjei kiválasztásakor a hűséget és megbízhatóságot tartotta szem előtt, nem egy esetben alacsony sorból, mint Kinizsi Pált is, aki molnárlegény volt eredetileg. Dunai naszádflottát is alakított, melyet ágyúkkal szerelt fel.

Erősen központosított állami berendezkedésének vezetését szakképzett hivatalnokokra bízta. Tisztségviselői főként a Hunyadiakhoz kötődő családokból és köznemesi, polgári, néha jobbágyi származású emberek közül kerültek ki, akiktől az uralkodó feltétlen hűséget várt. Mivel hivatalukból éltek, szorgalmasan végezték feladatukat. Ilyen volt kincstartója, a királyi kincstár kezelője, Ernuszt János, aki polgári családból származott, és az ország gazdaságát irányította. Mátyás a legfontosabb ügyek intézését elvette a bárói befolyás alá került király tanácstól és a nagy kancelláriára bízta. A legfelsőbb szintű bíráskodást a király személyes jelenlétében működő bíróság látta el, ahova bárki fellebbezhetett. Mátyás sokszor napokig maga bíráskodott, távollétében pedig személynök helyettesítette. Az ország lakosai biztonságban érezhették magukat, a folyamatosan erősödő gazdaságnak köszönhetően nőtt az életszínvonal, a magas és rendszeres adóterhek mellett is.

Ilyen módon a báróság elégedetlensége folyton nőtt, és ennek 1471-ben hangot is adtak. Összeesküvés indult a király ellen, melynek élére Vitéz János és Janus Pannonius álltak. A mozgalom azonban elbukott, a vezetőknek menekülniük kellett. Mátyás ezután a rendek még erőteljesebb elnyomására törekedett, így egyre ritkábban hívta össze az országgyűlést. Az irányítást saját hivatalaira bízta, törvények helyett rendeletekkel kormányzott. Mivel ebben a köznemességre támaszkodott, ezek befolyását egyre csak növelte a megyékben és az országos politikában egyaránt.

A török elleni harcban édesapja örökségét folytatta, bár módszere eltért attól. Nem szervezett törökellenes hadjáratot, politikáját kizárólag a tevőleges védekezés jellemezte. Még hatékonyabban kiépítette a déli végvárvonalat, majd 1479-ben Kinizsi Pál vezetésével fényes győzelmet aratott Kenyérmezőnél, a betörő török felett. Világosan látta azonban, hogy a magyarok egyedül gyengék a törökök elleni harcra, és csak akkor vállalkozott volna hadjáratra, ha ahhoz valós európai támogatást kap.

Sikeres politikájának köszönhetően új külpolitikai célja már a nyugat lett: a német királyi cím megszerzése. Ennek elérése érdekében volt apósa, Podjebrád György, cseh király ellen fordult, mert ehhez a pápa támogatását adta, hiszen a cseh királyt eretnekséggel vádolták. Mátyás tíz évig tartó harc után foglalhatta el Sziléziát és Morvaországot, de a királyi címen osztozkodnia kellett a lengyel Jagellókkal. Mátyás ezután támadásokat indított Ausztria területe ellen, hogy a németeket gyengítse. 1485-ben, hatalmas, történelmi sikerként, elfoglalta Bécset, hogy a német királyi címet megszerezze. A német rendek azonban féltek a feltörekvő magyar uralkodótól és inkább Miksát választották uralkodójuknak. Mátyás mindeközben a törökkel is harcban állt, Kinizsit a Szerbiát megszálló török csapatok ellen küldte. Olyan messzire nyomult a megszállt területek belsejébe, mint édesapja és öt évre szóló békét kötött a török szultánnal.

Mátyás nem csak a politikában, a kultúrában is jelentőset alkotott. Mivel humanista szellemben nevelődött, jelentősen hozzájárult a reneszánsz elterjedéséhez hazánkban. A király korának legintelligensebb, legműveltebb uralkodója volt,

számos kortársa dicsérte tudását és érdeklődését a művészetek iránt. Udvarában német, itáliai csillagászok, orvosok, teológusok, történetírók és művészek tevékenykedtek, megkülönböztetett figyelmet fordított a görög nyelv és a természettudományok művelésére. A király egy egyetem alapítását is feladatának tekintette, így felsőoktatási intézményt építtetett Pozsonyban, ami 1467-ben kezdte meg működését. Híres corvinái külön műhelyben készültek Budán, ahol harmincan dolgoztak az olasz reneszánsz kultúra szellemében. A corvina jellegét, a rendkívül díszes ornamentika, a kéziratlapokon látható hollós címer, Mátyás és Beatrix miniatűr mellképei és főként a gazdagon aranyozott bőrkötés határozzák meg. A királyi könyvtár mintegy ötezer kötetből állott, ami abban az időben óriási számnak volt tekinthető. A köteteket hártyára írták gyönyörű színes rajzokkal, kezdőbetűkkel ellátva, pompás bőr- vagy bársonykötésük volt, aranykapcsokkal, sokszor drágakövekkel ékesítve és a Hunyadiak hollós címerével díszítve. Ezek a kéziratok olyan tudományos értékkel bírtak, mint az ugyanazon időből származó vatikáni, firenzei vagy velencei kéziratos könyvek. A könyvnyomtatás termékei, amik ekkoriban kezdtek elterjedni, még szerény kivitelezésű alkotások voltak a díszes kéziratokhoz képest. Magát a könyvnyomtatást Mátyás római követe hozta be hozzánk, Magyarországra. A király udvarához kötődött a reneszánsz építészet, képző- és iparművészet meghonosítása is, formáinak, stílusának Itáliából való átplántálása. Ekkor kezdődött meg a budai palota fényűzően berendezett, reneszánsz stílusú továbbépítése. Mátyás nemcsak a legjobb olasz művészeket foglalkoztatta, hanem igyekezett honi műhelyeket is létesíteni. Művészetpártolásának eredményeként egy budai művésziskola is létrejött.

Utolsó éveiben az utódlás kérdése forgott életének középpontjában, Mátyás mindenáron dinasztiát akart alapítani, hiszen ő volt az egyetlen uralkodónk, aki nem uralkodói dinasztiából származott. Mátyás ebben a kérdésben komoly gondokkal küzdött. Háromszor nősült, három házassága azonban gyermektelen volt. Első feleségét, Cillei Erzsébetet 1455-ben, a másodikat, Podjebrád Katalint 1464-ben veszítette el. Tíz évi özvegység után vett harmadik asszonyt, Aragóniai Beatrixot, aki a nápolyi király lánya volt. Az újbóli házasságkötés elhúzódásának az volt az oka, hogy nem volt egyszerű feleséget szerezni a nagy múltú európai dinasztiák leányai közül, mivel ezek a történelmi famíliák úgy tekintettek a Hunyadiakra, mint egy „felkapaszkodott" családra, akik közül Mátyás csak a szerencsés véletlennek köszönhette a koronáját.

Az özvegyi időszakban történt, hogy egy futó kalandból szerelem lett. Mátyás és III. Frigyes császár Bécsben tartotta csúcstalálkozóját, ahol egy táncmulatság alkalmával ismerkedett meg a magyar király egy egyszerű, de tehetős steini polgárlánnyal, Edelpeck Borbálával. Kapcsolatuk annyira komolyra fordult, hogy a király Budára is magával vitte kedvesét, és azt is fontolgatta, hogy feleségül veszi. Házasságra végül nem került sor, de 1473-ban megszületett közös gyermekük, János. A házasság akadálya az volt, hogy a nápolyi király feleségül kínálta lányát, akivel Mátyás uralkodóhoz méltó házastársat nyert.

Beatrix hamar levette a királyt a lábáról, aki fiatal és intelligens feleségével boldog házasságban élt eleinte. Súlyos dolog árnyékolta be a románcot: Beatrix meddő volt. Így a király egyetlen, bár törvénytelen fiát próbálta örökösévé tenni.

Corvin János Budán született, 1473-ban. Törvénytelen gyermek lévén, nem kaphatta meg apja vezetéknevét, ezért a Hunyadiak címerállata, a holló latin nevét, a corvint viselte, keresztnevét pedig a legendás nagyapa emlékére kapta. Az apa Besztercebányán biztosított kényelmes és nyugodt életet az édesanyának, Borbálának, aki kezdetben itt nevelhette a fiát. Borbálának azonban, mikor János mindössze kétéves volt, a fentebb leírt okokból távoznia kellett az országból. Mátyás egy osztrák kastélyt jelölt ki tartózkodási helyéül, földbirtokkal, grófnői címmel és egy férjjel, egyetlen kikötés volt csupán, többé nem hagyhatta el birtokát. János az apjánál maradt Magyarországon, nevelését pedig nagyanyja, Szilágyi Erzsébet felügyelte. Tanulmányaiban Taddeo Ugoletti, a Corvina könyvtár vezetője segítette, és ennek köszönhetően ő is nagy műveltségre tett szert, több nyelven is kiválóan beszélt. Hat éves volt, mikor királyi herceg vált belőle, ám ekkor még nem vetődött fel trónörökössé tétele, édesapja egyházi pályára szánta, őt jelölte Győr püspökének.

Mikor azonban egyértelművé vált, hogy feleségétől nem lehet gyermeke, eltért eredeti szándékától. Első lépésben gondoskodott János trónörököshöz méltó neveltetéséről, és nagy gondot fordított fiának vagyonnal és címekkel való elhalmozására, hogy az esetleges trónharc megvívásához szükséges anyagi hátteret biztosítsa számára. A fiatal János herceg ott volt azon a hadjáraton, amelynek során apja Bécset elfoglalta. A hódítások során több külhoni területhez is hozzájutott.

Eközben Beatrix, aki ellenszenvvel viseltetett mostohagyermeke iránt, mindent megtett, hogy a fiú trónra kerülését meggátolja. Ő maga szeretett volna ugyanis férje halála után a trónra kerülni. János egy megfelelő dinasztikus házassággal még több előnyre tehetett volna szert, édesapja ezért meg is szerezte neki a milánói herceg lánya, Sforza Bianka Mária kezét, ám egyesek szerint Beatrix mesterkedései folytán a pár sosem találkozott egymással. Valójában maga Mátyás is késleltette Bianka Magyarországra hozatalát, mivel reménykedett egy még tekintélyesebb hercegnővel történő házasságban. A királyné haragjában odáig ragadtatta magát, hogy János anyját, Borbálát boszorkánysággal vádolta meg, aki megátkozta őt, hogy ne lehessen gyermeke. Az ügyből végül, szerencsére, semmi sem lett.

Mátyáson is elhatalmasodott azonban a bizonytalanság. Ugyan megeskette az ország méltóságait és a városokat, hogy halála után fiát koronázzák királlyá, mégis felajánlotta a magyar koronát III. Frigyes fiának, Habsburg Miksának. Feltétele az volt, hogy Corvin János megkaphassa Bosznia és Horvátország Királyságát, valamint a Habsburgok visszakapnának az elfoglalt osztrák területekből bizonyos részeket. Frigyes azonban kimondottan Alsó-Ausztriát követelte, amiről Mátyás nem volt hajlandó lemondani. Mivel nem egyeztek meg, Mátyás visszatért eredeti tervéhez. Háta mögött viszont az ország méltóságai nem támogatták János hatalomra kerülését, mert az érdekeikkel ellentétben állt, hogy egy újabb erőskezű királyt helyezzenek a trónra, ők maguk akarták ugyanis az országot irányítani.

1490 tavaszán Mátyás, Beatrix és János társaságában, Bécsbe utazott. Az út során az apa Jánosnak adományozta a budai várat, a könyvtárral és a kincstárral együtt, majd átadta neki az ország legjelentősebb várainak és a Szent Koronának a kulcsait. Bécsbe Mátyás már megtört emberként érkezett, és néhány hét múlva meghalt.

Ezután Bécsben a királyi kormányzótanács, élén Jánossal és Beatrix királynéval, vette kézbe az ország irányítását. A király halála miatt komoly helyzettel kellett szembenézniük, és nem csak az országon belül kialakult konfliktussal, hanem várható volt a törökök és a Habsburgok támadása is.

Trónkövetelőből nem volt hiány. A Lengyelországot, Litvániát és Csehországot uraló Jagellók sosem ismerték el a Hunyadiak uralmát Magyarországon, de mellettük a Habsburgok is felbukkantak, jelezvén, hogy anno Mátyás maga írta alá, törvényes örökös híján, halála után a Habsburgházra száll a Magyar Királyság, jelen esetben a német királyra, Miksára. Ott volt emellett János, a fiúörökös is, valamint az özvegy királyné, aki szintén maga képzelte irányítani az országot.

Corvin János, akit apja évekig az uralkodásra készített fel, joggal várta, hogy a főurak záros határidőn belül megkoronázzák, ám csalódnia kellett. Döntésüknek három oka volt, egyrészt külpolitikai, hiszen megkoronázása esetén a támadás elkerülhetetlen lett volna, másrészt nem találták uralkodásra alkalmasnak Jánost, és személyes sérelmek miatt sem akarták őt ilyen kegyben részesíteni. Abban a kérdésben, hogy mégis ki legyen helyette, hamar dűlőre jutottak: Miksa alatt a királyság csak háttérországgá vált volna a nyugati törekvésekben, Jagelló Ulászló viszont irányítható figurának tűnt, így őt választották.

Apja halálakor, János magánvagyona alapján Magyarország leggazdagabb földbirtokosa volt, így a bárók igyekeztek finoman kezelni a herceg ügyét. Mivel a kormányzótanács gyűlései számára Bécs nem volt többé biztonságos helyszín, a tanácstagok, Mátyás holttestével együtt hajóra szálltak Buda felé. Megálltak Komáromban, ahol összehívták a királyválasztó országgyűlést és a tanácstagok akaratuk hatékonyabb érvényre juttatása végett korteseket és hadsereget gyűjtöttek maguk köré. A király nélkül maradt országban közben bandákba verődött katonák garázdálkodtak, és a lakosság kezdte mindinkább visszasírni a Mátyás alatt megélt békés napjait.

Mátyást Székesfehérvárott temették el, és János még ekkor sem sejtette, hogy nem őt kívánják a trónra. Beatrix felismerte, hogy egy személyben esélye sincs magyar uralkodónővé válnia, így összefogott a bárókkal, akik Ulászlót hívták meg a magyar trónra. Kezdetben az volt a cél, Jánossal is elfogadtassák Ulászló személyét, és meggyőzzék a herceget, hogy mondjon le trónigényéről, cserébe pedig megtarthatja összes birtokát. Ezeket nyár elején egyezményben rögzítették, valamint kiegészítésként felajánlották Jánosnak a Bosznia királya, Szlavónia hercege, valamint Horvátország és Dalmácia örökös bánja címeket is, továbbá megtarthatta az apja által neki juttatott várakat, kivéve Budát, Visegrádot és Nándorfehérvárt. Az ajánlatba olyan területek kerültek tehát, ahol Jánosra hárult a teljes végvári védelem ellátása, ám az ezzel járó kötelezettséggel teljesen egyedül nem lehetett megbirkózni.

Mivel János igen fiatal volt, mindössze tizenhét éves, végül elfogadta a bárók ajánlatát, pedig a nemesség egy része őt támogatta. Nem sokkal később a mellette álló délvidéki nemesek megérkeztek seregeikkel Budára, és meggyőzték a herceget, hogy fogjon fegyvert jogos örökségéért. János így semmisnek nyilvánította a korábbi egyezményt, majd magához vette a Szent Koronát és a kincstár egy részét, s támogatói seregével Székesfehérvárra indult. A kincstár tartalmát és a Corvinákat egyik emberére bízta, aki a főurak elől elzárta azokat a budai várban. Az ellenoldalon álló bárok azonban hamar egyesítették seregeiket és legyőzték őket. Az időközben újra megtorpanó, visszakozni vágyó Corvin Jánost sikeresen Pécsre menekítették ugyan, de ez csak annak volt köszönhető, hogy a támadókat lefoglalta a hatalmas kincstár fosztogatása. A herceg végleg megadta magát és a koronát elküldte Visegrádra.

Ulászló koronázására Székesfehérvárott került sor, ahová a koronázási szertartásra megalázó módon János vitte a Szent Koronát az uralkodó elé. Beatrix királyné pedig elérte, hogy kötelezzék Ulászlót, vegye őt feleségül, amit a király nem szívesen, de megtett, mivel szüksége volt az asszony befolyására és pénzére, hogy uralmát stabilizálhassa Magyarországon. János miután hűségesküt tett Ulászlónak, a Habsburgokkal kezdett tárgyalásba. Ulászló trónját azonban nem csak a Habsburg fenyegette, hanem saját öccse is, János Albert, aki támadást indított bátyja ellen, amiben az uralkodó János segítségére is számított. Ő késve ugyan, de végül segített, ahonnan az uralkodó Zágrábba küldte Miksa ellen, itt minden feladatot teljesített, hangsúlyozva, hogy a saját hercegségét foglalja vissza a Habsburgoktól. A király és a vagyona miatt még mindig féltékeny bárók, az önállóskodást nem tűrték, így több módon próbálták Jánost ellehetetleníteni. A herceget pénzügyileg teljesen leterhelte a déli határvédelem, adósságokba is keveredett. Emellett a Mátyás idején birtokaiktól megfosztott nemesek is pereskedni kezdtek ellene, majd azt is elérték, hogy lemondjon szlavón hercegi rangjáról, melyért cserébe megkapta a horvát-szlavón-dalmát báni címet.

János herceg felesége a királyné másodunokatestvére, Frangepán Beatrix volt, akit 1496 tavaszán vett el feleségül. Hamar megszületett első gyermekük, Erzsébet, akit ketten követtek: Kristóf és Mátyás. A Frangepánok a házasság útján szerették volna a Jagelló királyt elűzni az országból, hogy helyére János ülhessen. A szervezkedés azonban hamar elbukott, így János kegyvesztett lett, és bánságát is elvették tőle. A következő évben békét kötött a királlyal, aki a címet is visszaadta. Élete utolsó részét a törökök elleni harc kötötte le, amiben kiemelkedő sikereket ért el; ilyen volt, mikor felmentette Jajca erődjét. Katonai sikerei révén egy időre újból elismert lett az országban, így a nádori címet is megpályázta, ám az udvar hamar letörte ezen törekvéseit. Visszatért a harcmezőkre, ahol ő is, hasonlóan nagyapjához pestissel fertőződött meg. Halálakor mindössze harmincegy éves volt, a horvátországi Lepoglava pálos kolostorában temették el.

A család története innentől kezdve igazi mélyrepülés. Apja halálával az ötéves Kristóf lett a Hunyadi-család feje. A kis Mátyás néhány hónaposan halt meg. Beatrix egyedül maradva két kisgyermekével veszélyben érezte jövőjét és a hatalmas Hunyadi vagyont, amire sokan szemet vetettek. Segítséget Szapolyai Hedvig hercegnő ajánlott a jelentős vagyon megszerzésének reményében. Fiát, Györgyöt ajánlotta a kis Erzsébet férjéül a jövőben, így Kristóf halála esetén Erzsébet örökölhette a teljes vagyont. Sajnos, ez be is következett a következő évben, a kis Kristófot édesapja mellé temették. Ezután az Erzsébet és György közötti eljegyzést megerősítették, azonban végül nem volt rá szükség, mert Ulászló király, tekintettel Corvin János országnak tett szolgálataiért az egész Hunyadi vagyont Beatrixnak és Erzsébetnek adományozta. Ezután az özvegy Pálóczi Mihállyal jegyezte el lányát, ami végül Erzsébet halála miatt hiúsult meg.

A gyermek nélkül maradt édesanya ezután újból házasságot kötött, a király unokaöccséhez, Brandenburgi Györgyhöz ment feleségül, így a teljes Hunyadi vagyont a király egyik rokona szerezhette meg. A házasság rövid életű volt, mivel Beatrix egy vetélés következtében elhunyt, vagyonát és birtokait a férje örökölte, aki az évek során apránként elherdálta a felbecsülhetetlen örökséget. Így ért hirtelen és méltatlan véget a Hunyadiak fényes története.

A Hunyadi család példája ma is rendkívül jelentős. Időszakuk alatt hazánk aktívan formálta a világpolitikát, és a Hunyadiak vitézségének köszönhetően országunk képes volt magát megvédeni az Oszmán Birodalomtól, s így megóvta Európát is. A magyar történelem nagyon sok csodás alakkal és felemelő, dicsőséges történettel büszkélkedhet, ezek legfőbb üzenete nekünk: soha fel nem adni!

Ráthi Marianna

Nagy örömmel tudatjuk az egyházközségekkel, hogy a felnőttek hitének elmélyítése mellett, az ifjúság összegyűjtögetése, megszólítása is folyamatban van.

Taksonyban tizenhat gyermek, Dunaharasztiban harminckét gyermek készül, hogy tavasszal találkozzon a szentségi Jézussal, első szentáldozásához járuljon.
A bérmálkozók felkészítése is elindult! Taksonyban tizenhárom,, Dunaharasztiban huszonegy fiatal készül közösségi szellemben, a bérmálás szentségének felvételére. A gyermek szentmisék gyermeki hallgatósága is bővül az Úr kegyelméből. Kérem a testvérek imáját, hogy ezekből a gyerekekből és fiatalokból a Szentlélek megalkothassa az elkövetkező kor, elkötelezett, Krisztussal élő generációját.
Az ifjúság-pasztoráció támogatására adományokat szívesen fogadunk. Isten fizesse meg támogatásukat!

Zsolt atya

A Kereszténység Szakrális Építészete Magyarországon

A megújult Bakonybéli Bencés Monostor

Előző szakrális építészettörténeti írásomban a hazai szerzetesi építészet záróakkordjaként a Pannonhalmi Bencés Főapátság szakrális épületegyüttesével terveztem zárni a magyar középkori keresztény szakrális építészet alapvetően meghatározó korszakát. A cikk óta eltelt időben azonban rátaláltam a bakonybéli bencés monostor és kert egészen új, kortárs szemlélettel felújított épületegyüttesére. A megvalósult korszerűsítés példaértékű, amely egy ízben őrzi a tradíciót, és mutat be kortárs szakrális építészeti megoldásokat olyan módon, hogy a keresztény szellemiség lényegét a hagyományos és modern építészet eszközeivel ötvözve erősíti, összekötve és folytonossá téve a múlt, a jelen és jövő értékeit. Az épületegyüttes jól tükrözi, hogy egy XXI. században is működő szerzetesi közösség élete milyen funkcionális keretek között zajlik.

Bakonybél már az őskorban is lakott hely volt. A völgyben Szent István király alapított szerzetesi közösséget 1018-ban. A Bajorországból érkező Szent Günter, aki Gizella révén a király rokona volt, remeteközösséget hívott életre: a bakonybéli völgyben kunyhókban és barlangokban élő szerzetesek mindennapjait az imádság és a munka, a magány és a találkozások ritmusa alakította. Ehhez a közösséghez csatlakozott később, 1023 körül a Velencéből érkezett Szent Gellért is, aki hét évet töltött a monostorban. Az alapítók Szent Mauríciuszt választották védőszentül: egy római katonaszentet, aki több ezer társával együtt a III. század végén szenvedett vértanúhalált, mert nem volt hajlandó ártatlan keresztényeket üldözni. Tisztelete a középkori Európában a lovagi eszménnyel és a császárság hatalmával kapcsolódott össze. Szent István király és Gizella bőséges adományokkal gazdagították a monostort, a birtokok főleg a történelmi Magyarország észak-nyugati részén terültek el,

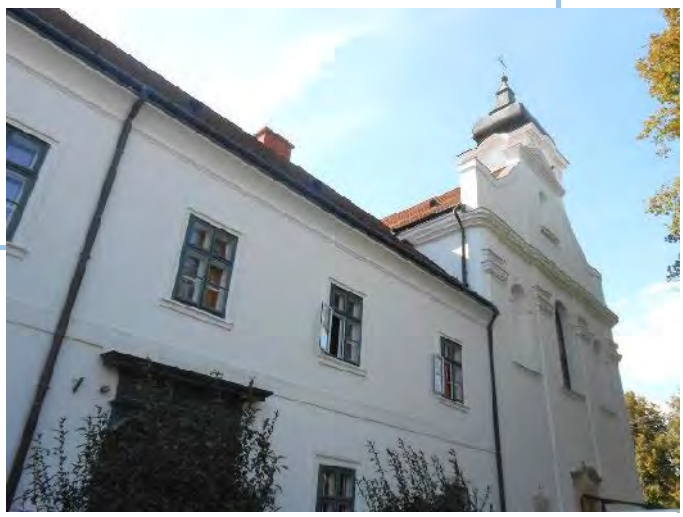

de olyan messzi területek is a Szent Mauríciusz Monostorhoz tartoztak, mint az Arad melletti ménesi borvidék Makra hegye. Az árpád-házi királyok később még tovább növelték a monostor birtokait, különösen Szent László, akinek összeíró levele az egyik legfontosabb középkori forrásunk. A hiteles helyként is működő, nagy befolyású monostor az évszázadok során sok birtokát elveszítette, s a többi bencés közösséghez hasonlóan a kommenda rendszer idején hanyatlásnak indult és a török kor beköszönte lezárt egy korszakot, a szerzetesek a többször kifosztott monostort 1534 körül hagyták el.

1693-ban Göncz Celesztin, pannonhalmi szerzetes lett Bakonybél apátja. Övele indult az újrakezdés több évtizedes folyamata, melyet utódai vittek tovább. Az 1720-as években zajló betelepítésnek köszönhetően megszületett az újkori Bakonybél község, a monostor barokk épületegyüttese pedig 1754-re lett teljesen kész. Ebből az időből származnak a templom és legfontosabb berendezései. Az újrainduló közösség fejlődését azonban derékba törte a felvilágosodás eszméit megvalósítani igyekvő II. József, aki 1786-ban feloszlatta a bencés rendet Magyarországon. A rend újraindulását 1802-ben engedélyezte I. Ferenc császár, aki a Benedek-rendi szerzetesekre gimnáziumi oktatói munkát bízott. A nyugat-magyarországi rangos gimnáziumokat működtető szerzetesek életének súlypontja a városba helyeződött át, a Bakonybélhez hasonló vidéki monostorok önállóságukat és jelentőségüket is elveszítették. Mégis kivételesen pezsgő időszak adatott a monostor életében a reformkorban. A szabadságharc és az azt követő idők meghatározó apátegyénisége Sárkány Miklós (1845-1891) volt. Hosszú szolgálata alatt sokat tett a monostor gazdasági fejlődésért, ő létesítette többek között a bakonybéli kőedény-gyárat.

Az egyre inkább tanítórenddé váló magyar bencésség életében Bakonybél jelentősége leginkább a monostorhoz tartozó birtokok javadalmában és a nyugdíjas éveikre ide kerülő idős szerzetesek elhelyezésében ragadható meg a XX. század első felében. A II. világháború pusztítása után a pártállam kiépülésének folyamata a szerzetesrendek feloszlatását hozta magával. 1950-ben a történelemben immár harmadszor kellett a szerzeteseknek elhagyniuk a monostort.

Az üresen álló épületbe pár nappal később apácákat internáltak, akik a később szociális otthonnak nevezett intézmény lakóiként éltek enyhülő kontroll alatt az ősi falak között, egészen a rendszerváltásig.

A visszakapott épületbe 1998-ban térhettek vissza a szerzetesek. Sok küzdelem árán, sok jó szándéknak, egyházi, állami és uniós támogatásnak köszönhetően mára egy felújított, megszépült környezetben élhetik életüket Szent Benedek szellemében, az imádság és munka ősi életformájában.

A monostor felújítási projektjének fő célja a bencés szellemiséghez igazodó, minőségi, a kor turisztikai igényeinek megfelelő, innovatív, egyedi, élményalapú vallási, zarándok- és turisztikai attrakció kialakítása volt a bakonybéli Szent Mauríciusz-monostor szakrális tereinek, turisztikai és szolgáltató épületeinek, közösségi tereinek megújítása által. A fejlesztés keretében a bakonybéli Szent Mauríciusz-monostorhoz tartozó épületek – a monostor épületének kivételével – megújultak és kibővültek a vallási és turisztikai szolgáltatások hatékonyabb ellátása és üzemeltetése céljából. A megvalósult projekt elemei komplex, egymás hatását erősítő egységet alkotnak, így a meglévő, békés, természetközeli közeg megtartásával egyedi kialakítású, innovatív turisztikai attrakciókkal felvértezett kulturális és vallási tematikájú látogatóközpont jött létre Bakonybélben.

Az apátság egyike a legrégebbi magyar monostoroknak, alapítása Szent István király uralkodásának idejére, 1018-ra tehető. Ugyanakkor közép- és kora újkori épületeiről, templomáról semmilyen biztos adattal nem rendelkezünk. A mai templomot 1754-ben szentelték fel, de az épület az idők folyamán több alkalommal is súlyosan megrongálódott. A helyreállított barokk épületen utoljára 1995-ben végeztek nagyobb felújítást, amely azonban nem terjedt ki a templom minden részletére. A most elvégzett felújítás egyrészt az akkor részleges statikai megerősítések befejezését, másrészt az azóta újra időszerűvé vált állagmegóvási munkák elvégzését, harmadrészt a templom belső terének megújítását jelentették.

A meglévő fogadóépület helyiségeinek átstrukturálásával és bővítésével, valamint a közlekedési kapcsolatok megújításával az idelátogató tágasabb, kényelmesebb térben ismerkedhet a monostor és a környék termékeivel, a turistaudvarra lépve pedig könnyebben, átláthatóbb módon válnak elérhetővé az új és megújult attrakciók, mint a kiállítás, a gyógynövényszárító padlás vagy a látványműhelyek. A fogadóépület a látogatók érkezésének, fogadásának tere. Az épületet úgy alakították át, hogy a terek a látogatók fogadásának többféle módjára adjanak méltó lehetőséget. A za-

rándokudvar felé eső első helyiség az érkezés és a tájékoztatás tere, illetve a jegyváltás helyszíne.

A második helyiségben működik a főként monostori termékeket forgalmazó ajándékbolt és büfé. A látogatók ebből a helyiségből léphetnek ki az udvarra, hogy bejárják a múzeumot, a látványműhelyeket és az arborétumot. A monostori termékek szervezett kóstolására a következő helyiségben van lehetőség. Ebből a térből lépcső vezet a tetőtérbe, amely részben gyógynövényszárító padlásként működik. Itt egy kisebb tárlat a gyógynövényekhez kapcsolódó szerzetesi hagyományokat mutatja be. A hosszú fogadóépület arborétum felé eső végében új épületrészben kapott helyet a műtárgymásoló és a könyvkötő műhely. A szintviszonyokat kihasználva a toldalékrészben pincét alakítottak ki.

A beruházás keretében az épületekkel párhuzamosan az épületek között elterülő zarándokpihenő és a turistaudvar is megújult. Az érkező vendégeket kiszolgáló fedett-nyitott védőtető, valamint – a kerítések és kapuk szükséges felújításán túl – a szabad terek is látványosan átalakultak. A felújítás keretében a régi burkolat cseréje megtörtént, a hely szellemiségéhez méltó térkövezet fogadja a látogatókat. A belső turistaudvar is teljesen megújult, középen egy kör alakú attrakciós elem:, labirintus található. A kör alakú rész keretezéseként a monostor területén termelt gyógynövények (levendula, kakukkfű, lestyán stb.) ismertető táblákkal ellátott növénykazettákban láthatók. A kazettákba kerülő növényeket a szerzetesek ültetik és gondozzák.

A középkori szerzetesek kódexek másolásával és könyvtárak létrehozásával segítették az írásba foglalt szent hagyomány átörökítését. Az 1998-as újraalapítás óta Bakonybélben a műtárgymásoló-műhely és a könyvkötőműhely őrzi és örökíti tovább ezt a hagyományt. A felújítást megelőzően a monostor két különböző pontján, szűkös térben működtek ezek a műhelyek, a fejlesztés révén azonban új, közös épületrészbe költöztek, amely a hosszú fogadóépület arborétum felé eső végében van. A műhelyeket közös foglalkoztató előtér egészíti ki, ahol a látogatók nemcsak betekintést nyerhetnek a műhelyekben zajló munkákba, hanem esetenként szervezett programok, oktatások keretében ki is próbálhatnak egyes munkafolyamatokat. Az ajándékbolt feletti szárítópadlás előterében elhelyezett munkaasztaloknál kisebb csoportok szervezett foglalkozások keretében közelebbről is megismerkedhetnek a gyógynövényekkel és a hozzájuk kapcsolódó szerzetesi hagyományokkal.

Az egykori magtárépületben és a hozzá csatlakozó új épületben kapott helyet a monostor ezeréves történetét bemutató, innovatív elemeket is felvonultató új kiállítási egység. Míg a magtár esetében az egykori tér- és épületszerkezet rekonstrukciója volt a cél, addig a kétszintes új épületrész építészeti megformálása visszafogottságában és egyszerűségében felismerhetően mai.

A felújított létesítmény jó építészeti példája a keresztény kultúra hagyományos, mégis modern felöltővel történő tovább örökítésére. A letisztult, lényegre fókuszáló kortárs

építészeti szemlélet jól tükrözi a keresztény értékrendet. Éppen ezért, építészeti sorozatomnak a szerzetesi építészettel kapcsolatos részét az adventi időszakban, a karácsony szellemében szeretném lezárni, és mégsem az ország legnagyobb, nemzetközi szintéren is jól ismert, híres főapátságával (előző szám), hanem egy egyszerű, kicsi község nagyszerű épületegyüttesével.

„A mennyek országa hasonlít a mustármaghoz, amelyet fogott a gazda és elvetett földjében. Ez kisebb minden más magnál, amikor azonban felnő, nagyobb minden veteménynél, fává terebélyesedik, úgyhogy jönnek az ég madarai, s fészket raknak ágai között.” Mt. 13,31

Összeállította: Érces Gergő

Felhasznált irodalom: www.magyarkurir.hu
www.bakonybel-monostor.hu

Mindszenty József hercegprímás emlékezete

MA IS SZÓL HOZZÁNK!

Advent nemcsak a várakozás ideje, hanem a buzgóbb, alaposabb lelkiismeretvizsgálaté is. Csodálatos képességünk, hogy mindegyikünknek van lelkiismerete, ami kellőképp elirányít minket. Mielőtt fontos döntést hozunk, máris érezzük: egyszer bíztat, egyszer vádol. Tetteink után is jelentkezik – néha megnyugtat, néha nyugtalanít. Ez a titokzatos „belső” hang a lelkiismeret szava.

Akkor cselekszünk helyesen, ha jó a lelkiismeretünk és követjük szavát, ha mindig helyesen, Isten akaratának megfelelően ítélünk. Aki nem törődik az Isten parancsaival, akinek nem fontos a szeretet és az igazság, hanem mindig a saját érdekeit nézi, annak lelkiismerete elferdül. Ma ezzel a jelenséggel gyakran találkozunk, amikor a jó és a rossz felcserélődik ki-ki érdekei, vagy a hangadók sulykolta nézetek szerint. Nem is vesszük sokszor észre, mennyire befolyásol a világ – a média, sztárok, politikusok stb.

Ebben a zajos, sikerorientált világban hogyan neveljük lelkiismeretünket, hogy mindig helyesen ítéljen? Igyekszünk-e mindig Krisztus tanításához igazodni? Vagyunk-e elég bátrak ahhoz, hogy kövessük az előttünk járó, nehéz helyzetekben is lelkiismeretük szavát követő példaképeket?

Nekünk talán nem is mindig a különösen nehéz helyzetekben kell helytállnunk. De gondolunk-e arra, hogy a hétköznapi kötelességeinket mennyire hűségesen teljesítjük, akár elismerik, akár nem? Hogy hitünk tanítását mindig követnünk, megvallanunk és megcselekednünk kell? Hogy az igazság mellett ki kell állnunk, még ha az mások érdekében történik is?

Ezen kérdések alapján emlékezünk Mindszenty József bíborosra, akit épp az adventi időben hívott az Úr szenvedésre Magyarországért, a magyar Egyházért.

Hogyan harcolt az igazságért? Szembeszállt a kommunista politikával, ragaszkodott az egyház társadalmi szerepének megőrzéséhez. Szót emelt a választási csalások, az egyházi iskolák államosítása ellen. Felhívta a figyelmet a magyar nép szenvedéseire.

A nyilas és a Rákosi-korszak természetéből adódóan a bátor püspök csak elvtelen, erkölcstelen és megalázó kompromisszumot köthetett volna, de ő sziklaszilárdan ellenállt. Hangját bátran felemelte, bírálta az ország közállapotának fokozatos romlását. „Kötelességem az ország jogai és szabadsága felett őrködni.” – vallotta.

A II. világháború összeomlása után így írt: „Az Evangélium összefogó világosságának és szeretetének meghirdetője lenni – ez a történelmi szerep vár rám.”

1956. november 3-i rádióbeszédében nem az egyházi nagybirtokokat akarta visszakövetelni, hanem az egyház régi és bevált intézményeit, a sajtót és a szerzetesrendeket. S mindezt Isten és ember iránti szeretetből. Amikor saját személyéről volt szó, akkor is a lelkiismerete szava számára – Isten szava.

1971-ben, a pápának fogadott engedelmesség útját járva, akarata ellenére hagyja el az országot, mert személye akadályozta a magyar állam és az Amerikai Egyesült Államok egymáshoz való közeledését. Megdöbbenéssel fogadja, hogy VI. Pál pápa megüresedettnek nyilvánítja az esztergomi érseki széket. Tiltakozik ugyan, hogy nem mondhat le, tudta ugyanis, hogy ez Kádárék követelése volt, ugyanis ennek fejében engedték ki a bebörtönzött papokat, egyházi személyeket. Vállalta a megaláztatást, a száműzetést. Végül a bécsi Pázmáneumban lelt otthont, mert ez az intézmény a magyar prímások fennhatósága alá tartozott.

Folytatta pasztorációs útjait, és a saját helyzetét engesztelésül fogta fel. „Fogság és gyalázatviselő kell ide!”– vallotta magáról. .Hősiesen élte meg a hit, remény és szeretet tanítását, valamint a négy sarkalatos erényt. Beszédei címeiből is kitűnik egyháza és hazája iránti szeretete, mély hite, igazságért küzdő jelleme. Ezek: Akarok lenni népem lelkiismerete; Egyházam és hazám!; Éljetek hitetek szerint!; Igazság és szeretet!

Kérjük közbenjárását magyar népünk lelkiismeretéért: hűséget hazánkhoz és Egyházunkhoz, az igazsághoz. Lehessünk világító emberek, akik a rossz ellen békés és bátor ellenállással küzdenek!

Czifra Lászlóné

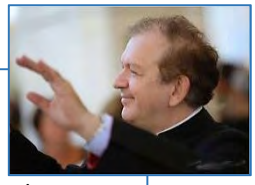

Mindszenty-ének
Varga László

Mindszentynek hősi vére
magyar népünk védelmére
felkiált a magas égbe,
megmenekül hazánk népe.

Mindszentynek szenvedése
erőt ad a megtérésre,
példát mutat türelmével,
feláldozott életével.

Mindszentynek könnypatakja
bűneinket megsiratja,
megszabadul nemsokára
Máriának szép országa.

Mindszentynek áldozatja
megtanít az alázatra,
gyengét védő oltalomra,
megbocsátó irgalomra.

Mindszentynek segítsége
velünk lesz új ezer évre,
legyőzetve győzött végre
üldözöttek reménysége.

Magyarország példaképe,
élessz minket új reményre,
katolikus hitben élve
eljutunk az üdvösségre.

HITEM, IGAZSÁGÉRZETEM, SZERETETEM: ÖRÖK

A hit, igazság, szeretet földi életem velejárója, célja, mert ez vezet el az örök életre. Naponta erre gondolván élem életemet, de remélem és imádkozom is azért, hogy embertársaim kövessenek utamon. A kis Jézus születése, mint egy kisgyermek születése a családban, tegye szeretetteljessé minden ember szívét, mert a szeretet űzi el a gonoszt. A gonosz: a sátán, aki megpróbálja az embereket elválasztani az Úrtól. Ezt tapasztaljuk naponta, különösen a választások után, ahol szeretett, szép fővárosunk a hazaszeretetet hangoztató hazaárulók székhelye lett, akiknek fogalmuk sincs, mit jelent a haza és az emberszeretet. Egyedül önmagukat és a hozzájuk hasonló érdekembereket kedvelik esetleg, de csak addig, amíg hasznukra vannak.

Hitben élő, igazságszerető testvéreim, ne féljetek szembeszállni a gonosszal, mert az Úr megoltalmaz. Ne féljetek a sátán látszólagos győzelmétől, mert az Istenember porba fogja tiporni Atyja erejével, és mindenki megismeri az igazságot, hogy Istent legyőzni nem lehet.

Ma az igaz hitnek és a keresztényeknek üldözése ismét elterjedt a világon. Ebben nagy szerepe van az iszlámnak, de ők sem legyőzhetetlenek. Összefogással, hazaszeretettel, de főleg az Istenbe vetett hittel elérjük, hogy ők lesznek az általuk kirobbantott háború vesztesei.

A kis Jézus életét végigkísérve, gyermekkorától felnőtt koráig, rá kell ébrednünk, hogy érettünk jött a földre, és érettünk szenvedett kereszthalált, hogy eljussunk az örök életre. Hitét, igazságát és szeretetét tartsuk szemünk előtt egész életünk folyamán úgy, mint a vértanúk, akik életüket is feláldozták érte. Egyik példaképem Szent Cecília szűz és vértanú, az egyházi zenészek mennyei pártfogója, aki nem félt élete feláldozásával megvallani hitét, és még utolsó perceiben is nyert meg lelkeket a hitnek.

Karácsony szent ünnepén a kis Jézus szeretetét küldöm tiszta szívvel-lélekkel testvéreimnek, és kegyelemteljes karácsonyi ünnepet, áldott, boldog új esztendőt kívánok.

Imádságos szeretettel: ***Gömöriné Fajta Anna***

Kép - Séquito de Grão Vasco: Jézus születése

Hitem, mint Cecíliáé

Én is bátran vallottam meg Jézust, mint Cecília,
S ez rányomta bélyegét már zsenge gyerekkoromra.
Követte az ifjúságot és az évek múlását,
S keresztem nehéz volt, akár Megváltóm, Jézus hátán.

Mégsem hagytam el és nem hagyom el Jézust, Uramat,
emberi hatalom tőle el nem távolíthat soha.
A pokolban várakozó sátánnak fricskát küldök,
S Cecília a mennyben énekszóval üdvözöl.

Édesapámmal együtt fogad majd, aki dalárdista volt,
Én is tagja vagyok egyházi énekkarnak, gyermekkoromtól.
Otthon és a templomban édesanyámmal együtt énekeltem,
S ma is otthon és Isten házában énekelek, míg élek.

Szent Cecília a hitben mindig példaképem volt,
Ő is mindig szem előtt tartotta a hitet és az igazságot.
Hasonlóképpen, mint ő, én is úgy éreztem és élek,
S vallom, meghalni az igazságért a legszebb győzelem.

Röpima

Istenem, bocsásd meg mindenkinek a bűneit,
Nincs olyan ember, aki nem vétkezett, vagy vétkezik.
Te irgalmas vagy és jóságos, kérlek, bocsáss meg nekünk,
Azt is, amit gondolatban követtünk el, vagy követünk.
Ámen

Tájékoztatjuk Olvasóinkat, hogy a jövedelemadó-bevallások során

a személyi jövedelemadó 1 + 1 %-ról

* a **Magyar Katolikus Egyház** javára a **0011** technikai szám,
* a **Taksonyi Szent Anna templomért Alapítvány** részére a **18686517-1-13**,
* a **Dunaharaszti Szent István templomért Alapítvány** részére a **18686524-1-13**,
* a **Dunaharaszti „Szent Imre Római Katolikus Templomért" Alapítvány** részére a **18702563-1- 13** adószám feltüntetésével lehet rendelkezni.

„Újjáteremtek mindent!" Jel 21,5
A Magyar Katolikus Karizmatikus Megújulás XXVIII. Országos Konferenciája

2019. október 26-án, az újpesti Vasas Jégcsarnokban tartotta meg a Magyar Katolikus Karizmatikus Megújulás mozgalom hagyományos évi országos találkozóját. A rendezvényen mintegy háromezer ember vett részt hazánk tájairól és országon kívülről, hiszen voltak testvérek a hazánkkal szomszédos magyarlakta területekről is. Külön megemlíteném a résztvevők között a férfiak magas arányát. Olyanok ők, mint Krisztus serege, odaadóak, lelkesek, elhivatottak és elmélyülten imádkozók.

A lelki nap mottója ez volt: Új utakon a szentlélekkel – „Újjáteremtek mindent!" (Jel 21,5).

Dunaharasztiból hatan indultunk el együtt, reggel, hogy részt vehessünk a konferencián, melynek előadója a népszerű, fiatal Hodász András atya volt, aki a Budapesti Karizmatikus Személyi Plébánia plébániai kormányzója, Pál Feri atya tanítványa. Hodász András atya előadását a Kivonulás könyvének annak a részletére építette, amelyben az Úr elhívja Mózest, aki így elhagyja népével Egyiptomot, majd kivonul a pusztába (Kiv 2,23; 3,1-12). Isten látja a szenvedést, és ezt mondja Mózesnek: *kivezetlek téged*. Hiszen, aki Egyiptomban él, elfogadja annak életformáját, törvényeit, vallását, nem találkozhat az egy Istennel. Hodász András atya párhuzamot vont a mózesi kivonulás és a magunk élete között: aki nem hagyja el a bűnt, nem találkozhat Istennel. Szükségünk van arra, hogy kivonuljunk a pusztaságba, ahol elhagyván korábbi énünket, a bűneinket, megtapasztalhatjuk Isten gondviselő szeretetét és irgalmát. Felhívta a figyelmünket, hogy a bűnnel nem szabad egy jottányit sem megalkudni, a gonosszal nem köthetünk kompromisszumot, mert a parányinak tűnő bűn is rabszolgává tesz bennünket, Isten viszont a teljes és tökéletes szabadságra hív meg bennünket.

Hodász András atya előadását megelőzően a Shalom közösség adott elő egy igen szuggesztív, táncos némajátékot az ember megtéréséről. Ebéd előtt került sor a nap szívére – a dicsőítő szentségimádásra.

Az ebédet követően személyes tanúságtételek sorát hallhattuk a megtérésről, Szentlélek-keresztségről, házasságról, gyermekvállalásról, prófétai életformáról és szolgálatról, közösségvezetésről, tanítói szolgálatról, sajtómisszióról, életvédelemről. Tartalmas és tanulságos volt ezeket a társainkat meghallgatni. Ezt követte a nemzedékek imája egymásért, amelynek keretében idősebb és fiatalabb résztvevők vonultak fel a színpadra, és együtt, spontán imádkoztunk a generációk egymás iránti megértéséért, egymást segítő életéért, együttműködéséért. Ez nagyon megható momentuma volt a lelki napnak, felébresztette bennünk annak fontosságát, hogy tudatosan tegyünk egymásért, szeretettel viszonyuljunk egymáshoz.

A szentmisét délután öt órakor Mohos Gábor atya, esztergom-budapesti segédpüspök, a Pápai Magyar intézet rektora mutatta be, a résztvevő huszonnégy pap koncelebrálásával.

A nap folyamán igénybe lehetett venni közbenjáró imaszolgálatot, lehetett gyónni. A zenei szolgálatot Csiszér László és zenekara adta, kiegészülve más fiatal zenészekkel. Minőségi zenét produkáltak, fergeteges energiával. A jó zene felemeli a lelket istenhez.

Ahogy a korábbiak, lélekemelgető és lélektöltögető volt ez a nap is. Nagy örömet jelent számomra minden ilyen lelkes alkalom.

Koczka Tamásné

A **Dunaharaszti Szent Cecília kórus 2019. október 12-én, Mátramindszenten** jótékonysági koncertet adott a templom javára. A jól sikerült hangverseny után Dorogházán, a plébánia közösségi termében kaptunk finom vacsorát és igazi, szerető gondoskodást Fekete Roland atyától. Megtapasztalhattuk a helyiek vendégszeretetét, megízleltük finom főztjét, énekkarunk pedig egy nagyon szép élménnyel lett gazdagabb ezen a napon.

SZOLGÁLNI – SZERETETTEL

A Taksonyi Karitász Csoport éves beszámolója

„Legyen minden napod karácsony, szívemből ezt kívánom
Szeretet, hit és remény, erőt ad neked, ne félj, csoda vár karácsony éjjelén!”
(Pintér Béla)

Közeledik ismét egy év vége - és ahogy azt mindannyian megtesszük ilyenkor – Karitász Csoportunk is összegezte a 2019-es évben elvégzett feladatokat, léleképítő tevékenységeket.
Ezt a számadást tárjuk most a kedves olvasó elé, hiszen szeretettel végzett szolgálatunknak Önök is aktív részesei, segítői.
Az idei év első nagy szervezése a Magyar Katolikus Püspöki Kar által meghirdetett **nagyböjti élelmiszergyűjtés** volt, mely a kedves hívek által eljuttatott tartós élelmiszerek elosztásával több család húsvéti ünnepét gazdagította.
Negyedik alkalommal került megrendezésre a **Lélekmelengető lelki nap**, melynek mottója: GYÓGYULÁSUNK LÉLEKFORRÁSAI.
A rendezvény fő előadója Dr. Magyar Lóránt mentálhigiénés szakember, orvos, életvezetési tanácsadó test és lélek szoros összefüggéséről szóló lenyűgöző előadását kísértük figyelemmel.
A délutáni programban Mihoc Valerián ócsai plébános atya lelkesítő szavait és Piroska nővér, valamint Teréz nővér tanúságtételét hallgathattuk.
A taksonyi lakósok, hívek által gyermek- és felnőtt ruhák, cipők, használati tárgyak felajánlásaiból két alkalommal rendeztünk **kiárusítást**. Ezeken a „vásárokon” jelképes összegért juthatnak hozzá az arra rászorulók a szükséges használati cikkekhez.

Az ebből származó bevételekből, valamint az Önök anyagi támogatásaiból tudunk további támogatást nyújtani azoknak, akik számára a **gyógyszer kiváltása** is nehézséget okoz, vagy **tartós élelmiszerre** van éppen szüksége.

A kiárusításokat követően igyekszünk olyan szervezeteket, otthonokat fellelni, ahol a fennmaradó ruhákat, cipőket jól tudják hasznosítani. Ebben az évben Kolozsi Zsuzsi keresett meg bennünket, hogy a szülei lakóhelyén működik egy 35 férőhelyes **Családok Átmeneti Otthona**, ahol nagy hasznát tudnák venni a ruháknak. A Bólyi Otthon átmenetileg otthontalanná vált szülőknek és gyermekeiknek nyújt meghatározott idejű tartózkodási lehetőséget és életvitelbeli segítséget. Örömmel fogadták a részükre – a Kolozsi család saját gépkocsijával és önköltségén – elszállított ruházati adományokat.
Bútorfelajánlás is érkezett, azonban helyi viszonylatban nem volt erre igény, ezért a Váci Karitász felé továbbítottuk az ajánlatot, melyet elfogadtak és az elszállításról is Ők fognak gondoskodni.
Halász János térítés mentes felajánlása alapján minden vasárnap **20 l tejet** osztunk szét a szociálisan rászorulóknak. A családok nevében is hálásan köszönjük az önzetlen, nagylelkű felajánlást.
A téli hónapokban **tűzifa vásárlással** segítünk a nehéz körülmények között élőknek. Az elmúlt két hónapban három család részére nyújtottunk ilyen irányú segítséget, és bizonyára további igény is lesz még a mínuszok időszakában.
November hónapban az egy tál meleg étel kezdeményezéshez csatlakozott a Fő úton lévő Termelői Húsbolt (focipályával szemben), Ők biztosították a nyersanyagot és készítették el a meleg ebédet.
A Krisztus Fénye lap megjelenésekor már túl leszünk az egyik legnagyobb eseményen, az **ADVENTI VÁSÁR**-on. A Karitász pavilonjában nem maradhatott el az idei évben sem a gyermeknek és felnőttnek egyaránt jóleső forró puncs, a temetői és karácsonyi díszek kínálása. Meglepetéssel is készültünk a téli vásárra, újra hasznosítható anyagból 100 db vásárlási tasakot készítettünk, mely a műanyag- és nylon zacskók kiváltását célozta meg, valamint kozmetikai korongokat és pamacsokat is „gyártottunk”.
Karácsonyi meglepetésként a hátrányos helyzetben élő családok részére **ajándék-csomagot** állítottunk össze, melynek tartalma: élelmiszer, édesség, tisztálkodási szerek, mosószer, tusfürdő. Ezzel is szeretnénk meghittebbé tenni ezt a szeretetteljes ünnepet.
Meglepetés a Karitász Csoportot is érte, hiszen értesítést kaptunk, hogy egy önkormányzati képviselő tag egész éves tiszteletdíját felajánlotta tevékenységünkhöz. Köszönjük és hálánkat fejezzük ki a nagylelkű támogatásért, életére Isten bőséges áldását kérve!
Ismét kapható a Szent Anna templomban az **„EGYMILLIÓ CSILLAG a szegényekért”** gyertya, melynek megvásárlásával is a szegények, elesettek sorsán segíthetünk.
Hálás köszönetet mondunk minden adományozó támogatásáért, áldozatkészségéért a rászorulók nevében is.
Önzetlen felajánlásukat, rendelkezésre állásukat köszönjük a szervezetünket folyamatosan segítő Doril Bt., Forrás Intézményüzemeltető Központ, Gál Péter, Halász János, Kleinheizer Péter, Ruff Béla, Varga László, Varga Miklós és Wágner László jótevőinknek. A jó Isten bőséges áldása kísérje életüket, őrizze meg Őket és adjon békességet családjaiknak.
Megváltónk születésének ünnepéhez közeledve kívánjuk minden kedves olvasónak és családtagnak:
„SZERETET ÁRADJON KÖZTÜNK, SZERETET GYÚLJON BENNÜNK, SZERETET TÖLTSÖN EL MINKET”!!!

Békés karácsonyi ünnepeket és kegyelemben gazdag,
Istentől áldott, boldog új évet kíván
a Taksonyi Karitász Csoport

Dunaharaszti Szent Erzsébet Karitász hírek

Köszönjük a Gebrüder Weiss Kft. adományát, amelyet családok karácsonyi megajándékozására fordíthattunk!
A plébánia udvarán álló Karitászház – köszönhetően az egyházközség anyagi támogatásának és Frankovics Ferencnek – gyönyörűen fel lett újítva. Új, hőszigetelt nyílászárókat kaptunk.

Az Úrban szorosra záródnak a szívek. Az Úr által, az Úrért, az Úrban! Nagy kegyelem, ha az Úr Jézus Krisztus által imádságban és szolgálatban együtt tudunk működni – egységben, kapcsolatban egymással. Mi, karitásztagok ismerjük ezt a dimenziót: az ÚRBAN! Számunkra, ma élő keresztények számára, valóban nagy kérdés, hogy miképpen tudunk eleget tenni a szeretetparancsnak. A karitász és a misszió szolgálatának ugyanaz a Szentlélek a forrása! Az Ige nélküli jótékonykodás, az elszemélytelenedett szociális gondozás önmagában nem elég. Az Úr mindkettőt számon kéri tőlünk.
Cselekvő keresztények akartunk hát lenni, mert *Krisztus szeretete sürgetett* bennünket. 2000 karácsonyán kezdődött: a Szent István és a Szent Imre egyházközségekben úgy éreztük, hogy bár nagyon fontos, nem elég imádkozni, cselekednünk is kell, mert annyi a nyomorúság a világban, Dunaharasztin. Ennek van hitele. Ezért megalapítottuk Láng András atyával a karitászt.

– Veszteségeink 2019-ben:
Helméczy Mátyásnét, Erzsébetet hazahívta a Mennyei Atya. A Dunaharaszti Karitász egyik alapító tagja és vezetője volt. 2015-ben Szent Erzsébet-díjban részesült, amelyet a Váci Egyházmegye legkiválóbb karitász-munkatársai kapnak meg. Erzsébet nagycsaládos édesanyaként életvitelével, munkájával személyesen mutatott példát. A szeretetszolgálatban megtapasztaltuk aktivitását, megbízhatóságát, kiszámítható hűségét és fáradhatatlanságát, amellyel kiemelkedően megállta a helyét. Ahol csak tudta, tette a jót, mindig számíthattunk rá. Lelkiismeretes és áldozatos munkája a nélkülözők megsegítésére, nagy családja mellett, számára a legfontosabb volt. Csendes, szorgalmas, derűs egyénisége a karitász-tagok örömére szolgált, minden rendezvényen segítette a közösséget, legyen az Idősek Napja, templomtakarítás, sitt-kihordás, beteglátogatás, ruhaosztás, kézműveskedés vagy karitász-tábor. Istenszeretete által *a szolgáló szeretet példaképe volt.* Karitász-szolgálatán keresztül valódi értékek juthattak el az emberekhez. Erzsébet nemcsak a karácsonyi csomagot szállította el a szűkölködőkhöz, de szeretettel túlcsorduló szívét is, és azt az örömhírt, hogy *Isten a szeretet.* Idős korában is (alázatosan, mert ezzel elismerte, hogy mindinkább felkészült lehet, ha szakemberek tanítják) folyamatosan továbbképezte magát: részt vett az egy hetes, bentlakásos, nem könnyű karitász-tréningen,

Ima a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusért

Mennyei Atyánk, minden élet forrása!
Küldd el Szentlelkedet,
hogy az önmagát értünk feláldozó
és az Oltáriszentségben velünk levő Krisztust
felismerjük és egyre jobban szeressük!
Ő Urunk és Mesterünk, barátunk és táplálékunk,
orvosunk és békességünk.
Adj bátorságot, hogy az ő erejét és örömét
elvigyük minden emberhez!
Add, hogy a készület ideje
és az Eucharisztikus Kongresszus ünneplése
egész hívő közösségünk, fővárosunk, népünk,
Európa és a világ lelki megújulására szolgáljon!
Ámen.

iec2020.hu

és hűségesen, minden évben a Váci Egyházmegye Karitásza által szervezett lelkinapokon, és karizmatikus lelkigyakorlatokon is. Mindig tudatában volt annak, hogy ő eszköz. A Szentlélek megőrizte benne az alázatot. Sohasem várt a munkájáért köszönetet. Elkötelezte magát az Úr akaratának teljesítésére. Örökül hagyta családtagjainak is a szolgáló szeretet gyakorlását. Azt kívánjuk, hogy a Jóisten áldja meg és adjon örök nyugodalmat neki! Mind a Szent Erzsébet Karitász Csoport, mind a Szent József Imaközösség (az országos Emmausz Katolikus Karizmatikus Közösség haraszti csoportja) – melyeknek tagja volt – elkísérte gyászoló szívvel, ugyanakkor a feltámadásba vetett hittel, november 14-én, utolsó útjára.

20 éves megszakítatlan önkéntes szolgálat a szegények, idősek között ez óriási dolog! Ha konkrétan kiszámítom – mert így kézenfekvő: például 16 éve szervezzük az egy hetes karitásztábor, tehát minimum tizenhat hétig, azaz négy hónapig ellenszolgál-tatás nélkül dolgozott az egyháznak karitásztagunk, ***Maczó Jánosné, Mária***, aki mindig és minden zúgolódás nélkül tette a jót környezetében. A karitászt népszerűsítette a civil szférában, kapcsolatokat építve vállalkozók és támogatottak, hívők és templomba nem járók között. Maczó Jánosné karitász alapító tag, az elsők között az első volt, noha már korábban is *rendszeresen látogatta, sajátos karizmájával az elhagyottakat, időseket, betegeket.* Elkötelezett karitász-tagként folytatta korábbi vállalásait, most már „intézményes" keretek között, Isten nagyobb dicsőségére. *Ugyanígy szolgált – még hosszabb időn keresztül – hűségesen a Szent István templom sekrestyéjében is*. Mária kitartása, ugyanakkor szerénysége és elkötelezettsége mindig biztos pont volt akkor is, amikor elvesztette egyetlen fiát: mert mindig bízott az Úrban, aki erőt ad neki. Olyan erőt, amelyre mindenki, aki ismerte őt, csodálattal tekintett. Ez volt Mária aranyfedezete, ahogyan ma is! Hiteles volt. Hiteles ember most is, amikor októberben elköltözött Dunaharasztiról a lányáékhoz, hogy segítsen a kis unokák gondozásában, felügyeletében. Marika élete most más irányt vett, földrajzilag is távol került tőlünk, de hisszük, hogy mindig az Úr Jézus által számára kijelölt utat járja szeretettel és áldozatvállalással, ahogyan eddig is. A Dunaharaszti Szent Erzsébet Karitász és a Szent József Imaközösség tagjai szívből kívánnak Máriának jó egészséget, kedvet, boldogságot ehhez az „új" szolgálathoz is!

***Sajgó szívvel érezzük, hogy hiányoznak mindketten*, de az vigasztal bennünket, hogy ebben az új élethivatásban is megtalálja a szolgálat örömét Marika, és Erzsike az örök boldogságot, hiszen mindig az Úr Jézusért éltek és hoztak áldozatot mindketten! Legyünk egyek az Úrban! Mint egyek voltak egykor Péter és Pál apostolok, és egyesek azóta is a Szentek egységében - Krisztus minden hű követőjével – túl életen és innen halálon. Mindörökké.**

Nem szabad lemondanunk arról, hogy jobbá tegyük az életet, vagy, hogy enyhítsünk a szenvedésen!

2020-ban is folytatjuk a Játékdélutánt a Dunaharaszti Városi Könyvtárban. Jó lehetőség ez arra, hogy a templomon és a plébánián kívül is elvigyük a *jó hírt* az embereknek: „Aki szereti felebarátját, csak az szereti igazán az Istent." Legközelebb január 9-én 16.00-18.00 időpontban lesz ez a foglalkozás.

Részt vettünk a december 1-én a Laffert Kúriában a városi adventi gyertyagyújtáson és vásáron. Öröm volt átélni a várakozás izgalmát a várossal együtt, a csodás hangulatban!

Karácsonyi csomagjainkkal kedveskedtünk – a Katolikus Egyház nevében – a nélkülöző családoknak.

Mindenkinek áldott karácsonyi ünnepeket és boldog, új esztendőt kíván a Szent Erzsébet Karitász!

Örömhír

A Dunaharaszti Főplébánia karitászházának ablakait kicseréltük hőszigetelt új ablakokra. Szükség volt már erre, mert nagyon rossz állapotban voltak, egyrészt már nem szigeteltek, másrészt kinyitni, tisztítani balesetveszélyes volt. Köszönjük a csere lebonyolítását és a szükséges kőművesmunka elvégzését. ***András atya***

Lépjetek be kapuin hálaénekekkel, előudvarába dicsőítő énekkel!
Adjatok hálát és áldjátok nevét, mert jó az Úr,
irgalma örökké megmarad, és hűsége
nemzedékről nemzedékre. *(Zsolt 100, 4-5)*

2019. évben a taksonyi Szent Anna és a dunaharaszti Szent István templom főbejárata újult meg. A Szent Anna templom új arculati elemmel bővült ezáltal, a Szent István templom új kapuja a korábbi megformálással azonos kivitelt nyert. A Ligeten épülő Szent Imre templom modern, a jelen kor építészeti megformálásához igazodó kapuzatot kapott a tervezőtől.

Pilinszky János: SZILVESZTERI „TIZENKETTŐ”

Szilveszterkor lépjük át az új év küszöbét, s az elmúlás szomorúságán átragyog az újrakezdés mosolya. A szilveszteri „hangulat” nagyon is összetett valami, s kivált az a hívő számára. Hála és remény, számadás és tervezgetés, mulatság és komolyság, bánat és öröm találkozója a szilveszteri „tizenkettő”.

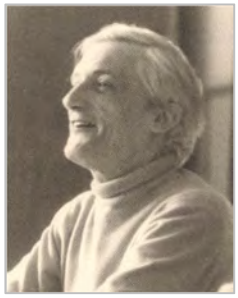

Az egyetlen ünnepünk, mely túlmutatva önmagán az egész esztendőt felidézi bennünk. Szilveszterre azt is mondhatnánk, hogy magának az Időnek ünnepe, magának a titokzatos földi Időnek a megszentelése. Épp ezért sokszor az az érzésem, hogy rosszul ünnepeljük. Tulajdonképpen csendben, szinte hallgatózva kellene fogadnunk, mint valaki a hóesés kezdetét lesi, vagy a csillagok neszére figyel, vagy mint a gazda, ki az éjszaka csendjéből a vetés növését szeretné kihallgatni.

A Szilveszter mégis a féktelen, a karneváli öröm órája lett, s mintha emögött az öröm mögött még ma is valamiféle pogány szív dobogna. Nem csoda aztán, ha újév napja sokak számára a kijózanodás szürke szomorúságával egyenlő.

Pedig gyönyörű alkalom az igaz derű s tegyük hozzá: a földi öröm számára. Mert valóban az: „földönjáró” ünnep, s ezt a „földi mosolyt” nem is szabad megtagadnunk tőle.

Tizenkét óra van. Az éjszakában most fejezte be körforgását a Föld, s most kezd egy újabb égi kör írásába. Fejünk fölött, mint forgó kristálygömb, a csillagos egyetem. De a mi szívünk e pillanatban egyedül Övé, e csodálatos mozgás, múlás és érkezés Uráé. S ezt ne feledjük el a legharsányabb szilveszteri zsivajban se: véghetetlen csendben és szelíden Isten most hajtja át csillagnyájait az óesztendőből az újesztendő mezőire.

Tisztelt Olvasó!

Öt év után ismét lezajlottak az önkormányzati választások, és ismét nagy örömmel és büszkén jelenthetem ki, hogy folytathatjuk a 2006-ban megkezdett közös munkát! Taksony ismét határozottan és megfellebbezhetetlenül amellett döntött, hogy a tevékenységünk, ha nem is mindig hibátlan, de mindenképpen üdvös, és a település javát szolgálja. Ezért köszönöm ezt a sikert a szavazóinknak, azoknak, akik bizalmukkal ajándékozták meg keresztény konzervatív alapokon gondolkodó lokálpatrióta csapatunkat, és döntést hoztak arról, hogy folytathassuk!

Az itt élő emberek és családok településünk alappillérei. Lehetőségeinkhez mérten anyagilag is hozzájárulunk boldogulásukhoz, de ami sokszor ennél is fontosabb, igyekszünk a környezetünket olyanná tenni, hogy a taksonyi lét mindenki számára minél nagyobb öröm legyen. Talán ez a legfontosabb, hogy településünk minden egyes lakója jól érezze magát itthon, hogy úgy érezzék, van lehetőségük mindenre, amit meg kell vagy meg szeretnének tenni.

A következő ötéves programunk fő célkitűzései a 2006-ban megkezdett munka alapján, a teljesség igénye nélkül: gazdasági stabilitás megőrzése, további munkahelyteremtés; Taksony fejlődését szolgáló pályázati lehetőség kihasználása; a szennyvízhálózaton további területek leválasztása a vákuumos szennyvízelvezető rendszerről; Fő út, a Bölcsőde és a Tájház beruházások megvalósítása; az utak és járdák felújításával együtt a csapadékvízelvezető rendszer kiépítése; civil szervezetekkel, egyházakkal létrejött magas színvonalú kapcsolat erősítése.

Taksony első okleveles említésének 750. évfordulója alkalmából a 2020-as jubileumi év megszervezése

Kiemelt jelentőségű településünk életében e kerek évforduló, ezért a jubileum megünneplésére egy teljes esztendőt szentelünk. Ezen jeles esemény ünnepi hangulata hatja át az elkövetkező év programjait. 750 év hosszú időt ölel fel. Az idő múlása kétpólusú: egyszerre hordozza magában az állandóságot és a folytonos változást. Ezt a dinamikát tükrözi a hagyományok megélésének modern értelmezése is, mely őseink által ránk bízott örökségünk állandóságát dinamikusan átélve teszi érthetővé, megélhetővé a fiatalabb generációk számára. Ez történik akkor, amikor a közösségek a maguk arculatára formálják és sajátos értelmezésben építik be rendezvényeik sorába a település jubileumát. A hely szellemiségét, őseink üzenetét akkor tudjuk igazán érzékelni, ha ezt az ünnepi érzést a taksonyiak egész évben magukban hordozzák, az összetartozást közösségeikben megélhetik. Taksonyiként cselekedeteiket áthatja a „jó itt élni, ide tartozni, együtt alkotni" érzése. A most megjelenő 2020-as Ünnep-Naptárunkban válogassanak kedvükre programjaink közül! Akár helybéliként, akár vendégként, éljük meg együtt a 750 éves jubileumi esztendő ünnepeit.

Az elmúlt tizenhárom évben közel hatmilliárd forintot fordítottunk arra, hogy egy mindenki számára élhető települést építsünk. Mindig nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a fejlesztéseket a vidékies, családias jelleg megőrzése mellett, olyan helyi szakemberek bevonásával hajtsuk végre, akik értik és érzik Taksonyt, mert nekünk TAKSONY AZ ELSŐ! Meggyőződésem, hogy csak ilyen szemlélettel tudunk a jövőben is sikeres települést építeni, és mindannyiunk számára hasznot, eredményt hozó önkormányzatot működtetni. Gratulálok a képviselőtársaimnak, és köszönöm mindannyiuknak a bizalmat!

Az előttünk álló ünnep legszebb ajándéka számomra az Önök bizalma, támogatása és hite, mely erőt ad az általam vezetett testületnek a megkezdett munka folytatásához. Képviselőtársaim és a magam nevében áldott, békés karácsonyi ünnepet és sikeres, egészségben, örömökben gazdag új esztendőt kívánok.

Kreisz László
Taksony polgármestere

BESZÁMOLÓ

a Taksonyi Szent Anna Templomért Alapítvány szervezésében és támogatásával 2019-ben megvalósult templomi és plébániai munkálatokról

Az előzetes célkitűzéseknek megfelelően sikerült megvalósítani mindazon beruházásokat, amelyeket elterveztünk a templom és plébánia tekintetében az idei évre vonatkozóan. Az alábbi beszámoló tételesen tartalmazza ezeket.

A munkálatok megkezdése előtt fontos volt, hogy az elképzeléseket egyeztessük a kivitelezésben résztvevő szakemberekkel, a képviselő testülettel, hogy azok tervszerűen és ütemezett módon legyenek megvalósíthatók. Fontos megemlíteni, a korábbi évek gyakorlatának megfelelően nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy taksonyi illetve környékbeli vállalkozókkal tudjunk együtt dolgozni idén is.

Egységesített öntözőrendszer – Templomkert és Fő tér

Február hónapban kialakításra került egy egységes öntözési rendszer a templomkert és Fő tér vonatkozásában. Ez azt jelenti a gyakorlatban, hogy a Fő tér automata öntözőrendszeréhez még a tér megépítésekor telepítésre került egy szikkasztó tartály, ahova a csapadékvíz összefolyik, illetve időközben egy nagyhozamú kút fúrása is megtörtént, ami folyamatosan tölti ezt a tartályt.

Adta magát a hely, hogy miért ne lehetne ezt a nagy kapacitású tartályt a teljes terület öntözésére használni, mivel a templomkertben egyébként is minden évben nehezebb a megfelelő vízellátás biztosítása, különösen a nyári hónapokban, amikor jelentős a szárazság.

A Polgármesteri Hivatallal kötött megállapodás keretében kiépítésre került az összekötő csővezeték a szikkasztó tartályhoz, illetve telepítésre került egy második szivattyú, amely kifejezetten a templomkerti résznek az automata öntözőrendszeréhez szállítja a szükséges vízmennyiséget.

A tesztüzem sikeres lezárulta után idén tavasztól, az öntözéses időszak kezdetétől a vizet a templomkertben lévő automata öntözőrendszerhez ezen szikkasztó tartályból biztosítjuk. A rendszer rendben működik, műszaki probléma, vízellátási gond ez idáig nem lépett fel.

Új bejárati ajtó a templomban

Idén új templomajtó került beépítésre a taksonyi templomban, kiváltva ezzel a régi, mostanra meglehetősen elhasználódott ajtót. Az új, modern templomajtó terveinek elkészítésére és kivitelezésére Tóth Elek taksonyi vállalkozót kértük fel, aki örömmel tette eleget a felkérésnek.

Közel tíz darab különféle tervet készített, amelyet a képviselő testület közösen tekintett át, és választotta ki a legmegfelelőbbnek gondoltat. Természetes dolog volt, hogy az új templomajtó lehetőség szerint igazodjon a templom jellegéhez, a Fő tér közösségi térként használt megjelenéséhez, illetve hordozzon minden fontos egyházi motívumot. A kivitelezés közel kettő hónapot vett igénybe, a legmodernebb anyagfelhasználás és fémmegmunkálás mellett. A telepítésre pedig július hónapban, kettő héttel a taksonyi búcsú előtt került sor.

Fontos megemlíteni, hogy az új templomajtó mellett szintén új hirdetőtáblák kerültek gyártásra és telepítésre, illetve a templom homlokzatát is felújítottuk, igazodva esztétikájában az új arculathoz.

Felújítások, karbantartások a templomban és plébánián

Igaz mondás, miszerint nem csak megépíteni vagy felújítani szükséges valamit, de azt karban is kell tartani, hiszen minden, amit használunk, az sajnos amortizálódik is.

Igaz ez a templomban, templomkertben vagy a plébánián lévő dolgokra, berendezésekre is. Idén az alapítvány támogatásával az alábbi karbantartási, felújítási munkák kerültek megvalósításra és finanszírozásra:

- templomkert elektromos rendszerében keletkezett zárlat, amely áramkimaradásokat okozott a templomban és plébánián egyaránt
- megrongált vagy elhasználódott világítás talapzat, világító test a templomkertben
- riasztórendszer korszerűsítése
- közösségi házban az elektromos áram szabályozása (randalírozás megakadályozása, áramvédelmi szempontok stb.)
- izzók cseréje a szükséges helyeken
- a templomi erősítő korszerűsítése, új fejmikrofon beszerzése és telepítése

A Szent Anna Alapítvány által 2020-ban megvalósítani tervezett beruházások:

- a plébánia alagsorában található helyiségek salétromosodásának megszüntetése

Ezen felül, a **Taksony 750**, Taksony nagyközség fennállásának 750. évfordulójáról megemlékező ünnepi évben

a/ a római katolikus templom padlásának felújítása, kiállítás megnyitása

Templomunk padlása igencsak elöregedett az elmúlt évtizedekben, így szükségessé, sőt sürgetővé vált a felújítása. Továbbá az elmúlt, hosszú időszakban sok olyan liturgikus eszköz került ott felhalmozásra (pl.: régi kereplő, keresztelő kút, egyházi zászlók, keresztút stációs képek, fa orgona stb.) amelyek részben a korábbi templomból kerültek oda, részben pedig az elmúlt évtizedekben kerültek használaton kívülre. Ezen értékek állagának megóvása, sőt restaurációja szintén szükséges lenne.

Jövő év elején szeretnénk a padlást teljesen felújítani, ami jelenti az elöregedett nyílászárók cseréjét, kőműves és burkolási munkálatokat, továbbá villanyszerelést és festést a végleges arculat kialakításához. A munkálatok befejezése után pedig szeretnénk a leporolt és felújított, régi liturgikus eszközökből egy kiállítást berendezni, állandó jelleggel. Terveink szerint a felújított padlás megnyitására a jövő év közepén, a taksonyi búcsú előtt kerülne sor.

b/ a Római Katolikus Egyház története Taksonyban című könyv kiadása

Régi kívánalom már, hogy a Taksonyi templomról készüljön egy rövid kiadvány, elsősorban azok számára, akik Taksonyba látogatnak valamelyik másik magyarországi településről vagy országhatáron kívülről és felkeresik templomunkat vagy annak közvetlen környezetét. Ezt a gondolatot álmodtuk tovább egy olyan könyv formájában, amely átfogóan öleli fel egyházunk történelmét és történetét Taksonyban, a kezdetektől egészen napjainkig, belefoglalva minden fontos személyt, értéket és eseményt az elmúlt évtizedekből.

A könyv szerkesztésére egyházközségünk egyik tagját, Dr. Bajnok Lívia művészettörténészt kérte fel a képviselő testület. Lívia örömmel vállalta a feladatot és jelenleg a szükséges erőforrások és tartalom bevonása mellett a könyv végleges tartalmán dolgozik. Terveink szerint a könyv jövő év február végéig készülne el, ezt követné a szükséges lektorálás, egyházi és világi köszöntők megfogalmazása, majd pedig záró lépésként a könyv nyomtatása. A könyv hivatalos bemutatására 2020 Pünkösd hétfőjén, a pünkösdi ünnepi hangverseny keretein belül kerülne sor. Időben későbbi elképzelés még a könyv esetleges angol és német nyelven történő megjelentetése is, illetve a könyv alapján egy rövidebb tájékoztató brosúra elkészítése a templomba látogató, nem taksonyi zarándokok számára.

Köszönjük a hívek 1%-os SZJA-támogatását, akik ezt a Taksonyi Szent Anna Templomért Alapítvány javára ajánlották fel idén. Támogatásukat a jövőben is hálásan köszönjük.

A Taksonyi Szent Anna Templomért Alapítvány nevében kívánok egyházközségünk minden tagjának Istentől megáldott, kegyelmekben gazdag, boldog Új esztendőt!

Barna Tamás
kuratóriumi tag
Taksonyi Szent Anna Templomért Alapítvány

Egy dolgot kérek az Úrtól, azért esedezem: hogy az Úr házában lakhassam egész életemben; láthassam, milyen jóságos az Úr, és gyönyörködhessem templomában. Az Úr segítsen mindenkit abban, hogy felfedezzük Isten szépségét a természetben, a művészetben, amelyeket arcának fénye világosít meg, s ez a fény váljon láthatóvá embertársaink számára is. *(XVI. Benedek pápa)*

A MŰVÉSZI SZÉPSÉG AZ ISTENHEZ VEZET

Katolikus papok a művészetben

A köztudatban talán távolinak tűnik egymástól a papi és a művészeti pálya, pedig egyáltalán nem ellentétes a két tevékenység. Alkotások, életművek sora tanúskodik, hogy a hivatásszerűen egyházi szolgálatot vállalók sok esetben maradandó irodalmi és képzőművészeti alkotásokat, zeneműveket hagytak az utókorra.
Életművük, papi hitvallásuk, művészeti alkotásaik egyaránt hirdetik, hogy kettős hivatásukkal mindvégig Istent és Egyházát szolgálták. Nézzünk néhány példát a régi és a mai időkből!

Janus Pannonius, a humanista püspök

Janus Pannonius Szlavóniában, Kőrös megyében született 1434-ben, horvát kisnemesi családban. Pontos születési helye ismeretlen, eredeti neve is csak latinul (Johannes de Chesmicze) maradt ránk, ennek nemzeti változatait (Csezmiczei János, Jan Česmički) az utókortól kapta.
Atyját korán elvesztette. Pártfogója nagybátyja, Vitéz János, Mátyás kancellárja, esztergomi érsek volt. A befolyásos nagybácsi támogatásával az ifjú Itáliába került, hogy elsajátítsa a humanista műveltséget. Négy év tanulóidő után – melyben főleg a klasszikus poétika és verselés terén jeleskedett –, Jánosról Janusra változtatta nevét, Róma első, két arcával békét és új műveltséget hozó istenéről. Az ezt tükröző öntudat már korai verseiben is megnyilatkozik.
Egy időre „búcsút mond a múzsáknak” és a padovai egyetemen kánon- és római jogot hallgatott. Nyolc év után hazatért Magyarországra, ahol fényes karrier várta. Élete végéig pécsi püspök, a királyné főkancellárja, főkincstartó és szlavón bán volt. Egy itáliai királyi követjárás után – valószínűleg súlyos politikai hibát követhetett el – Mátyás elfordult tőle. Visszavonultan élt. Kegyvesztettsége, az itáliaihoz képest elmaradott hazai környezet, valamint súlyosbodó betegsége lelki válságba sodorta, bár ugyanekkor költészete éppen ezekben az években virágzott, és tette őt Itáliaszerte is ismert és ünnepelt költővé.
Nagybátyjával együtt részt vett egy Mátyás ellen szőtt összeesküvésben, ami után menekülnie kellett. Itáliába indult, de betegsége miatt csak a horvátországi Medvedgradig, egyik rokona birtokáig jutott, Itt érte a halál 1472 márciusában, harmincnyolc éves korában.
Janus Pannonius ránk maradt költészete – humanista kortársaihoz hasonlóan – teljes egészében latin nyelvű. Mégis költészetünk kiemelkedő alakja, hiszen személyében a magyar kultúrában először jelent meg az öntudatos, művelt költő. Pannoniai, azaz magyar költőnek és humanistának vallotta magát. Költészetének témái már a reneszánsz kor emberének érzéseit szólaltatta meg. Hírneve csakhamar Európa-szerte elterjedt, Janus koszorús költője lett a humanisták nemzetközi közösségének, és hatása évszázadokig élt.
Változatos életművét nagy becsben tartotta a humanista értelmiség, a 16. század elejétől kezdve egészen a 18. század végéig újra meg újra kiadták műveit. Korunkban Áprily Lajos, Weöres Sándor, Vas István, Kálnoky László, Nemes Nagy Ágnes és társaik fordításában olvashatjuk verseit.

Antonio Lucio Vivaldi, a barokk zene mestere

Az egyetemes zenetörténet egyik legismertebb zeneszerzője és hegedűművésze Velencében született 1678-ban. Zene iránti tehetségét édesapjától örökölte, aki kiválóan játszott hegedűn. Antonio már tíz évesen helyettesítette apját időnként a velencei Szent Márk Bazilika zenekarában. A szülők gondoskodtak gyermekük taníttatásáról, így egyenes út vezetett a papi pálya felé, és a tehetséges fiatal remekül össze tudta egyeztetni a zenészi hivatást a pap szolgálattal.

1703-ban szentelték pappá, és ugyanabban az évben nevezték ki az Ospedale della Pieta hegedűtanárává. Hamarosan karmesterként is bemutatkozott, sőt zeneszerzőként is egyre ismertebbé vált. 1714-ben nyolc operát komponált a velenceieknek, majd szinte élete végéig rendszeressé váltak az operabemutatók. Hegedűversenyei sorra jelentek meg nyomtatásban, de szakított időt hangversenyezésre is. Jelentős szereplője volt a velencei zenei életnek, miközben zenepedagógusként is tevékenykedett.
Műveinek bemutatói Velencében, Firenzében, Mantovában, Rómában, Vicenzában voltak.
Játszott Rómában a pápa előtt, és VI. Károly meghívásának is eleget tett. Járt Bécsben, Drezdában, Münchenben, Amsterdamban. Goldoni szövegére operát komponált Aristide címmel, és Metastasio szövegére is írt Catone in Utica címmel. 1740-ben műveiből hatalmas koncertet rendeztek a szász választófejedelem tiszteletére. A zeneszerző még ebben az évben végleg elhagyta Velencét, és Bécsbe költözött, de VI. Károly halála, s az azt követő osztrák örökösödési háború következtében nem tudott koncertezni, és bevételre szert tenni. Elszegényedett, megbetegedett, és 63 éves korában halt meg egy bécsi nyereggyártó özvegyének házában. Temetésére a Szent István székesegyházban került sor. Egyszerű sírba temették el egy temetkezési területen. Azóta a bécsi ház is elpusztult, ahol élt. Emlékére mindkét helyen emléktáblát helyeztek el, valamint egy Vivaldi „csillagot” a bécsi Musikmeile-ben és egy emlékművet a Rooseveltplatz-on.
Vivaldi több mint 500 versenyművet írt. Ebből mintegy 350 szólóhangszerre – 230 hegedűre – íródott, a többi fagottra, csellóra, oboára, fuvolára és egyéb hangszerekre. Mintegy 46 opera mellett Vivaldi kórusműveket, szimfóniákat, mintegy 90 szonátát és kamaraműveket is komponált. Leghíresebb műve az 1723-ban komponált Négy évszak (Le quattro stagioni), mely az évszakok hangulatait és jeleneteit ábrázolja zenei nyelven.

Liszt Ferenc, a magyar géniusz

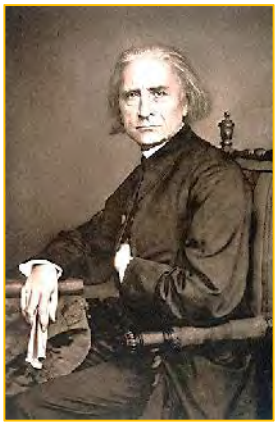

A nyugat-magyarországi Doborjánban (Raiding) született 1811-ben. Apja, az Esterházy-uradalom gazdatisztje, felismerte a gyermek kivételes zenei tehetségét, és mindent megtett fejlődéséért. Liszt kilenc éves korában már nyilvánosság előtt zongorázott Sopronban és Pozsonyban, majd hamarosan műpártolók vállalták külföldi taníttatását.

1822-ben Bécsben mutatkozott be, ahol Beethoven is felfigyelt rá. Itt jelent meg nyomtatásban első műve, egy változat ugyanarra a Diabelli-keringőre, amelyre Beethoven is híres zongoraművét írta. A következő évben a párizsi Conservatoire-ra kérte felvételét, ezt azonban – külföldi lévén – megtagadták tőle. Magánúton tanult zeneelméletet, közben hangversenykörútra indult Londonba, Franciaországba, Svájcba. Apja váratlan halála után a tizenhat éves Lisztnek egyedül kellett gondoskodnia magáról és édesanyjáról.

Párizsban telepedett le, ahol, a társasági élet ünnepelt hőse lett. Megismerkedett Chopinnel, Berliozzal, Paganinivel. A tőlük tanultakat a maga zongorajátékában hasznosította. Újabb hangversenykörutakra indult, bejárta egész Európát. Nagyvonalúan adakozott; megsegítette az 1838-as pesti árvízkatasztrófa károsultjait, bőkezűen járult hozzá a bonni Beethoven-emlékműhöz.

A negyvenes évek elején, Weimarban az udvari színház karmestere lett. Gyakran karolta fel és pártfogolta az ígéretes tehetségeket, mint Richard Wagnert és Berliozt. Európa minden részéből zarándokoltak hozzá a zongoraművész tanítványok.

Liszt élete utolsó évtizedeit Weimar, Róma és Budapest között osztotta meg. 1875-ben a budapesti Zeneakadémia elnökévé nevezték ki. Készséggel segítette a magyar zenekultúra új központjának fejlődését, és személyesen is tanított az intézetben. Visszavonult a koncertezéstől, életcélját a zeneszerzésben látta.

Liszt kicsit ellentmondásos életrajza szerint 1841. szeptember 10-én kérte felvételét a frankfurti szabadkőműves páholyba. A páholy örömmel fogadta a jelentkezését, és egy hét múlva inassá avatta, Egy év múlva legény fokra emelték, rá két hétre mesterré avatták. A szertartást a későbbi császár, Vilmos koronaherceg vezette. Utazásai során szabadkőművesként számos páholyban lépett fel. Weimari éveiben elmaradtak a látogatások. Az abbé cím felvétele után a berlini, majd a frankfurti anyapáholy is kihúzta Lisztet tagjainak névsorából, ugyanakkor halála után a pozsonyi, a lipcsei és a zürichi páholyok tartottak emlékére szabadkőműves gyászszertartást.

A zeneszerző egész életét áthatotta a mély és őszinte vallásosság, erről tanúskodnak egyházi tárgyú művei is. Hitvallása zenéjén keresztül is hitelesen jelenik meg. Wagnernek írta, hogy Esztergomi miséjét inkább imádkozta, mint komponálta. E művéhez kapcsolódik a IX. Pius pápával és a Vatikánnal való személyes kapcsolata is.

Liszt 1865-ben Rómában, Gustav Hohenlohe bíboros magánkápolnájában vette fel a négy alsó papi rendet, amely ma nagyjából a diakonátussal egyenértékű, felszentelés előtti egyházi szolgálatot jelentette. Ettől kezdve hívták abbének, s ezután viselhette az abbé öltözetet, amelyet élete végéig hordott. Kívánsága szerint ebben az öltözékben temették el.

„Beléptem az egyházi rendbe – de semmi esetre sem a világ iránt táplált megvetésből vagy még kevésbé, mert ráuntam a művészetre… A katolicizmushoz való vonzalmam gyermekkorom óta jelen van és mára állandóan jelenlévő és uralkodó érzés lett. (…) Tény, és azt hiszem, jó lelkiismerettel és szerénységem ellenére mondhatom, hogy az általam ismert zeneszerzők közül egy sincs, aki ilyen intenzív és mély érzelmekkel közelednék az egyházi zenéhez.” – vallotta magáról.

A nagy papköltő triász

Sík Sándor (Budapest, 1889-1963) piarista tanár, tartományfőnök, költő, műfordító, irodalomtörténész, egyházi író, cserkészvezető, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, Kossuth-díjas, a 20. század jelentős magyar lírikusa.

1889-ben született, Budapesten. Szülei még gyermekeik születése előtt kitértek a zsidó vallásból. Apja korai halála után anyjával és négy kisebb testvérével együtt Gödöllőn éltek. Onnan járt be a budapesti Piarista Gimnáziumba. Tizennégy évesen belépett a piarista rendbe. Kecskeméten érettségizett. A budapesti egyetem bölcsészkarán magyar-latin szakos középiskolai tanári oklevelet és doktori diplomát is szerzett.

Piarista tanári működését 1910-ben, Vácott kezdte, majd a következő évtől a rend budapesti gimnáziumában tanított. Tanári, költői és irodalomtudósi munkája mellett egyik alapítója és irányítója volt a magyar cserkészmozgalomnak és első parancsnoka a budapesti piarista gimnázium cserkészcsapatának.

1915-ben, két hónapig tábori lelkészként szolgált Péterváradon. Budapesten 1929-ig tanított, amikor a Szegedi Egyetem tanára lett. 1943. május 2-án római katolikussá keresztelte Radnóti Miklóst a budapesti Szent István-bazilikában.

1945-ben költözött vissza Budapestre. 1946-ban rendjének tartományfőnöki tanácsosa lett.

A háború után, 1946-ban tagja lett a Magyar Tudományos Akadémiának, főszerkesztője a Vigília katolikus folyóiratnak. Elutasította a kiépülő diktatúra egyházellenes oktatáspolitikáját: *„De nem tehetem magamévá ezt a programot, mint hívő ember és katolikus pap sem: nem nyugodhatom bele abba, hogy a jövő nemzedék széles rétegei ki legyenek téve annak a lehetőségnek, hogy politikai befolyásolásra Isten ismerete nélkül nőjenek fel.”* – mondta.

1947-ben a piarista rend tartományfőnökének választják, így 1949-ben a szerzetesrendek feloszlatásakor ő kényszerül eldönteni, ki folytathatja hivatását a piarista szerzetesi közösségben. Ugyanebben az évben – sokakkal együtt – kizárják az MTA-ból. Bár felkérték, hogy csatlakozzon az Állami Egyházügyi Hivatalhoz és a békepapi békemozgalomhoz, mindkettőt elutasította. 1963-ban halt meg a budapesti piarista rendházban.

Sík Sándor már a gimnáziumban feltűnt költői tehetségével. Az irodalom szinte minden ágával foglalkozott: irodalomtörténeti és esztétikai értekezéseket, kritikákat és színműveket is írt, szerkesztett imakönyveket, tankönyveket és újságokat. Rendszeresen publikált katolikus folyóiratokban. Több közéleti és irodalmi társaság életének és irányításának is részese. Tagja volt a Szent István Akadémiának és a Kisfaludy Társaságnak. Főmunkatársa volt a Fiatal Magyarság című lapnak, amely a fiatalság számára adott erkölcsi és hitbeli útmutatást. A cserkészetet nagy lehetőségnek tartotta arra, hogy az ifjúságot megóvja a két világháború között terjedő szélsőséges eszméktől.

Bár származása szerint zsidónak minősült, de nem volt zsidó identitása, sokkal inkább magyar azonosságtudattal rendelkezett. Naplójában elmarasztalta a kor egyházi vezetését, hogy nem emelte föl szavát a zsidótörvények ellen, sőt barátjával is vitába bocsátkozott, 1936-ban a következőképpen vallott a magyarságról:

„Magyarnak lenni Szent István tanítása szerint erkölcsi fogalom. (...) még senkit sem tesz magyarrá az, hogy magyarul beszél. Ez még nagyon kevés. Senkit sem tesz magyarrá még az sem, hogy a vére magyar, sőt még az sem, hogy magyarnak vallja magát: a magyarságot erkölcsi küzdelemmel, Isten-sürgette cselekvésével úgy kell kiküzdenie… Magyarnak lenni: erkölcsi lendület. Magyarnak lenni: hit. Hit a magyarság hivatásában. Hit abban, hogy Isten akar velünk valamit, és hogy a magyarság képes megvalósítani ezt az isteni gondolatot.”

Mécs László – eredeti nevén Martoncsik József – (Hernádszentistván, 1895 - Pannonhalma, 1978) a költőhármas másik tagja premontrei szerzetes, költő, lapszer kesztő. A középiskolát Kassán végezte el. A Pázmány Péter Tudományegyetem magyar-latin szakán tanult, majd belépett a premontrei rendbe, itt fejezte be tanulmányait. 1918-ban szentelték pappá. A felvidéki premontrei gimnáziumok megszűnése után jászóvári könyvtáros, majd nagykaposi, később királyhelmeci plébános volt. 1915-től jelentek meg versei, 1923-ban jelent meg első kötete, a Hajnali harangszó. 1941-42-ben a Vigília főszerkesztője volt.

1944-ben elhagyta Királyhelmecet. Visszavonulva élt barátainál, rokonainál Csornán és Pannonhalmán. 1953-ban koholt vádak alapján 10 évi börtönbüntetésre ítélték. 1956-ban rehabilitálták. 1957-től ismét lelkipásztori tevékenységet folytatott. 1958 tavaszától rendszeresen prédikált az óbudai plébániatemplomban. 1978-ban, halála évében Pannonhalmán ünnepelte pappá szentelésének 60. évfordulóját.

A két világháború között szerzetes költőként népszerűsége határtalan volt, mind a vallásos, mind a közéleti emberek között. Pódiumra termett alkatával, zengő hangjával bárhol lépett föl, mindig telt házat vonzott, ő volt a vegetáló vidéki egyletek megmentője. Kötetei is pillanatok alatt elkeltek. Költészete újhumanistának nevezhető, amelyben a szolgálat- és küldetésjelleg, az eszméltető hang a döntő. Keresztény életigenlése a gazdag, sokszínű élet teljességét hirdeti. Utolsó verseiben a halállal, az elmúlással megbékélő ember képe villan fel. Az Örök Csönd-et idéző költeményekkel talált haza. Hagyatékát a pannonhalmi bencések gondozzák.

Harsányi Lajos (1883-1959) Sík Sándor és Mécs László mellett a nagy papköltők triászának harmadik, az utókor által méltatlanul elfeledett tagja.

Egy tizenkét gyermekes családban, Nagyigmándon született. Nyolcéves koráig kántortanító nagyapja nevelte. Így került a papi szemináriumba s lett felszentelt pap. A Széchenyi, majd az Eszterházy családoknál lett nevelő. Így vehetett részt európai körutakon, és kapcsolódhatott be a főváros irodalmi életébe.

Az 1911-ben megjelent A Napkirály rokona című kötete nyomán lett országosan ismert költő. Ezzel *„már nemcsak a katolikus közösség, hanem az egész ország művelt olvasója tudomásul vett és Kosztolányi meg Juhász Gyula mellé állított”* – írta.

A Dunántúli Hírlap szerkesztőjeként politikai szerepet is vállalt az első világháború után, ezért az 1919-es kommün idején a kommunisták rövid időre bebörtönözték. Szabadulása után Győrben megmentette a kommunista rezsimtől a leltározás ürügyével kifosztani próbált székesegyházi kincstárat. A húszas években egészségi állapota miatt egy nyugalmas vidéki plébániára, Rábapatonára helyeztette magát, ahol húsz évig szolgált. Győrben a Kisfaludy Társaság elnökeként élénk irodalmi életet folytatott, de közben kikerült a költőt éltető és megtartó pesti irodalmi közegből, aminek hiánya művein is egyre inkább megmutatkozott. Erős szociális érzékenységének verseiben is hangot adott, ezért kommunista bélyeget sütöttek rá, sőt, izgatás vádjával el is ítélték. A börtönt csak püspöke közbenjárására kerülte el.

Harsányi Lajos – részben Prohászka Ottokár és Ady Endre szellemi és költői ösztönzésére – a magyar katolikus irodalom megújításáért küzdött.

Önéletírásában jegyzi, hogy sokszor kellett megvédenie katolikus körökben kettős hivatását, a papit és a költőit, mert ezeket sokan nem tartották összeegyeztethetőnek.

Úgy fogalmazott, hogy Istenre bízza annak megítélését. *„…én nem egyházi költő akartam lenni, hanem katolikus modern költő, aki tízmillió magyarnak akar művészi értékű verseket nyújtani. (...) Nem papoknak és apácáknak akartam írni. Az egész katolikus magyarságnak. (...) Nem voltam se szent, se szörnyeteg… Ember voltam, akiben sokszor egymás mellett aludt egy halvány angyal és egy piros nyelvű ördög. Nem voltam aszkéta, de nem voltam bizarr bűnök rabja sem. Nem koszorúztak világköltővé, mint Petrarcát és nem akasztottak fel, mint Villont. Ember voltam.”*

Prokop Péter, a fények festője

Katolikus pap, festőművész, író, aki Kalocsán született 1919-ben és Budapesten halt meg 2003-ban. Azon kevés magyar képzőművészeknek egyike, akik a papi hivatást választották. A XX. századi magyar pap-festők egyik legjelentősebb alakja. 1942-ben szentelték a kalocsai főegyházmegye papjává.

1945-től 48-ig a Magyar Képzőművészeti Főiskolán tanult. Olyan mesterei voltak, mint Barcsay Jenő, Domanovszky Endre és Kmetty János. Legfőbb példaképe Aba Novák Vilmos volt. Főiskolai tanulmányait nem tudta befejezni, mivel diplomaévében visszarendelték egyházi szolgálatra. 1950-ben a sükösdi templom szentélyének falára száz négyzetméteres freskót festett, majd 1956-ban elkészítette a szendi templom falképeit is. Az 1956-os forradalom leverése után Jugoszlávián keresztül Rómába távozott, ahol a Római Képzőművészeti Akadémián fejezte be festészeti tanulmányait.

Michelangelo művészete magával ragadta, így 1962-ben részt vett a nagyszabású Michelangelo-film díszletének munkálataiban: 39 festőtársával együtt készítette el a Sixtus-kápolna rekonstrukcióját. Rómában ismerkedett meg az új művészeti irányzatokkal, melyekre budapesti évei alatt nem volt lehetősége. Különösen Paul Klee művészete felé fordult figyelemmel.

A Pápai Magyar Intézetben, majd a Szent István zarándokházban lakott és alkotott. Számos egyházi intézmény falait díszítette freskókkal, színes ablakokkal, képekkel, sőt két amerikai templomba is készített freskókat.

1970-ben Fatimában elkészítette a magyar keresztút végén álló Szent István-kápolna színes üvegablakait, tizenhárom magyar szenttel, majd 1993-ban a kápolna szentélyének és hajójának mennyezetét díszítette mozaikokkal.

Művészetére a legjellemzőbbek a mélyen vallásos szellemiségű, bibliai tárgyú kompozíciók. Képein 20. századi művészként újraértelmezi az ősi, szakrális-ikonikus képtípusokat. Erőteljes, fénnyel átitatott színekkel festett vásznai egyben a világegyetem szépségének hirdetői.

Képei közt vannak monumentális alkotások (freskó, mozaik, üvegablak), tábla- és oltárképek, de készített grafikákat is. Termékeny alkotó volt, életműve több mint 9000 táblaképet számlál. Írással is foglalkozott, számos kötete jelent meg.

Prokop Péter Rómában is megőrizte a magyarságát, sohasem szakította meg kapcsolatát a hazájával. A rendszerváltás után Budapest és Róma között osztotta meg az életét, 1999-ben pedig hazaköltözött Magyarországra. Alkotásainak nagy részét szülőföldjének ajándékozta. Több díjat, kitüntetést kapott.

„Rómában legfőképpen fölfedeztem a fényt, és föllobbant színeim átalakultak és megérlelődtek. Lángoló színeim azonban a szülőföldeméi. A színek ugyanis velünk születnek… Az igazi festőnek valódi témája a szín. Meg nem álló kutatásainak állandó tárgya a szín.” – mondta.

Angelico atya: „A művészetek is az Istenhez vezetnek”

Dr. Stift Zoltán áldozópap, grafikus. 1969. július 7-én született Szombathelyen. Szolgált Budapesten, tanított a Győri Hittudományi Főiskola Szombathelyi Hittanárképző szakán, szentszéki bíró is volt az egyházmegyei bíróságon. 2009-11-ben az Őrség kapujában 7 falu plébánosa volt. 2010-ben autóbuszvezetői jogosítványt szerzett, hogy adományokból bérelt busszal gyűjthesse össze a híveket a falvakból a vasárnapi szentmisére. Az Apostoli Nuncius személyi titkáraként a Vatikáni Nagykövetségen is dolgozott. 2015. augusztus 1-jétől a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet lelkészeként Sorokpolányt is ellátja.

Az atya napjaink modern eszközeit is beveti Isten igéjének hirdetéséhez. Internetes, rajzos blogjának a mottója: „Szavak nélkül”. Ez arra utal, hogy a láthatatlan szól hozzánk, a látható által, szavak nélkül, képekben. Rajzos-grafikus munkásságának egyik legnépszerűbb alakja Angelico, a kedves kis angyalka, akiről Zoltán atya is kapta a nevét. Hogy miért lett pap, erről így nyilatkozott: „Ez egy titok, misztérium. (…) katolikus családban nőttem fel, de nem gondoltam rá, hogy pap legyek. Legalábbis túl korán nem. (…) Alapvetően képzőművészeti vonalon akartam továbbtanulni, ez vonzott, de második-harmadikos gimnazistaként kezdett ébredezni bennem a papi hivatás is. (…) A kettőt sikerült összekapcsolnom, így született meg a rajzos evangelizáció. Amikor elkezdtem hittant tanítani a gyerekeknek, akkor derült ki, hogy számomra a rajz egyfajta eszköz, amivel közelebb vihetem a világukhoz Isten szavát. Ez nem csak az alsósoknál működik, hanem a felsősöknél, sőt, még a felnőtteknél, a börtönben fogvatartottaknál is. (…) A modern ember a képkultúra embere, képekkel, rajzokkal mindennél többet el lehet neki mondani, akár az evangéliumról is. A rajzok az intuitivitásra építenek, ahogy kibontakoznak a motívumok, fel lehet kelteni általuk az érdeklődést a téma iránt. De nincs ebben semmi különös, azt teszem, amit egy hitoktató is: rajzolok, kérdezek és éneklek is közben, még hozzá csángó énekeket. Hogy Benedek pápa szavaival éljek: a művészi szépség az Istenhez vezet, mindenkit jobbá tesz, felszabadít – én ezt vélem tapasztalni a gyakorlatban is.

Angelico, az angyalka, könyveinek visszatérő szereplője 1999-ben született meg egy internetes honlap tervezése kapcsán. Készült belőle matrica is, s igen megszerették a hittanos gyerekek – miatta kezdték el Angelico-nak hívni Zoltán atyát. Az atya ennek nagyon örült, mert kicsit az itáliai domonkos szerzetesre, pap-festőre, Fra Angelico-ra utal, akinek az egész élete ugyanarról szól, amit most ő is próbál elmondani: az evangélium továbbadása, a papi hivatás és a képzőművészet nem áll egymással ellentétben. A kereszténység és a képzőművészet mennyire összetartozik: hiszen a megtestesülésben Isten ábrázolta, azaz láthatóvá tette magát. Azóta nem csak lehetőség, de kötelesség is láthatóvá tenni a titkokat. Ennek jegyében szeretné elkészíteni a képes Bibliát. Tartalmas, szép, a gyerekek lelkéhez illő rajzokkal képzeli el a Szentírást: *„Hála Istennek, nekem megadatott, hogy papként és grafikusként is tudok élni, gondolkodni, dolgozni és reményeim szerint valami értékeset, maradandót is alkotni, még a közeli jövőben.”* – nyilatkozta.

Összeállította Gáll Sándor

Források: A Magyar irodalom története, Magyar Kurír, Új ember, Magyar katolikus lexikon, ZAOL (Zala megyei Hírportál), Piarista.hu, Liszt2011.hu

REJTVÉNY

Számból betű

A háló Rainer Maria Rilke versét rejti, melynek címe Advent. A huszonnégy szám mind külön betűt jelöl, a betűket az adventi naptárba írjuk be, ha végeztünk a szöveg kibogozásával. Négy betű segítségképpen már be van írva. A vers így kezdődik: Havat terel a szél …

		4	2	8	2	5	5	1	10	1	7	2	12	3	11	7	2	3	1	10	D	9	16	
	6	14	16	5	15	1	4	1	7	Y	16	Y	17	19	2	5	15	17	12	3	5	O	10	2
12	16	11	4	17	16	Y	20	1	16	Y	9	6	17	10	11	10	3	14	12	1	19	5	9	16
6	14	K	11	16	5	7	1	12	3	17	7	D	O	5	5	20	11	16	Y	21	20	2		
		11	12	4	2	7	7	23	2	5	18	3	14	K	12	3	21	3	24	5	2	K	10	2
			20	1	12	3	22	7	12	O	K	17	23	2	5	21	4	1	23	Y	1			
12	3	1	7	1	5	20	O	23	K	11	12	3	22	7	16	9	6	2	23	2	12	13	2	
		2	3	1	23	Y	1	5	7	1	16	12	3	1	16	5	11	19	20	1	7	1		

Bauer Mónika felvétele

Hova bújt a Mikulás zsákja?

A megfejtéseket 2020. február 7-ig kérjük elküldeni a luxchristi@flynet.hu e-mailcímre.
Az első öt helyes megfejtést beküldő Olvasónk ajándékot kap.

KARÁCSONYI CSODAVÁRÁS

A dunaharaszti 647. számú Tomori Pál Cserkészcsapat idén is nagy izgalommal készült a karácsonyra.
A helyi hagyományokhoz híven ebben az évben is részt vettünk a Laffert kúriában megrendezett adventi vásáron. Az előre elkészített ajándéktárgyakon kívül sok érdekes, értékes könyv is került standunkra, ahol házi készítésű sütemények, különleges, illatos, gyógynövényekből készült kézműves szappanok is várták az érdeklődőket. Kis cserkészeink a nézelődő látogatók között tálcáikon kínálták portékáikat nem kevés sikerrel. Mindezekért köszönet a sok segítőkész cserkészszülőnek is!
A decemberi foglalkozásunkon egy pásztorjáték próbáit kezdtük el, melyet a budapesti Belvárosi Plébánia-templomba érkező Betlehemi Láng fogadására mi mutathattunk be.
A békét és szeretetet hirdető Betlehemi Lángot a régi hagyományoknak megfelelően Bécsből hozzák a magyar cserkészek Budapest egyik templomába, majd a cserkészek viszik tovább az ország minden részébe a jóakaratú emberekhez, így Dunaharasztiba is.
Immár megszokottá vált, hogy a Szent István templomban, a Szentestéken cserkészeink karácsonyi előadással köszöntik a gyerekeket, szülőket, nagyszülőket. Idén, különösen a kicsinyek örömére egy angyalkás történettel kedveskedtünk, melyet a cserkészek nagy örömmel adtak elő. Fanni angyal története megdobogtatta mindannyiunk szívét, és ezzel kellőképpen ráhangolódtunk a kereszténység legnagyobb, legszebb ünnepére, a Karácsonyra.
Hálásan köszönöm az Úrnak, aki kezünket fogva mindenben segített bennünket!
Köszönet illeti mindazokat a gyerekeket és felnőtteket, akik segítették munkánkat: Ignácz János parancsnokunkat alázatos, áldozatkész szolgálatáért, a cserkészszereplőket – Bodnár Bencét, Falucskai Domonkost, Hegedűs Botondot, Hegedűs Nándort, Horváth Pétert, Molnár Ákost, Pongrácz Istvánt, Serfőző Bencét, Streng Ádámot, Tóth Lucát, Vancsik Ákost és Tóth László édesapát.
Továbbá köszönet a dunaharaszti Zeneiskola tanárainak: Márton Ágnesnek és Farkas Gábornak, valamint növendékeiknek: Dobos Lilinek, Hégely Ábelnek, Harangi Bencének, Harangi Mártonnak, Kemény Mirának, Müller Majának, Németh Natasának, Szabó Katának és Takács Vincének, hogy hangszeres játékukkal és csillogó hangjukkal gazdagították, szebbé tették az előadást!
Hálásan köszönjük Láng András kanonok, plébános atyának, hogy hétről hétre helyet ad cserkészeinknek a Fő úti plébánián és azt is, hogy Isten házában dicsőíthettük az Urat.

Áldott, békés karácsonyt kívánok mindenkinek!

Gál Józsefné
pedagógus, zászlóanya

UTAZÁS AZ APOSTOLOKKAL 12.

Edessza

Jézus leveleinek címzettje

Emlékeznek még Tamás apostolra, aki a 3. századi *Tamás apostol cselekedetei* szerint Dél-Indiában hirdette az örömhírt? Ott, Mylaporban halt meg 72-ben, teste azonban nem a szubkontinensen nyugszik, hanem 232 körül Szíriába szállították, majd onnan 1258-ban végső nyughelyére, Olaszországba. A szír epizódról szeretnék most írni.

Eusebius feljegyzése szerint: Jézus korában élt Edesszában egy Abgár nevű, istenfélő király. Abgár hallott Jézus tetteiről, és levelet intézett hozzá, melyben többek között ez állt: „Jöjj el hozzám, és segíts betegségemen! Hallottam arról is, hogy a zsidók zúgolódnak ellened, és üldöznek. Ezért jöjj hozzám! Igaz, hogy csak egy kis város felett uralkodom, de ez a város tisztességes, és neked meg nekem elég lesz.” Jézus levélben válaszolt neki, és azt írta, hogy neki Jeruzsálemben kell teljesítenie a küldetését, de később majd egy tanítványát elküldi. A hagyomány szerint egy kendőt is küldött neki, amelyen az arcképe volt látható. Ezt a korabeli feljegyzések *mandülion*nak nevezték, amely nem emberkéz által alkotott festményt jelent.

Jézus mennybemenetele után Tamás apostol teljesítette az ígéretet, bár abban eltérnek a vélemények, hogy ő maga látogatott-e oda, vagy Júdás Tádét (aki feltehetőleg a város szülötte volt) küldte Edesszába. A település a korai szír kereszténység központja lett, a király is megkeresztelkedett. A mai napig vitatott, hogy mely országban lett először államvallás a kereszténység, mindenesetre Abgár, vagy ahogy máshol említik, V. Abgarus király az első keresztény uralkodók közé tartozott. Bekerült az ortodox szentek közé, kiemelten tisztelik a Szíriai Ortodox Egyházban és az örmények között is.

Szíria északi részében mindezért Tamást a kereszténység egyik megalapítójának tekintetik és mindig nagyon nagyra becsülték. Úgy tartják, az apostol halálakor a szír keresztények engedélyt kértek rá, hogy ereklyéit városukba, Edesszába vihessék, azzal az indoklással, hogy nekik levelük van Krisztustól, amelyben az olvasható, hogy ők Szent Tamás különös oltalma alatt állnak. Valahányszor Edesszát ellenség fenyegette, lakói a város kapuja elé állítottak egy gyermeket, hogy olvassa fel ezt a levelet. Erre az ellenség minden alkalommal elvonult – tartja a hagyomány.

Edessza azonban nem csak az apostolok missziós területeként fontos számunkra. A zsidó és muszlim emlékezet szerint az egykor Felső-Mezopotámiához tartozó városban (napjainkban kurdok lakta Kelet-Törökország) született Ábrahám, itt élt Éliás és Jób, illetve Mózes hét évig itt volt pásztor a környékén, mielőtt visszatért volna Egyiptomba. Mai neve *Urfa*.

Kép: V. Abgarus a mandülionnal. Ez a X. századi ikon az egyiptomi Szent Katalin-kolostorban található.

Tellis Kati

Abban az időben Jézus így szólt tanítványaihoz: Amikor az Emberfia eljön, ugyanaz történik, mint Noé napjaiban. A vízözön előtti napokban az emberek ettek, ittak, nősültek és férjhez mentek –, egészen addig a napig, amikor Noé beszállt a bárkába. Semmit sem sejtettek mindaddig, míg be nem következett a katasztrófa, és a víz el nem sodorta mindannyiukat. Így lesz ez akkor is, amikor az Emberfia eljön. Ha akkor ketten lesznek kint a mezőn, az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják. Ha két asszony őröl a malmával, az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják. Virrasszatok tehát, mert nem tudhatjátok, mely napon jön el a ti Uratok! Mert nyilvánvaló, hogy ha a ház gazdája tudná, hogy melyik órában jön a tolvaj, fenn virrasztana, és nem hagyná, hogy betörjenek a házba. Legyetek tehát ti is készen, mert az Emberfia abban az órában jön el, amikor nem is gondoljátok. (Mt 24,37–44)

Adventi fények

A dunaharaszti Városi Könyvtárban ültünk le beszélgetni **Kettererné Bauer Mónika** óvodapedagógussal, akinek december hónapban a könyvtár galériájában láthatóak ikonjai és akvarelljei. Ez alkalomból kértem őt meg, hogy találkozzunk. Ismeretségünk régi keletű. Számos alkalom volt, hogy találkoztam művészetével: grafikát, akvarellt alkot, művészi módon fényképez és kitanulta, lélekből műveli az ikonfestészetet. Krisztus fénye oldalain is jelentkezett, több akvarellt, rézkarcot, fotót mutattunk be tőle.

Kedves Mónika, pedagógus vagy, óvónő a dunaharaszti Mese óvodában. Hogyan kezdődött a pályafutásod?

1982 augusztusa óta a Mese óvodában tevékenykedem. Itt kezdtem pedagógusi működésemet, s azóta is itt dolgozom. Ez az első munkahelyem.

Nagyon szeretheted a gyerekeket, ezért választottad a pedagógusi életpályát.

A gyerekekkel való foglalkozás feltölt, és minden nap valami újat ad.

Volt-e korábban pedagógus a családodban?

Rajtam kívül nem. Édesapám vasipari szakmunkás volt, esztergált, édesanyám pénzügyi területen dolgozott.

A benned kibontakozott művészi tehetség honnan forrásozik?

Édesapám, Bauer Lőrinc, egész életében zenélt. Itt, Dunaharasztin, nyugdíjas korában vezetett egy asszonykórust pár esztendeig. Amikor édesanyám megbetegedett, akkor felhagyott a zenéléssel.

Emlékszem, hogy édesapád harmonikán kísérte az asszonyok énekét, és gyűjtötték a helyi sváb dalokat, jegyezték le a szövegeket, dalkincset.

Édesapám kapott ezért egy Pro Urbe díjat a városunktól. Édesanyám festett, neki elhunyta után volt itt kiállítása, a haraszti könyvtárban. Öcsém is fest, de ő nem túlságosan ambicionálja magát. Én jobban. Családunkban apai nagyapám kőfaragó volt. Az ő testvére, Bauer János elvégezte a képzőművészeti egyetemet és szobrász lett. Ő fából készített szobrokat.

Innen van hát benned a rajzkészség.

Harminc éves korom körül kezdtem foglalkozni azzal, hogy fejlesszem intuitív rajztudásomat. Tíz évig jártam a Csilibe, ahol egy erdélyi művész, Kocsis Előd vezetett művészstúdiót. Jártunk alkotótáborokba is. Ezzel a csapattal a mai napig jó kapcsolatot ápolok. Kocsis Előd több művészeti ággal foglalkozott, és nagyon jól tudta ezeket tanítani. Kiváló pedagógus volt. Rengeteget rajzoltunk. Abban az időben én még csak grafikákat alkottam. Előd vezetett rá a színek szeretetére és használatára, amely az akvarellfestészetben bontakozott ki. Megszeretettem nagyon ezt a technikát. Nála tanultam meg a fények visszaadását, a hideg hajnali, a ragyogó déli és az áttört meleg tónusú, barátságos alkonyi fényeket, amelyek tükröződnek a tájon. Az akvarell nem olyan, mint az olaj, ezzel a technikával gyorsan kell dolgozni. Levegős, lélek lakozik benne. Csodálatos látni, ahogy a festék szétfut a papíron, s a foltok, színek, fények hangulatot teremtenek.

Láttam tőled olyan akvarelleket, amelyeket a régi haraszti temetőben festettél hajnalban, délben, alkonykor.

Az igazi fények naplementekor érzékelhetőek, ezek kedvesek számomra. A fotókon is ekkor jön elő a meleg tónus.

Én a kertemben, Alsófalu magaslatán lakunk, fenségesnek látom a derengést, a hajnal hasadását. Lenyűgözően szép a nap ébredése, ahogy felragyog a természet, épített környezet, ég és föld az éjt követően.

Az utóbbi években merült fel bennem az igény, hogy kialakítsak magamnak egy privát szférát, el tudjak szakadni a hétköznapoktól, problémáktól. A garázsomat alakítottam át stúdióvá, ahol nyugodtan tudok alkotni. Van egy örökbe fogadott kutyusom, az hűségesen ott van mellettem. Sokat festek. Ezek a képek, amik ki vannak most állítva, ebben a stúdióban készültek.

Olajjal is festesz?

Olajjal korábban festettem, mostanában azonban nem, hanem körülbelül olyan tizenöt éve. A fényeket kerestem az olajfestményeimen is. Volt egy nagyméretű képem, amely vitorláshajó-kikötőt ábrázolt. Ezt nem festettem, hanem festőkéssel vittem fel, a legapróbb részletekig. A festőkés egy lágy pengéjű eszköz, amellyel föl lehet kenni a festéket csíkokban, s ettől szinte háromdimenziós lesz a kép. Amikor ez a festmény ki volt állítva, egy látogató megvette, aki annyira megszerette a képet, hogy később felhívott telefonon, és felajánlotta, töltsünk egy hetet a nyaralójában. Olyan faluban nyaralhattam a férjemmel, ahol negyvenketten laknak. Emlékezetes nyári élmény marad ez mindig.

Az akvarell mellett ikonfestészettel is foglalkozol. Ez hogyan ragadott meg téged?

Az ikonokkal való kapcsolatom érdekes módon kezdődött. Nagyon szeretem a magyarországi városokat: Szeged, Pécs, Esztergom, Vác, Szentendre… Egy szegedi kirándulásunk alkalmából bementünk a férjemmel egy képgalériába, ahol eredeti ikonok voltak láthatóak. Olyan hatás ért engem ott, hogy nem tudtam a képektől elszakadni. Utolsó pénzünket raktuk össze, hogy megvásárolhassunk egy picike, 10*10 cm-es ikont, eredeti, szignózott alkotást.

Mit ábrázol ez a kép?

Az Istenanyát ábrázolja, a görögkatolikusok nevezik így Szűz Máriát. Hazamentünk, és én néztem a képet. Elkezdtem valami hasonlót rajzolgatni, próbálkoztam, nem tudtam a témától elszakadni. A grafikai tudás adott jó alapot az ikonfestészethez. A tojástemperás technika végül számomra nem volt vonzó, így itt is az akvarellt vettem elő, mert nekem ez az igazi énem. A szubjektív látásmódot azonban az ikonfestészetnél háttérbe kell szorítani, mert ikon festésekor az alapvető szabályokat szigorúan be kell tartani: hogyan álljon a keze a Megváltónak, az Istenanyának, a gyermek Megváltónak milyen pozícióban kell az Istenanya ölében ülnie, milyen színnel kell ábrázolni a ruházatukat. Az ikonnak érzelmet nem szabad kifejeznie, nem mosolyoghat az arc, és nem lehet szomorú. Az ikon ablak a mennyországra, az isteni fennköltséget kell kifejezze arany háttéren, érzelmektől mentesen. A színeket, mozdulatokat szigorúan betartom.

Egy időben csak ikonokkal foglalkoztam, a tájképeket félre is raktam. Sok embernek ott vannak ezek az ikonok a lakásukban. Én úgy gondolom, hogy akkor van értéke egy képnek, ha valaki felteszi az otthonában a falra, és élményt jelent számára, hogy az a kép ott van. Később nekibátorodtam, és 2004-ben, amikor Szent István templomunk felszentelésének 100. évfordulóját ünnepeltük, festettem egy szárnyasoltárt Láng András atyának. Ez bükkfából készült, középen Szent István, két oldalt Szent Erzsébet és Szent Margit láthatóak. Szent István iniciálés ábrázolását alkalmaztam, ahogyan a kódexekben rajzolva szokott lenni.

András atyával már pedagógusként kapcsolatba kerültem, amikor a 2000-es évek előtt hittant tartott az óvodában, egy szál gitárral. Én megmondtam neki, mennyire hálás vagyok azért, hogy ő eljött nekünk hittant tanítani, mert amikor én még kezdő óvó néni voltam, szóba sem került az óvodás gyermekek hitoktatása. Mára pedig eljutottunk odáig, hogy rendszeres foglalkozást kapnak a gyerekek.

Még elmondanám, hogy az én ikonjaim, az akvarelltechnika mellett, annyiban mások, hogy minden ikonon szerepeltetek egy magyar motívumot. Német nemzetiségű vagyok, de magyarnak vallom magam, Magyarországon élek, és nagyon szeretem Magyarországot. A magyar motívumvilág rabul ejtett, a különböző tájegységek, a Mezőség, a Jászság, a kalocsai motívumok annyira megragadtak, hogy elkezdtem gyűjteni őket. Ezeket a motívumokat szerepeltetem az ikonokon, arannyal kontúrozva. Az ikonokat vastag akvarellpapírra festem, majd felragasztom falemezre, és egy napig egy vastag üveglemez segítségével lenyomatom. Az ábrázolástól függően bekeretezem, vagy keret nélkül hagyom. Tehát ennyiben egy kicsit mások az én ikonjaim, mint mondjuk egy hagyományos fára festett alkotás. Azt szeretném, ha valaki odaáll a kép elé, érezze annak plasztikusságát, a papír hepehupáit, ugyanakkor érzékelje a kép légiességét, lelkiségét.

Van ezekben a képekben egy finom, élettel teli anyagszerűség is, készteteset érzünk arra, hogy megtapintsuk. A te ikonjaid, éppen légiességük miatt, mozgalmasabbak, mint a hagyományos képek, melyek az évszázadok során kialakult szabályok szerint merevek, statikusak, kötött szabályokat követnek, olajjal kevert tojássárgával és növényi színezőanyagokkal készülnek, kizárólag fára.

Amikor a dunaharaszti Szent kereszt felmagasztalása kápolna 250 éves volt, és sikerült régi formájára ismét felépíteni, az ünnep alkalmából ajándékoztam két ikont a templomnak, melyeken megfestettem Sárkányölő Szent Györgyöt és a Pünkösdöt, a tizenkét apostol, Szűz Mária és Jézus alakjával. A Sárkányölő Szent György nagyon nehéz kép. Megrajzoltam, s egy hónapig csak szemléltem, mert csodálatos, ahogy a szent palástja hullámzik, a kelme redőit visszaadni nem könnyű festői feladat. Végül, amikor elkészült, nagy örömet okozott. Ezt a témát később többször megfestettem, és ezen a kiállításon is látható az egyik.

A fény másik művészeti területe a fotózás, amit nagy kedvvel művelsz.

Nem tartom magam művésznek, de nagyon szeretek fotózni.

Mikor kezdted, vagy talán ezt mindig is művelted?

Amikor gimnáziumba jártam, volt egy osztálytársnőm, akinek a bátyja fotózott. Ő tanított meg engem fényképezni. Abban az időben egy Szmena fényképezőgépet használtam. Az iskolánk rendelkezett egy Zenit fényképezőgéppel, s óriási élményt jelentett számomra belenézni annak az objektívjébe. Mindent lehetett vele állítani. Megtanultam fényképezni, és vettem egy orosz előhívó berendezést, aminek a segítségével magam tudtam előhívni a fekete-fehér papírképeket. Megmaradt a szerelmem a fotózás iránt, de évekig nem volt lehetőségem, hogy beszerezzek egy komoly gépet, ami aztán bő tíz éve sikerült. Azzal készítettem a fényképsort Harasztiról, amellyel a városi fotópályázaton második helyezést értem el.

Az igazi nagy szerelmem Haraszti, a haraszti témák, a Duna-part. Beteges, rossz étvágyú gyerek voltam, s szüleim gyakran levittek a Duna-partra, édesapám elvitt horgászni, hogy jó levegőn legyek. Ez mindig itt van az emlékezetemben. 2005 óta fotózom a Duna-partot, és rengeteg képet készítettem … Sok-sok kép, mégis mindegyik más. Ahogy a Duna-part állapota változik, hol jobb, hol kevéssé, azt mind megörökítettem. A telet, tavaszt, nyarat és őszöket, hiszen az évszakok mindig más arcot mutatnak. Nagy hóban is kimentem fotózni, annyira szeretem ezt a tájat.

Mikor fotózol, képekben gondolkodol, úgy fényképezel, ahogy azt festői éned látja és láttatja velünk. Így született az ötletünk is, hogy a haraszti Sport-szigeten készített fényképedet digitálisan impresszionista festménnyé alakítsuk, majd karácsonyi alakokkal, Máriával és Józseffel egészítsük ki. Technika dolga ez, mégis a te látásmódod tükröződik benne. Köszönjük neked ezt is.

Valóban, amikor fotózom, képekben gondolkodom, s úgy alkotom a fényképet, mintha festenék. Amikor festek, újra gyerek leszek, nekem a festés – játék, boldog élmény.

Mindannyiunknak szüksége van arra, hogy játsszunk, ezt a pedagógus érti igazán.

Istennek hála, olyan munkám van, ami nem is munka, hanem hivatás: a gyerekektől mindig kapok egy újabb lendületet. Ez a pontos szó: lendületet kapok tőlük.

Fontosnak érzem, hogy a könyvtári kiállításra adventben került sor.

Igen, mert az ikonok segítik a lelki megújulást, a megtisztulást, kötnek minket az adventi lelki várakozáshoz: várjuk Jézus megszületését.

Szeretettel invitáljuk kedves Olvasóinkat a dunaharaszti könyvtár galériájába, ahol december hónapban Kettererné Bauer Mónika ikonjai és akvarelljei tekinthetők meg.

Neked pedig, kedves Mónika kívánunk hivatásodban sok örömet és további gazdag alkotó éveket.

Koczka Tamásné

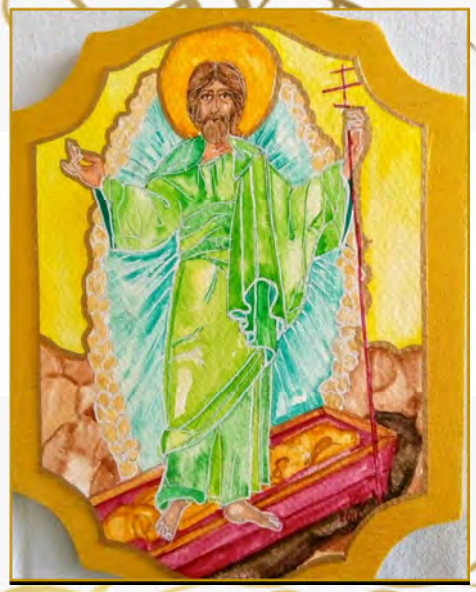

GALÉRIA

Gábriel

Istenanya

A középső fiú

Szent Anna találkozása Joachimmal az aranykapunál

Feltámadás

Megváltó

Sárkányölő Szent György

Három szentek

Bauer Mónika ikonjai

Márai Sándor: Ajándék

Kedves Jézuska, ezen a karácsonyon hadd mondjak én is egy vágyat. Nyakkendő nem kell. Meleg nyakbavaló kendő sem kell. S akármilyen különösen hangzik, könyv sem kell, mert annyi van már, hogy öt élet is kevés lenne, míg elolvasom valamennyit. Nem kell semmiféle emberi megoldás, mert valamennyit ismerem már, s még csak azt sem mondom, hogy teljesen reménytelenek az emberi megoldások: éppen csak olyan emberiek. És nem kell pénztárca, sem ezüst cigarettaszipka, nem kell semmi, ami hasznos, sem ami tündöklő és fölösleges. Megvizsgáltam magam, mielőtt ezt a cédulát írni kezdtem. Nem kérek ajándékba semmit, kedves Jézuska, semmit, amit föl lehet venni vagy nyakba lehet kötni, vagy az asztalra lehet állítani. Állólámpa színes ernyővel, egészen különlegesen nem kell, s még sokkal kevésbé mindaz, ami márványból van vagy kristályból, vagy ezüstből. Nem kell nekem semmi hasonló, lemondok az összes krisztkindliről.

De ahogy elmentem az utcán, a fényes kirakatok között, egyszerre mégis eszembe jutott néhány vágy ezen a karácsonyon. Hát ezt most felírom. Szeretném még egyszer látni a tengert. Már nem is kérem, mint régen szerettem volna, a vad félelmes Csendes- óceánt, már beérem azzal is, ha még egyszer végigmehetek azon a banális sétaúton Lovrana és Medea között. Szeretnék még egyszer fürödni a tengerben, este hatkor, a medeai öbölben. De ha ez sok és szerénytelen kérés, beérem azzal is, kedves Jézuska, ha még egyszer megállhatok Raguzában a virágzó mimózafa alatt, amely az Argentína-panzió kertjében illatozik. De ha ez is teljesíthetetlen vágy, akkor segíts meg, kedves Jézuska, hogy még egyszer fekete kávét ihassak Vicenzában, abban a kis cukrászdában, a téren, melyet Palladio épített tele házakkal. S nagyon hálás lennék, ha még egyszer az életben a párizsi eső áztatná arcomat, délután négykor, télen mikor az esőtől síkos utcák sejtelmesen kezdenek Párizsban világítani, az üzletek ablakai mögött fények égnek, s még egyszer beléphessek a Nemzeti Könyvtár nagy olvasótermébe, ahol már ismert az altiszt. Lehetetlen ez?... Ha lehetetlen, természetesen lemondok róla. Csak felírtam, mert ilyenkor karácsony előestéjén, általános szokás kívánni valamit.

Akkor talán mást kívánok, Jézuska: add, hogy még egyszer az életben bűntudat nélkül tudjam élvezni a nagy, tiszta zenét, a nagy művészek alkotásait, s ne keljen közben arra gondolnom, hogy emberek milliói és milliói szenvednek. Add vissza a művészetet: a zenét, a tiszta irodalmat, a nemes gondolatokat, a tökéletes képeket és szobrokat, add vissza, bűntudat nélkül, az embereknek mindazt, ami emelkedettebb és tisztább, mint az élet. Nagyon sok ez?... Azt hiszem, nagyon sok. De látod, a tenger, az utazás, a nagy művek, ez volt a legszebb az életben, s titokban minden ember erre vágyott, akkor is, ha élete oly szomorú és reménytelen volt, hogy nem merte és tudta szavakba foglalni a vágyakat. Most még egyszer elmondom ezt, mert karácsony van. S mert mindez, a tenger, a remekművek, a városok, mindez messze van, reménytelenül messze. Mit kívánjak?... Ezüst cigarettatárcát? Kell a fenének. Add vissza nekem az Uffizit, egy délelőttre s azt a kis szállodát Berchtesgadenben, ahol egy hétig olyan nyugodt és jókedvű voltam, hogy az már több, mint amit a moziban boldogságnak neveznek. De ha ez is egészen lehetetlen – ne haragudj, hogy alkuszom, karácsony van-, akkor szerénytelen leszek, és többet kérek. Add, kedves Jézuska, városok, utazás, művészet és tenger helyett, hogy ne szenvedjenek fölöslegesen az emberek: mindazok, akikhez közöm van, akik azt a nyelvet beszélik, melyen ez óhajokat elmondom s mind a többiek, akik az érthetetlen és vad nyelveket beszélik, izgatottan. Nem kell semmi más, kedves Jézuska, csak kevesebb legyen a szenvedés. Lehetetlen ez? Azt mondják, Neked csak egy szavadba kerül. Nagy baj, ha lehetetlen, mert akkor értelmetlen minden más, amit adhatsz, a meleg harisnya éppen olyan fölösleges, mint Vicenza vagy az utazás. Mert az emberélet legnagyobb ajándéka és legfőbb értelme mégiscsak az, hogy ártatlan emberek ne szenvedjenek fölöslegesen. Nézz körül a földön, száz- és százmillióan kérik, némán, ezen a karácsonyon: add a békét.

Ezt kéri, nagyon szerényen, minden más helyett, s mert karácsony van: Márai Sándor.

Krisztus fénye

A dunaharaszti és taksonyi katolikus egyházközségek
évente négyszer megjelenő folyóirata
XX. évf. 4. sz. (77) ~ Karácsony ünnepe

* * *

Felelős kiadó: Láng András plébános, langandras46@freemail.hu
Plébánia telefonszáma: 06-24-518-990, *plébánia levélcíme:* 2335 Taksony Fő tér 1/b

Szerkesztési és tördelési munkálatok:
Koczka Tamásné Nagy Angela és Ráthi Marianna Zsófia
Dunaharaszti T/F 06-24-537-570; angelika@flynet.hu
www.plebi.hu; e-mail: luxchristi@flynet.hu
Nyomdai kivitelezés: DORIL Bt. Taksony

Fényképek: Bauer Mónika, Bógár Zsolt, Gál Józsefné, Gáll Sándor,
Koczka Tamásné, Dr. Kovács Péter, Ráthi Marianna, Wágner Attila

Címlap: Dunaharaszti Sport-sziget, Bauer Mónika fényképének felhasználásával,
Szalay Mátyás Békesség a földön! című versének részletével